

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

NUTARIMAS

DĖL SEIMO LAIKINOSIOS TYRIMO KOMISIJOS 2005 METŲ BALANDŽIO –
GEGUŽĖS MĖNESIAIS VISUOMENĖS INFORMAVIMO PRIEMONĖSE
PASKELBTIEMS FAKTAMS APIE GALIMĄ KORUPCIJĄ VILNIAUS MIESTO
SAVIVALDYBĖJE IŠTIRTI IŠVADŲ

2005 m. gruodžio 8 d. Nr. X-437
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas n u t a r i a :

1 straipsnis.

Pritarti Seimo laikinosios tyrimo komisijos 2005 metų balandžio – gegužės mėnesiais visuomenės informavimo priemonėse paskelbtiems faktams apie galimą korupciją Vilniaus miesto savivaldybėje ištirti išvadoms (pridedamos).

2 straipsnis.

Pripažinti, kad Seimo laikinoji tyrimo komisija 2005 metų balandžio – gegužės mėnesiais visuomenės informavimo priemonėse paskelbtiems faktams apie galimą korupciją Vilniaus miesto savivaldybėje ištirti darbą baigė.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMO PIRMININKAS

ARTŪRAS PAULAUSKAS

Lietuvos Respublikos
2005 m. gruodžio 8 d.
nutarimo Nr. X-437
priedėlis

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
LAIKINOSIOS TYRIMO KOMISIJOS 2005 METŲ BALANDŽIO – GEGUŽĖS
MĖNESIAIS VISUOMENĖS INFORMAVIMO PRIEMONĖSE PASKELBTIEMS
FAKTAMS APIE GALIMĄ KORUPCIJĄ VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖJE
IŠTIRTI**

IŠVADOS

Seimo laikinoji tyrimo komisija 2005 metų balandžio – gegužės mėnesiais visuomenės informavimo priemonėse paskelbtiems faktams apie galimą korupciją Vilniaus miesto savivaldybėje ištirti (toliau – Komisija), sudaryta 2005 m. gegužės 26 d. Seimo nutarimu Nr. X-227 (Žin., 2005, Nr. [68-2449](#), Nr. [75-2706](#), Nr. [82-2999](#), Nr. [136-4882](#)) iš 13 narių: Komisijos pirmininkės Loretos Graužinienės, Komisijos pirmininko pavaduotojo Vytauto Galvono, narių – Vilijos Aleknaitės-Abramikienės, Rimos Baškienės, Vytauto Bogušio, Antano Boso, Jono Juozapaičio, Antano Matulo, Rimanto Remeikos, Vytauto Saulio, Artūro Skardžiaus, Gintaro Šileikio, Vilijos Vertelienės, sekretoriaujant Seimo kanceliarijos Seimo komisijų sekretoriato vyriausiajai specialistei Danguolei Stonytei ir sekretorei Indrei Baliukaitei, dalyvaujant Seimo kanceliarijos Teisės departamento valstybės tarnautojams – patarėjui Giriui Ivoškai, vyriausiosioms specialistėms Ingai Jarukaitienei ir Rasai Šniukaitei,

įpareigota:

1) surinkti ir apibendrinti visuomenės informavimo priemonėse 2005 metų balandžio – gegužės mėnesiais paskelbtus duomenis apie galimą korupciją Vilniaus miesto savivaldybėje;

2) ištirti, ar nurodyti faktai atitinka tikrovę;

3) ištirti, ar Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko, Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narių ir savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų veiksmais nebuvo pažeisti teisės aktai, tarnybinė etika bei viešųjų ir privačių interesų derinimo principai, taip pat nustatyti, ar buvo proteguojama UAB „Eksimeta“ Maskvos miesto vyriausybėje;

4) ištirti, ar Specialiųjų tyrimų tarnybos, Generalinės prokuratūros ir Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vadovai

ar specialistai žinojo apie nurodytus faktus, kokių priemonių šios institucijos ėmėsi šiems faktams ištirti ir užkardyti,

analizavo:

1) ar žiniasklaidoje pateikta informacija apie įmonių grupės „Rubicon group“ vadinamosios „juodosios buhalterijos“ įrašus atitinka tikrovę;

2) ar 2005 m. gegužės mėnesį tuo metu ūkio ministro pareigas ėjusio Darbo partijos pirmininko Viktoro Uspaskicho žiniasklaidai surengtoje konferencijoje pateikta informacija apie Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narių ir savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų veiksmus sudaro pagrindą laikyti šiuos veiksmus uždarnosios akcinės bendrovės (toliau – UAB arba bendrovė) „Eksimeta“ protegavimu Maskvos miesto vyriausybėje, taip pat ar šie veiksmai laikytini prieštaraujančiais teisės aktams, tarnybinės etikos bei viešųjų ir privačių interesų derinimo principams;

3) ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimai perleisti 60,8 ha žemės sklypą tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurinės ir Geležinio Vilko gatvių naudotis užstatymo teise uždarajai akcinei bendrovei „Ogmios astra“ pramogų centrui neprieštaruoja teisės aktams, tarnybinės etikos bei viešųjų ir privačių interesų derinimo principams;

4) ar Vilniaus miesto savivaldybės administracijos veiksmai, susiję su skolų bendrovei „Rubicon apskaitos sistemos“ padengimu Vilniaus miesto savivaldybei priklausančiu nekilnojamoju turtu, neprieštaruoja teisės aktams, tarnybinės etikos bei viešųjų ir privačių interesų derinimo principams;

5) ar Vilniaus miesto savivaldybės administracijos, Vilniaus apskrities viršininko administracijos ir VĮ Valstybės turto fondo veiksmai, susiję su piliečių nuosavybės teisės atkūrimu į išlikusią žemę, esančią buvusio Vagovo režinio kaimo (dabar – Vismaliukų g., Vilnius) vietoje, bei veiksmai, susiję su valstybinės žemės sklypų, esančių Vismaliukų g. 28 ir 35, Vilniuje, privatizavimu neprieštaruoja teisės aktams, tarnybinės etikos bei viešųjų ir privačių interesų derinimo principams;

6) ar Specialiųjų tyrimų tarnybos, Generalinės prokuratūros ir Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vadovai ar specialistai, ėmėsi priemonių ištirti:

a) ar Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko ir kitų Vilniaus miesto savivaldybės politikų bei valstybės tarnautojų veiksmai, kurie žiniasklaidoje buvo vertinami kaip bendrovės „Eksimeta“ protegavimas Maskvos miesto vyriausybėje, neprieštaruoja teisės aktams;

b) ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimai perleisti 60,8 ha žemės sklypą tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurinės ir Geležinio Vilko gatvių naudotis užstatymo teise bendrovei „Ogmios astra“ pramogų centrui neprieštarauja teisės aktams;

c) ar Vilniaus miesto savivaldybės administracijos veiksmai, susiję su skolų bendrovei „Rubicon apskaitos sistemos“ padengimu Vilniaus miesto savivaldybei priklausančiu nekilnojamuoju turto, neprieštarauja teisės aktams;

d) ar Vilniaus miesto savivaldybės administracijos, Vilniaus apskrities viršininko administracijos ir VĮ Valstybės turto fondo veiksmai, susiję su valstybinės žemės sklypų, esančių Vismaliukų g. 28 ir 35, Vilniuje, privatizavimu, bei veiksmai, susiję su piliečių nuosavybės teisės į išlikusią žemę, esančią buvusio Vagovo rėžinio kaimo (dabar – Vismaliukų g., Vilnius) vietoje, atkūrimu neprieštarauja teisės aktams.

I

Analizuodama, ar žiniasklaidoje pateikta informacija apie įmonių grupės „Rubicon group“ vadinamosios „juodosios buhalterijos“ įrašus atitinka tikrovę, Komisija:

2005 m. birželio 3, 7, 9, 10, 15, 16, 21, 22, 23, 29, liepos 5, 12, rugpjūčio 25, rugsėjo 7, 13, 15, 20, 22, spalio 6, 12, 18, 21 dienomis analizavo 2005 m. gegužės – birželio mėnesiais LNK, TV3, BTV ir LTV televizijų, informacijos agentūrų BNS ir ELTA paskelbtą ir dienraščių „Respublika“, „Vakaro žinios“, „Lietuvos rytas“, „Kauno diena“, „Lietuvos aidas“ straipsniuose pateiktą informaciją apie įmonių grupės „Rubicon group“ vadinamosios „juodosios buhalterijos“ įrašus ir „Abonentą“,

susipažino su Generalinėje prokuratūroje ir Specialiųjų tyrimų tarnyboje pateikta informacija ir ikiteisminio tyrimo medžiaga, susijusia su Komisijos tiriamais klausimais,

2005 m. birželio 15, 21, 22, 29, rugsėjo 7, spalio 6 ir 18 dienomis vykusiuose posėdžiuose šiais klausimais išklusė Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotoją Gediminą Paviržį, buvusį Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) direktorių Valentiną Junoką, buvusį Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotoją Kęstutį Masiulį, Vilniaus miesto savivaldybės merą Artūrą Zuoką, STT direktorių Povilą Malakauską, laikinai Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro pareigas ėjusį generalinio prokuroro pavaduotoją Vytautą Barkauską, generalinio prokuroro pavaduotoją Gintarą Jasaitį.

1. Komisija, atsižvelgdama į pateiktą informaciją ir asmenų paaiškinimus, tyrė šias aplinkybes:

1.1. 2005 m. gegužės 17 d. dienraštyje „Respublika“ buvo informuota, kad LNK televizija pranešė gavusi duomenų iš neva „Rubicon group“ „juodosios buhalterijos“. STT atliktų kratų metu rastuose dokumentuose užfiksuoti nuolatiniai mokėjimai „Abonentu“ vadinamam asmeniui už įmonių grupės „Rubicon group“ naudingus Vilniaus miesto savivaldybės sprendimus. Ši „juodoji buhalterija“, anot dienraščio „Respublika“, rodo, kad nuo 2001 m. liepos mėn. iki 2003 m. birželio mėn. „Abonentui“ buvo sumokėta daugiau nei 2,2 mln. litų arba eurų. Anot LNK televizijos, „Abonentas“ praturtėjo 43 tūkst. eurų už „Vilniaus“ kino teatro patalpų perleidimą, už Vilniaus šilumos tinklų nuomą Prancūzijos bendrovei „Dalkia“ ir kt.

Kadangi vadinamąją V. Drėmos papirkimo bylą tyręs teismas yra paviešinęs įmonių grupės „Rubicon group“ savininkų ir Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko pokalbius, kuriuose taip pat ne kartą buvo minimas „Abonentas“, LNK televizija darė prielaidą, kad „Abonentu“ galėjo būti vadinamas Vilniaus miesto savivaldybės meras Artūras Zuokas.

Vėliau informacija, susijusi su „Rubicon group“ „juodosios buhalterijos“ ir „Abonento“ klausimais, pasirodė ir kituose Lietuvos dienraščiuose.

Antai 2005 m. gegužės 18 d. dienraštyje „Vakaro žinios“ buvo rašoma, kad nors LNK reportaže neužsiminta, kas yra tas „Abonentas“, A. Zuokas paminėtą pravardę prisitaikė sau, nes reportaže pilna netiesioginių užuominų, jog omenyje turimas sostinės meras.

2005 m. gegužės 18 d. dienraštyje „Kauno diena“ buvo paskelbta, kad 2004 m. sausio mėn. prieštaringai vertinamos sostinės įmonių grupės „Rubicon group“ patalpose STT pareigūnai, atlikę kratas, paėmė su bendrovės veikla susijusius dokumentus, asmeninių užrašų knygeles, keletą vaizdajuosčių su televizijos laidų įrašais bei kompiuterį. Tačiau Lietuvos teismo ekspertizės centro specialistams kilo rimtų abejonių, ar „Rubicon group“ kompiuteriuose jau po to, kai jie pateko į tyrėjų rankas, neatsirado naujų įrašų, datų korekcijų ir kitokių ženklų, verčiančių abejoti pareigūnų kompetencija ir sąžiningumu. Taip pat buvo paminėta, kad 2005 m. gegužės 17 d. Seimo Antikorupcijos komisija kreipėsi į STT ir Generalinę prokuratūrą, prašydama nustatyti LNK reportažo apie „Rubicon group“ „juodąją buhalteriją“ pagrįstumą.

2005 m. gegužės 18 d. dienraščiuose „Respublika“ ir „Lietuvos rytas“ buvo paskelbta, kad Vilniaus savivaldybė išplatino pareiškimą, jog įsižeidęs dėl šmeižto ir tapatinimo su neva kyšius ėmusiu paslaptinguoju „Abonentu“ televizijos kanalą A. Zuokas paduos į teismą. Tą patį ketina padaryti ir „Rubicon group“.

1.2. 2005 m. birželio 15 d. vykusio Komisijos posėdžio metu Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotojas G. Paviržis, paklaustas apie „Rubikon group“ „juodosios buhalterijos“ ir „Abonento“ egzistavimą, pareiškė, kad „apie šitą „juodą buhalteriją“ ir „Abonentą“ žinantis iš žiniasklaidos ir negali nieko komentuoti“.

1.3. 2005 m. birželio 21 d. Komisijos posėdyje buvęs STT direktorius V. Junokas į klausimus dėl „Rubikon group“ „juodosios buhalterijos“ atsakė, kad „Specialiųjų tyrimų tarnyba jokių įrašų nei taisė, nei koregavo, nei falsifikavo ir jokiuose, kaip buvo keliami klausimai, jokiuose politiniuose žaidimuose, jokių politinių bylų nekūrė ir nedarė, o vykdė įstatymų numatytas funkcijas ginti visuomenę, asmenį ir valstybę nuo galimų korupcinių veikų“.

1.4. 2005 m. birželio 22 d. Komisijos posėdyje dalyvavęs buvęs Vilniaus miesto savivaldybės vicemeras K. Masiulis buvo paklaustas, kieno, jo nuomone, yra inicialai „A. Z.“, kas gyvena Užupyje iš minėtų asmenų, kieno pokalbis su Andriumi Janukoniu buvo ir kas tas paslaptinęs „Abonentas“. Atsakydamas į šį klausimą, K. Masiulis teigė, jog „nekyla jokių abejonių, kad tai yra A. Zuokas“.

1.5. 2005 m. birželio 29 d. Komisijos posėdyje dalyvavęs Vilniaus miesto savivaldybės meras A. Zuokas „Rubicon group“ „juodosios buhalterijos“ ir „Abonento“ klausimais pakartojė spaudoje pasirodžiusią informaciją, kad „Generalinės prokuratūros samdyti ekspertai nustatė, kad kietajame diske, kuris tariamai buvo paimtas kratos metu, yra sukurti nauji dokumentai jau po to, kai kompiuteris buvo paimtas ir tuo metu buvo STT“. Taip pat priminė apie „pono A. Brazausko kreipimąsi į Generalinę prokuratūrą dėl tam tikrų duomenų paminint AMB. Byla tos pačios prokuratūros sprendimu yra nutraukta nesant kažkokių įrodymų. Šiuo atveju lygiai taip pat Generalinės prokuratūros atstovai, kurie lankėsi Seime, atsakinėdami į klausimus, aiškiai atsakė, kad šiandien su mano asmeniu susijusių jokių bylų nėra. Dar kartą aiškiai noriu pasakyti, kad jokių „Abonentų“ ar kokių nors sąsajų, tai yra tik žiniasklaidos ir galbūt tam tikrų teisėsaugos atstovų sukurtas mitas.“

1.6. 2005 m. rugsėjo 7 d. Komisijos posėdyje STT direktorius P. Malakauskas, atsakydamas į Komisijos raštu pateiktus klausimus, dar kartą paaikšino, kad „poėmio metu magnetiniame diske nebuvo niekas tvarkoma ir ši informacija yra autentiška, ji nebuvo klastojama ir tai yra šimtas procentų. Į klausimą, ar ji atitinka tikrovę, tai atsako ikiteisminis tyrimas. Ikiteisminio tyrimo užduotis – išsiaiškinti ir atsakyti, ar ta informacija „juodojoje buhalterijoje“ atitinka tikrovę.“

Komisijos posėdžio metu paklaustas, ar galėtų įvardyti, kas yra „Abonentas“, STT direktorius atsakė, kad tai yra ikiteisminio tyrimo medžiaga ir nieko daugiau negali komentuoti.

Tos pačios dienos Komisijos posėdžio metu laikinai einančio generalinio prokuroro pareigas V. Barkausko buvo paklausta, ar „iki šios dienos yra „juodosios buhalterijos“ byloje įtariamieji, ar yra iškelta baudžiamoji byla ar kokie kaltinimai Vilniaus miesto savivaldybės merui A. Zuokui“. V. Barkauskas atsakė, kad „šiam ikiteisminiame tyrime įtariamųjų asmenų, kuriems būtų pareikšti įtarimai, nėra šiandien. Atlikus „Rubikon apskaitos sistemos“ veiklos patikrinimą, pažeidimų nenustatyta. Į klausimą, „ar pakanka Generalinei prokuratūrai medžiagos atsakyti į tą klausimą, kas yra „Abonentas“, V. Barkauskas atsakė, kad „ten yra įvairių santraukų, sutrumpinimų, tačiau įvardyti konkrečius asmenis šioje tyrimo stadijoje tikrai negalima“.

1.7. 2005 m. spalio 6 d. Komisijos posėdyje paklaustas, kaip galėtų pakomentuoti „Abonento“ byloje esančius inicialus, trumpinius, sutampančius su kitais savivaldybių darbuotojų inicialais, ir kaip tai susiję su A. Zuoku ir kitais tarybos nariais, buvęs Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotojas K. Masiulis atsakė, kad „toks milžiniškas korupcinis sandoris negali įvykti be didelio politinio palaikymo. Man atrodo, kad šioje „Abonento“ byloje visi jie suinteresuoti, kad nė vienas nebūtų nuteistas“.

1.8. 2005 m. spalio 18 d. Komisijos posėdžio metu į klausimą, „ar esate kada nors gavęs iš „Rubikon“ grupės dovanų“, Vilniaus miesto savivaldybės meras A. Zuokas atsakė, kad „nėra gavęs“. Dėl buvusio Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotojo K. Masiulio Komisijos posėdžių metu išsakytų vertinimų, kad „Abonentas“ yra Vilniaus miesto savivaldybės meras A. Zuokas, meras pateikė tokius vertinimus: „ponas K. Masiulis niekur nėra išsireiškęs taip, ką būtų galima skusti teismui kaip šmeižimą. Visur labai daug vadinamų išvestinių žodžių „manau“, „tikiu“, „galvoju“, „skaičiau“, „susiformavo nuomonė, todėl tikiu“, o šiuo atveju mūsų Konstitucija numato ir teismų praktika, ypač Aukščiausiojo Teismo paskutiniai sprendimai rodo, kad politikas turi teisę susidaryti nuomonę“. Komisijos posėdžio metu ir kai kuriems Komisijos nariams pareiškus, kad susidaro įspūdis, jog „Abonentas“ yra Vilniaus miesto savivaldybės meras A. Zuokas, juolab, kad „prokuratūros turimoje medžiagoje yra įvardyta kalbant apie „Abonentą“ mero pareigybė, o vienu atveju net adresas“, meras atsakė, kad „nėra niekur paminėta mano pavardės ir net adreso mano nepaminėta – tik paminėtas vienas mikrorajonas Vilniaus mieste. Tai yra ne tas pats“.

Tos pačios dienos posėdyje A. Zuokas taip pat buvo paprašytas patikslinti informaciją apie privačių interesų deklaracijoje deklaruotus turimus paveikslus, Vilniaus miesto savivaldybės meras atsakė, kad „turimus paveikslus yra deklaravęs, iš kurių gal 2 ar 3, kuriuos turi jau 10 metų, jie yra tapyti Sigito Mickevičiaus“.

1.9. 2005 m. lapkričio 11 d. Komisijos posėdyje generalinio prokuroro pavaduotojas G. Jasaitis ir STT direktorius P. Malakauskas buvo paklausti nuomonės, ar yra pagrindas, be jokių kaltinimų, be smerkimo, sakyti, kad yra žinoma, kas yra „Abonentas“, ar nėra. Jie pateikė tokius atsakymus.

G. Jasaitis pateikė nuomonę, kad „galima daryti teises, arba procesines išvadas, ir neteises išvadas. Jeigu asmuo apskritai yra sveikas, jis gali daryti logines išvadas iš tam tikro kiekio informacijos. Teisinių išvadų padarymui reikalingi įstatymu numatyti procesai, duomenų surinkimas ir vėl tam tikrų išvadų kvalifikavimas ir t. t.“

P. Malakauskas teigė, kad „jeigu žmogus turi sveiką protą ir logiką, tai jeigu mes darome prielaidą, kad duomenys yra nefalsifikuoti ir autentiški, kiekvienas pasidaro išvadas tokias, kokias jis pasidaro. Jeigu aš šiandien arba kolega prokuroras pasakytume, kas čia fiksuojama, tai kitą dieną mes turėtume atsistatydinti, nes tai būtų neteisinė kalba. (...). Mūsų tikslas yra pateikti jums informaciją, maksimaliai informacijos, kiek leidžia jūsų Komisijos reglamentas ir įstatymai, ir užtikrinti, kad ta informacija yra patikima, nefalsifikuota ir tikra.“

2. Komisija, atsižvelgdama į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, konstatuoja įmonių grupės „Rubicon group“ vadinamosios „juodosios buhalterijos“ egzistavimo faktą.

Komisija, atsižvelgdama į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, kad žiniasklaidoje pateikta informacija šiuo metu yra ikiteisminio tyrimo dalykas, pažymi, kad Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymas nesuteikia Komisijai įgaliojimų ištirti, ar žiniasklaidoje pateikta informacija apie vadinamąją įmonių grupės „Rubicon group“ „juodąją buhalteriją“ atitinka tikrovę.

Susipažinusi su pateikta operatyvine ir kitokia Komisijai pateikta medžiaga, Komisija daro prielaidą, jog šioje medžiagoje ne kartą minėtas „Abonentas“ yra vienas ir tas pats konkretus asmuo, kurį galima identifikuoti pagal šioje medžiagoje esančius konkrečius šio asmens biografiją, darbovietę, pareigas ir gyvenamąją vietą apibūdinančius faktus. Visa šių aplinkybių visuma leidžia manyti, kad Vilniaus miesto savivaldybės meras A. Zuokas ir „juodojoje buhalterijoje“, bei telefoniniuose pokalbiuose minimas „Abonentas“ yra vienas ir tas pats asmuo, glaudžiais ryšiais

susijęs su įmonių grupe „Rubicon group“. Komisija teisiškai nesprendžia ir nevertina šių ryšių, tačiau yra įsitikinusi, kad politiniu ir moraliniu vertinimu šie Komisijos nustatyto turinio ryšiai yra nesuderinami su Vilniaus miesto savivaldybės mero pareigomis, nesvarbu, kokie bus ikiteisminio tyrimo rezultatai šiuo klausimu.

Tirdama šį klausimą, Komisija pažymi, kad „Abonento“ identifikavimo klausimu yra atliekamas tyrimas Generalinėje prokuratūroje. Vadovaudamasi Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalimi, tirdama jai pavestą klausimą ir įgyvendindama savo teisę ir pareigą daryti išvadas, Komisija nesikiša į teismo, teisėjo, prokuroro, ikiteisminio tyrimo pareigūno veiklą, kai jie atlieka ikiteisminį tyrimą ar nagrinėja bylą teisme, t. y. nesprendžia teisės klausimo.

II

Analizuodama Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko, Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narių ir savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų veiksmų, susijusių su uždaraja akcine bendrove „Eksimeta“ ir Maskvos miesto vyriausybe, atitiktį teisės aktams, tarnybinės etikos bei viešųjų ir privačių interesų derinimo principams ir pagrindą šiuos veiksmus vertinti kaip uždarnosios akcinės bendrovės „Eksimeta“ protegavimą Maskvos miesto vyriausybėje, Komisija:

2005 m. birželio 3, 7, 9, 10, 15, 16, 21, 22, 23, 29, liepos 5, 12, rugpjūčio 25, rugsėjo 7, 13, 15, 20, 22, spalio 6, 12, 18, 21 dienomis vykusiuose posėdžiuose išanalizavo 2005 m. gegužės – birželio mėnesiais LNK, BTV, TV3 ir LTV televizijų, informacijos agentūrų BNS ir ELTA paskelbtą ir dienraščių „Lietuvos rytas“, „Respublika“, „Vakaro žinios“, „Lietuvos aidas“ straipsniuose pateiktą informaciją apie Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko vykdomą uždarnosios akcinės bendrovės „Eksimeta“ protegavimą Maskvos miesto vyriausybėje,

susipažino su 2002 m. gruodžio 17 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės Strateginio planavimo komiteto posėdžio protokolo Nr. 34 išrašo kopija, 2003 m. kovo 27 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 375 priedo kopija, 2003 m. rugpjūčio 14 d. Ūkio ministerijos rašto Nr. (13.6-25)-3-4399 Finansų ministerijai kopija, 2003 m. rugsėjo 2 d. Finansų ministerijos rašto Nr. (1.16-0203)-5K-0316606-6K-0309392 Ūkio ministerijai kopija, 2003 m. rugsėjo 9 d. ūkio ministro Petro Čėsnos pažymos dėl sprendimo dėl lėšų skyrimo uždarnosios akcinės bendrovės „LPN“ įstatiniam kapitalui suformuoti projekto poveikio bazinio vertinimo kopija, 2003 m. spalio 8 d. UAB

„Eksimeta“ rašto Ministrui Pirmininkui Algirdui Brazauskui kopija, 2003 m. spalio 17 d. Ūkio ministerijos rašto Nr. (13.9-25)-3-5538 bendrovei „Eksimeta“ kopija, 2003 m. lapkričio 3 d. akcijų iš Ūkio ministerijos perdavimo valstybės įmonei Valstybės turto fondui perdavimo–priėmimo akto Nr. 563 kopija, akcijų iš Ūkio ministerijos perdavimo valstybės įmonei Valstybės turto fondui perdavimo ir perėmimo akto 1 priedo – Valstybės įmonės Valstybės turto fondo pastabos dėl perimamų iš Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos dokumentų, susijusių su UAB „LPN“ steigimu, veikla ir valdymu – kopija, Maskvos miesto vyriausybės ir Vilniaus miesto savivaldybės bei Maskvos ir Vilniaus verslo atstovų susitikimų, vykusių 2003 m. lapkričio 24 ir 25 dienomis, protokolo Nr. 01A-50-150 kopija, 2003 m. gruodžio 15 d. Vilniaus miesto savivaldybės mero rašto Maskvos miesto vyriausybės ministrui, Maskvos miesto gamybinių išteklių departamento vadovui Aleksandrui Baburinui kopija, 2003 m. gruodžio 23 d. valstybės įmonės Valstybės turto fondo ir bendrovės „Eksimeta“ sutarties Nr. 346-03 dėl privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo kopija ir 2003 m. gruodžio 30 d. privatizavimo objekto (akcijų) nuosavybės teisės perdavimo–priėmimo akto kopija, 2004 m. sausio 21 d. Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko rašto Maskvos miesto merui Jurijui Lužkovui kopija, 2004 m. kovo 29 d. UAB „Eksimeta“ rašto Nr. 04-04 ūkio ministrui kopija, 2004 m. balandžio 22 d. Ūkio ministerijos rašto Nr. (11.11-74)-3-2138 kopija, 2004 m. lapkričio 18 d. UAB „Eksimeta“ rašto Nr. E-04/16 Ministrui Pirmininkui Algirdui Brazauskui kopija, 2004 m. lapkričio 25 d. Vyriausybės kanclerio rezoliucijos Nr. 17-9104 Ūkio ministerijai kopija ir Ūkio ministerijoje 2004 m. gruodžio 9 d. vykusio posėdžio dėl Lietuvos prekybos namų Maskvoje funkcionavimo užtikrinimo problemų svarstymo protokolo kopija, 2004 m. gruodžio 8 d. Ūkio ministerijos rašto Nr. (23.9-72)-3-6137 Lietuvos Respublikos ambasada Rusijos Federacijoje kopija, 2005 m. liepos 4 d. Vilniaus miesto savivaldybės mero A. Zuoko rašto Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai kopija, 2005 m. liepos 14 d. Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos sprendimo Nr. KS-20 kopija, 2005 m. spalio 7 d. Vyriausybės kanclerio rašto Nr. 17-6905 Komisijai kopija, susipažino su Generalinėje prokuratūroje ir Specialiųjų tyrimų tarnyboje esančia ikiteisminio tyrimo medžiaga,

išklausė Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko, Vilniaus miesto savivaldybės vicemero Gedimino Paviržio, uždarnosios akcinės bendrovės valdybos pirmininko Raimondo Karpavičiaus, valstybės įmonės Valstybės turto fondo direktoriaus Povilo Milašausko paaiškinimus.

1. Komisija, atsižvelgdama į pateiktą informaciją ir asmenų paaiškinimus, tyrė šias aplinkybes:

1.1. 2005 m. gegužės 19 d. ūkio ministro pareigas ėjęs Darbo partijos pirmininkas Viktoras Uspaskichas žiniasklaidai surengtoje konferencijoje Seime pareiškė, kad, dar Vilniaus miesto savivaldybės mero A. Zuoko proteguojamai firmai UAB „Eksimeta“ neįsigijus uždarnosios akcinės bendrovės „LPN“ Vilniaus miesto savivaldybės meras Maskvos miesto vyriausybei – Maskvos miesto vyriausybės ministrai Aleksandrui Baburinui – rašė oficialų raštą Vilniaus miesto savivaldybės blanke (bet kažkodėl be registracijos numerio). Rašto data – 2003 m. gruodžio 15 d. Anot V. Uspaskicho, jame rašoma, kad UAB „Eksimeta“ atstovauja Lietuvos verslininkams ir gavo „mūsų“ įgaliojimus.

V. Uspaskichas taip pat teigė, kad 2004 m. sausio 21 d. rašte, kuris, anot jo, yra oficialus, tačiau be registracijos numerio, rašoma, jog A. Zuokas, kreipdamasis į Maskvos merą Jurijų Lužkovą, anot V. Uspaskicho, prašė: „Tikimės Jūsų asmeninio palaikymo ir dėmesio šio projekto plėtrai, palankių sąlygų pirmiau paminėtoms firmoms“.

1.2. 2002 m. gruodžio 17 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės Strateginio planavimo komiteto posėdyje buvo pritarta nuostatai, kad tikslinga atgaivinti UAB „LPN“ (toliau – UAB LPN arba bendrovė „LPN“) veiklą, į ją įtraukiant verslo atstovus. (2002 m. gruodžio 17 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės Strateginio planavimo komiteto posėdžio protokolo Nr. 34 išrašo kopija)

1.3. 2003 m. kovo 27 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 375 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ UAB LPN (kodas *įmonių rejestre 1000000*) valstybei priklausančios akcijos buvo ištrauktos iš privatizavimo objektų sąrašą, nurodžius, kad įmonės įstatinis kapitalas yra 0,2 tūkstančio, t. y. 200 litų. (2003 m. kovo 27 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 375 priedas)

1.4. 2003 m. rugpjūčio 14 d. Ūkio ministerija pateikė Lietuvos Respublikos finansų ministerijai derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl 10 000 litų uždarnosios akcinės bendrovės „LPN“ įstatiniam kapitalui formuoti skyrimo iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo“ projektą, nurodydama, kad ūkio ministras patvirtino naujus UAB „LPN“ įstatus, kuriuose nurodyta, kad suformuojamas jos įstatinis kapitalas sudaro 100 000 rublių, bei atkreipdama dėmesį, kad sudarant privatizavimo programą, iškilo problemų, nes bendrovės įstatinis kapitalas nesuformuotas. (2003 m. rugpjūčio 14 d. Ūkio ministerijos rašto Nr. (13.6-25)-3-4399 Finansų ministerijai kopija)

2003 m. rugsėjo 2 d. Finansų ministerija informavo Ūkio ministeriją, kad skirti lėšų bendrovės „LPN“ įstatiniam kapitalui formuoti iš Vyriausybės rezervo fondo nėra

galimybių, ir pateikė nuomonę, kad lėšos galėtų būti skirtos iš Ūkio ministerijai patvirtintų valstybės biudžeto asignavimų. (2003 m. rugsėjo 2 d. rašto Nr. (1.16-0203)-5K-0316606-6K-0309392 kopija)

2003 m. rugsėjo 9 d. raštu Ūkio ministerija Vyriausybei pateikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą, prašydama nustatyti, kad iš asignavimų, skirtų Ūkio ministerijai pagal Lietuvos Respublikos 2003 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą, 10 000 litų būtų skirta UAB „LPN“ įstatiniam kapitalui formuoti, nurodydama, kad ūkio ministras patvirtino naujus UAB „LPN“ įstatus, kuriuose nurodyta, kad suformuojamas jos įstatinis kapitalas sudaro 100 000 rublių, bei atkreipdama dėmesį, kad, sudarant privatizavimo programą, iškilo problemų, nes bendrovės įstatinis kapitalas nesuformuotas. Kartu su šiuo projektu buvo pateikta ir sprendimo projekto poveikio bazinio vertinimo pažyma, kurioje buvo pateiktas *status quo* ir galimų problemos sprendimo alternatyvų vertinimas:

1) privatizuoti bendrovę su nesuformuotu įstatiniu kapitalu (teigiamas poveikis nenumatomas, neigiamas poveikis: galimi teisminiai ginčai su objekto pirkėju; galimos sankcijos) arba

2) suformuoti bendrovės įstatuose nurodytą kapitalą (teigiamas poveikis: atgaivinta bendrovės veikla, sumažintos prielaidos teisiniams ginčams ir galimoms sankcijoms, neigiamas poveikis nenumatomas), arba

3) likviduoti bendrovę (teigiamas poveikis nenumatomas, neigiamas poveikis: galimos išlaidos, susijusios su apmokėjimu už juridines paslaugas).

(2003 m. rugsėjo 9 d. sprendimo dėl lėšų skyrimo uždarosios akcinės bendrovės „LPN“ įstatiniam kapitalui suformuoti projekto poveikio bazinio vertinimo pažymos kopija)

1.5. 2003 m. spalio 8 d. UAB „Eksimeta“ raštu kreipėsi į Ministrą Pirmininką Algirdą Brazauską pareikšdama, kad UAB „Eksimeta“ imtųsi atsakomybės už UAB „LPN“ veiklos atgaivinimą, panaudojant UAB „Eksimeta“ finansines bei organizacines galimybes, prašydama principinio pritarimo ir tarpininkavimo Maskvos miesto bei srities atitinkamose institucijose, taip pat Lietuvos Respublikos ūkio ministerijoje bei valstybės įmonėje Valstybės turto fonde įsigyjant UAB „LPN“ akcijas, taip pat pareikšdama, kad yra pasirengusi suformuoti UAB „LPN“ įstatinį kapitalą, pastatant konsignacinius sandėlius bei biurų centrą, atstovausiantį Lietuvos verslo interesams Rusijoje, ir tikėdamasi palankaus sprendimo bei palaikymo įgyvendinant šį projektą. (2003 m. spalio 8 d. UAB „Eksimeta“ rašto Ministrui Pirmininkui Algirdui Brazauskui kopija)

1.6. Ūkio ministerija, kartu su VĮ Valstybės turto fondu išnagrinėjusi LR Ministro Pirmininko 2003 m. spalio 15 d. pavedimą Nr. 17-7328 dėl UAB „Eksimeta“ ketinimo dalyvauti privatizuojant UAB LPN, 2003 m. spalio 17 d. raštu Nr. (13.9-25)-3-5538 informavo UAB „Eksimeta“, jog ji galės dalyvauti UAB LPN privatizavime kaip ir kiti potencialūs pirkėjai. *(2003 m. spalio 17 d. Ūkio ministerijos rašto Nr. (13.9-25)-3-5538 bendrovei „Eksimeta“ kopija)*

1.7. 2003 m. spalio 21 d. viešėdamas Maskvoje su oficialiu vizitu, Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas A. Brazauskas susitikimo su Maskvos meru J. Lužkovu metu pasiūlė įkurti Maskvoje Lietuvos prekybos namus, kad būtų galima sėkmingai vystyti pramoninę ir maisto, taip pat žaliavų prekybą tarp Lietuvos Respublikos ir Maskvos miesto. Tuo tikslu paprašė Maskvos mero skirti žemės sklypą. J. Lužkovas pritarė šiai iniciatyvai ir pasiūlė pariteto pagrindais apsikeisti žemės sklypais Vilniuje ir Maskvoje. Tuo pačiu jis nurodė, kad Lietuvos Respublikos Prezidento pritarimu su Vilniaus miesto savivaldybe svarstomas klausimas dėl Maskvos kultūros centro statybos Vilniuje.

1.8. 2003 m. lapkričio 3 d. Lietuvos Respublikos ūkio ministerija, vadovaudamasi 1998 m. birželio 16 d. nutarimu Nr. 728, perdavimo–priėmimo aktu Nr. 563, perdavė valstybės įmonei Valstybės turto fondui bendrovės UAB LPN 1 795 vieno rublio nominalios vertės akcijas kartu su 2001 m. gruodžio 31 d. bendrovės balansu. *(2003 m. lapkričio 3 d. akcijų iš Ūkio ministerijos perdavimo valstybės įmonei Valstybės turto fondui perdavimo–priėmimo akto Nr. 563 kopija)*

Šio akto priede Nr. 1 buvo pateiktos valstybės įmonės Valstybės turto fondo pastabos dėl perimamų iš Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos dokumentų, susijusių su UAB LPN steigimu, veikla ir valdymu: perdavimo–priėmimo akto pasirašymo dieną nesuformuotas ir neužregistruotas UAB LPN įstatinis kapitalas; Lietuvos Respublikos ūkio ministerija kartu su akcijų perdavimo–priėmimo aktu nepateikė VĮ Valstybės turto fondui vienintelio bendrovės „LPN“ akcininko sprendimu patvirtintų 2002 m. finansinės atskaitomybės dokumentų, audito ataskaitos su išvadomis, 2003 m. bendrovės „LPN“ I, II, III ketvirčių balansų ir pelno (nuostolių) ataskaitų, akcijų sertifikato, patvirtinančio valstybei nuosavybės teise priklausančių UAB LPN akcijų skaičių; iš pateiktų VĮ Valstybės turto fondui dokumentų neįmanoma spręsti, koks yra UAB LPN įstatinis kapitalas, kiek akcijų perima iš Ūkio ministerijos VĮ Valstybės turto fondas, kokia yra vienos akcijos nominali vertė. Įvairiuose dokumentuose įrašytas skirtingas įstatinis kapitalas, pavyzdžiui: 1992 m. lapkričio 20 d. patvirtintuose bendrovės įstatuose įrašyta,

jog įstatinis kapitalas yra 1 795 tūkstančiai rublių, 1996 m. gruodžio 20 d. Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko G. Vagnoriaus patvirtintame rašte „Dėl Lietuvos Respublikos pramonės ir prekybos ministerijos reikalų perėmimo“ (3 priedas) įrašyta, jog Ministerijos balanse yra apskaitomos Lietuvos ir Rusijos įmonės UAB LPN akcijos, kurių vertė 2 023 litai, o bendrovės 2001 m. gruodžio 31 d. balanse įrašytas įstatinis kapitalas – 2 000 rublių, bet paties balanso aiškinamajame rašte auditorius UAB „Okveles Konstanting“ pažymi, jog 2001 m. gruodžio 31 d. bendrovės įstatinis kapitalas yra 1 795 rubliai; dokumentų, liudijančių apie UAB LPN valdytą turtą, sprendimų, kurių pagrindu turtas buvo nurašytas, nepateikta. *(Akcijų iš Ūkio ministerijos perdavimo valstybės įmonei Valstybės turto fondui perdavimo ir perėmimo akto 1 priedo – valstybės įmonės Valstybės turto fondo pastabos dėl perimamų iš Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos dokumentų, susijusių su UAB LPN steigimu, veikla ir valdymu – kopija).*

1.9. 2003 m. lapkričio 24 ir 25 d. įvyko Maskvos miesto vyriausybės ir Vilniaus miesto savivaldybės bei Maskvos ir Vilniaus verslo atstovų susitikimai, kurių metu buvo aptarta Maskvos miesto vyriausybės ir Vilniaus miesto savivaldybės bendradarbiavimo aktualijos ir perspektyvos, sklypo UAB LPN skyrimo Maskvoje ir prekybos lietuviškais maisto produktais Maskvoje klausimai. Maskvos miesto vyriausybės Tarptautinių ryšių departamento direktoriaus pavaduotojas V. Lebedevas priminė, kad LR Ministro Pirmininko A. Brazausko vizito į Maskvą metu 2003 m. spalio mėnesį buvo pasiektas susitarimas dėl LPN steigimo Maskvoje. Susitikimų metu buvo išreikšti tokie siūlymai: palaikyti Maskvos miesto vyriausybės siūlymą įkurti UAB LPN Maskvoje ir pradėti derinimo procedūras su atitinkamomis Lietuvos Respublikos valdžios institucijomis; sudaryti bendrą Vilniaus ir Maskvos specialistų darbo grupę pasiūlymams dėl prekybos lietuviškais maisto produktais parengti, nuo Vilniaus kuratoriumi paskirti mero pavaduotoją G. Paviržį. *(Maskvos miesto vyriausybės ir Vilniaus miesto savivaldybės bei Maskvos ir Vilniaus verslo atstovų susitikimų, vykusių 2003 m. lapkričio 24 ir 25 dienomis, protokolo Nr. 01A-50-150 kopija)*

1.10. 2003 m. gruodžio 15 d. Vilniaus miesto savivaldybės mero rašte, be registracijos numerio, Maskvos miesto vyriausybės ministrui Aleksandrui Baburinui Vilniaus miesto savivaldybės meras rašė, kad Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko ir Maskvos mero J. Lužkovo susitikimo, vykusio 2003 m. spalio 21 d., metu buvo aptartas klausimas dėl žemės sklypo skyrimo Maskvos MKAD rajone organizuoti didmeninę prekybą lietuviškomis pramoninėmis prekėmis bei patvirtintas ketinimas dalyvauti paskelbtame miesto konkurse, skirtame parinkti investuotojus didmeninės prekybos

pramoninėmis prekėmis kompleksų statybos projektams įgyvendinti Lianozovo ir Dmitrovskij sklypuose. Šiame rašte Vilniaus miesto savivaldybės meras rašė, kad Ministro Pirmininko A. Brazausko pavedimu atsakydamas į J. Lužkovo laišką, adresuotą lapkričio 28 d. Lietuvos Respublikos ambasadoriui R. Šidlauskui, informavo Maskvos merą, kad Lietuvos verslininkams šiame projekte atstovaus, ketinimą investuotojo teisėmis konkurse dalyvauti pareiškė ir įgaliojimus gavo UAB „Eksimeta“, bei nurodė, kad UAB „Eksimeta“ šio mėnesio pradžioje privatizavimo metu įsigijo UAB LPN, registruotą Maskvoje. Be to, informavo, kad, turėdamas tikslą išsiaiškinti dalyvavimo konkurse sąlygas, šiuo metu Maskvoje lankosi R. Karpavičius – vienas iš UAB „Eksimeta“ akcininkų. (2003 m. gruodžio 15 d. Vilniaus miesto savivaldybės mero rašto Maskvos miesto vyriausybės ministrui, Maskvos miesto gamybinių išteklių departamento vadovui Aleksandrui Baburinui kopija)

2005 m. spalio 7 d. raštu Vyriausybės kancleris Komisijai patvirtino, kad Vyriausybės kanceliarijoje šiame rašte minimo Ministro Pirmininko pavedimo Vilniaus miesto savivaldybės merui Artūriui Zuokui nėra. (2005 m. spalio 7 d. Vyriausybės kanclerio rašto Nr. 17-6905 Komisijai kopija)

1.11. 2003 m. gruodžio 23 d. buvo pasirašyta sutartis Nr. 346-03 „Dėl privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo“. Šios sutarties 2 punkte buvo nustatyta, kad pardavėjas – valstybės įmonė Valstybės turto fondas – įsipareigojo perduoti pirkėjo – UAB „Eksimeta“ – nuosavybėn Rusijos Federacijoje registruotos АОЗТ „Торговый дом Лутвы“ (UAB LPN), kodas 1027700351953, 1 795 paprastąsias vardines akcijas (100 proc. įstatinio kapitalo), kurių kiekvienos nominali vertė yra 1 rublis. Šį privatizavimo objektą valdo, naudoja ir disponuoja juo patikėjimo teise valstybės įmonė Valstybės turto fondas. Sutartis buvo sudaryta pagal pirkėjo 2003 m. gruodžio 2 d. paraišką dalyvauti viešame aukcione ir Privatizavimo komisijos 2003 m. spalio 30 d. sprendimu aprobuotą objekto privatizavimo programą. Sutarties 7 punkte pirkėjui (UAB „Eksimeta“) buvo pateikta sutarties pasirašymo dieną pardavėjui (VĮ Valstybės turto fondui) žinoma informacija apie bendrovę: bendrovės įstatinis kapitalas nesuformuotas, jis neatitinka Rusijos Federacijos teisės aktų reikalavimų, bendrovės įstatai neperregistruoti, jie neatitinka Rusijos Federacijos teisės aktų reikalavimų. Pagal Rusijos Federacijos 1996 m. balandžio 22 d. įstatymą Nr. 39-FZ įstatinis kapitalas turėjo būti suformuotas ir užregistruotas per 3 mėnesius nuo įstatinio kapitalo padidinimo dienos. Kadangi įstatai su nauju įstatiniu kapitalu buvo patvirtinti 2002 m. spalio 4 d., akcijos turėjo būti apmokėtos, o įstatinis kapitalas turėjo būti užregistruotas iki 2003 m. sausio 4 d. Tačiau iki sutarties

pasirašymo dienos įstatinis kapitalas nesuformuotas; nesudaryta bendrovės 2002 m. finansinė atskaitomybė; bendrovė turi įsiskolinimų, neatspindėtų bendrovės dokumentuose (prie akcijų iš Ūkio ministerijos perdavimo valstybės įmonei Valstybės turto fondui perdavimo–perėmimo akto buvo pridėtas priedas, kuriame išdėstytos Valstybės turto fondo pastabos dėl perimamų iš LR ūkio ministerijos dokumentų, susijusių su UAB LPN steigimu, veikla bei valdymu). 2003 m. gruodžio 30 d. valstybės įmonė Valstybės turto fondas ir bendrovė „Eksimeta“ pasirašė 1 795 (tūkstančio septynių šimtų devyniasdešimt penkių) paprastųjų vardinių bendrovės „LPN“ akcijų, kurių kiekvienos nominali vertė yra vienas rublis, perdavimo–priėmimo aktą. *(VĮ Valstybės turto fondo ir UAB „Eksimeta“ 2003 m. gruodžio 23 d. sutarties Nr. 346-03 dėl privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo kopija ir 2003 m. gruodžio 30 d. privatizavimo objekto (akcijų) nuosavybės teisės perdavimo–priėmimo akto kopija)*

1.12. 2004 m. sausio 21 d. raštu, be registracijos numerio, Vilniaus miesto savivaldybės meras Artūras Zuokas nusiuntė Maskvos miesto merui J. Lužkovui pasiūlymų projektą dėl bendrovės „LPN“ veiklos vystymo ir nurodė, kad ketinimą tapti šio projekto investuotoju pareiškė UAB „Eksimeta“ – bendrovės „LPN“, esančios Maskvoje, savininkė. Vilniaus miesto savivaldybės meras taip pat nurodė, kad Vilniaus miesto savivaldybė be konkurso pasiūlė centrinėje miesto dalyje sklypą Maskvos namų, kaip Rusijos kultūros ir verslo centro Lietuvoje, statybai. Lietuvos verslininkai (UAB „Eksimeta“) Maskvos šaliai pasiūlė veikiančius muitinės sandėlius, kurių plotas 5 000 kv. m, Vilniaus mieste su išplėta infrastruktūra. *(2004 m. sausio 21 d. Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko rašto Maskvos miesto merui Jurijui Lužkovui kopija)*

1.13. 2004 m. kovo 29 d. UAB „Eksimeta“ raštu Nr. 04-04 kreipėsi į Ūkio ministeriją dėl paramos skyrimo atkuriamiems LPN, teikdama tokius pasiūlymus: UAB „Eksimeta“ pasirengusi ir siūlo atstovauti Lietuvos verslo interesams Rusijos Federacijoje; projekto įgyvendinimui yra numačiusi skirti dideles investicijas tam, kad Maskvoje būtų pastatyti Lietuvos verslo centras ir didmeninės prekybos logistikos kompleksas, skirti Lietuvos valstybės verslininkų pagamintos produkcijos realizavimui; siekiant efektyvaus veiklos koordinavimo bei skaidrumo, siūloma pasirašyti UAB LPN ir Ūkio ministerijos bendradarbiavimo sutartį, kurioje būtų reglamentuotas viešųjų ir privačių interesų derinimas įgyvendinant Lietuvos verslo interesus atstovaujančios struktūros Rusijos Federacijoje veiklos atkūrimo projektą. Ūkio ministerija 2004 m. balandžio 22 d. raštu Nr. (11.11-74)-3-2138, atsakydama UAB „Eksimeta“, paaiškino, kad lėšos konkreitiems projektams įgyvendinti skiriamos vadovaujantis atitinkama finansinės paramos teikimo

tvarka, kurioje yra nustatytos būtinos sąlygos finansinei paramai gauti. Tačiau skirti paramą šiems minimiems projektams įgyvendinti Ūkio ministerija nemato galimybes. (2004 m. kovo 29 d. UAB „Eksimeta“ rašto Nr. 04-04 ūkio ministrui kopija ir 2004 m. balandžio 22 d. Ūkio ministerijos rašto Nr. (11.11-74)-3-2138 kopija)

1.14. 2004 m. lapkričio 18 d. raštu Nr. E-04/16 UAB „Eksimeta“ kreipėsi į LR Ministrą Pirmininką, kad šis paveiktų Vilniaus miesto savivaldybę paspartinti klausimų, susijusių su sklypų skyrimu UAB LPN, sprendimą ir greitesnę trišalės sutarties pasirašymą. (2004 m. lapkričio 18 d. UAB „Eksimeta“ rašto Nr. E-04/16 Ministrui Pirmininkui Algirdui Brazauskui kopija)

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2004 m. lapkričio 25 d. rezoliucijoje Nr. 17-9104 buvo išdėstytas Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko pavedimas Ūkio ministerijai kartu su Vilniaus miesto savivaldybe ir kitomis suinteresuotomis institucijomis išnagrinėti problemas, susijusias su UAB LPN verslo centro Maskvoje steigimu. Tuo pagrindu 2004 m. gruodžio 9 d. Ūkio ministerija surengė pasitarimą, kuriame dalyvavo Užsienio reikalų ministerijos, Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Eksimeta“ atstovai. Posėdyje buvo sutarta, kad Vilniaus miesto savivaldybė kartu su UAB „Eksimeta“ parengs galimus Rusijos teisės normoms neprieštaraujančius sprendimų projektus, kurių įgyvendinimą būtų galima aptarti Maskvos mero įgalioto atstovo V. Malyškovo vizito metu. (2004 m. lapkričio 25 d. Vyriausybės kanclerio rezoliucijos Nr. 17-9104 Ūkio ministerijai kopija ir Ūkio ministerijoje 2004 m. gruodžio 9 d. vykusio posėdžio dėl Lietuvos prekybos namų Maskvoje funkcionavimo užtikrinimo problemų svarstymo protokolo kopija)

Lietuvos Respublikos ūkio ministerija, vykdydama 2004 m. lapkričio 25 d. Ministro Pirmininko pavedimą, 2004 m. gruodžio 8 d. raštu Nr. (23.9-72)-3-6137 persiuntė Lietuvos Respublikos ambasadai Rusijos Federacijoje dokumentus, kuriuos UAB „Eksimeta“ pateikė Ministrui Pirmininkui, prašydama juos įvertinti ir pateikti pasiūlymus dėl problemų sprendimo būdų. Lietuvos Respublikos ambasada Rusijos Federacijoje 2004 m. gruodžio 9 d. raštu Nr. 2.1.2-4849 atsakė Ūkio ministerijai, kad ji visapusiškai palaiko UAB LPN steigimo Maskvoje idėją. UAB „Eksimeta“ prieš įsigydama UAB LPN akcijų paketą iš VĮ Valstybės turto fondo informavo Ambasadą apie savo ketinimus investuoti į UAB LPN infrastruktūrą bei tolesnę veiklą. Tačiau buvo atkreiptas dėmesys, kad Ambasados funkcijos ir įgaliojimai nenumato tarpininkavimo ar tiesioginio dalyvavimo derybose tarp Vilniaus miesto savivaldybės ir atitinkamo ūkio subjekto dėl bendradarbiavimo sutarties pasirašymo steigiant UAB LPN Maskvoje.

(2004 m. gruodžio 8 d. Ūkio ministerijos rašto Nr. (23.9-72)-3-6137 Lietuvos Respublikos ambasada Rusijos Federacijoje kopija)

1.15. 2005 m. balandžio 4 d. vykusio Vilniaus miesto savivaldybės atstovų susitikimo su Maskvos mero pavaduotoju J. N. Ordžonikidze metu Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotojas G. Paviržis pateikė informaciją apie Maskvos namų Vilniuje statyboms formuojamo žemės sklypo detaliojo plano rengimo eigą bei numatytus terminus, taip pat nurodė, kad sklypo svarstymas Vilniaus miesto savivaldybės taryboje planuojamas 2005 m. gegužės 15 d., bei patvirtino, kad Maskvos meras J. Lužkovas galės simboliškai įmūryti kapsulę į Maskvos namų pamatus per planuojamas 2005 m. rugsėjo 29 d. Maskvos kultūros dienas Vilniuje. *(2005 m. balandžio 4 d. susitikimo su Maskvos mero pavaduotoju J. N. Ordžonikidze atmintinės kopija)*

1.16. 2005 m. birželio 10 d. Komisijos posėdyje UAB „Eksimeta“ valdybos pirmininkas Raimondas Karpavičius, paklaustas, ar bendrovė „Eksimeta“ buvo proteguojama Maskvos miesto vyriausybėje, paaiškino, kad Maskvos miesto vyriausybė turi interesą gerinti santykius su Lietuva, taip pat darė prielaidą, kad „jeigu mes investuosime 15–20 mln. dolerių, mes 30 proc., t. y. minimaliai turėsime atiduoti Maskvos miesto vyriausybei, kuri kartu dalyvavo projekte. Bet ir čia yra viso biznio logika ir sėkmė, kai dalyvauja Lietuva kaip valstybė ir antra pusė – Maskva“. *(2005 m. birželio 10 d. Komisijos posėdžio stenograma)*

1.17. 2005 m. birželio 15 d. Komisijos posėdyje Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotojas Gediminas Paviržis, paklaustas, „kaip jūs galite paneigti ar patvirtinti spaudoje nuskambėjusį teiginį, kad Vilniaus miesto savivaldybės meras A. Zuokas be Vyriausybės ar miesto tarybos sprendimų įgaliojo bendrovę „Eksimetą“ atstovauti Lietuvos verslininkams įgyvendinant Lietuvos prekybos rūmų steigimą Lietuvoje, ar yra kokie miesto tarybos sprendimai, kokie nors įgaliojimai“, atsakė: „Specialaus Vilniaus miesto sprendimo nėra, bet aš minėjau, kad yra Vilniaus miesto ir Maskvos miesto vyriausybės pasirašyta bendradarbiavimo sutartis, kur ekonominiai klausimai labai smulkiai ir detalčiai aprašyti. Privalome mes padėti kiekvienai verslo struktūrai, nepaisant nuosavybės formų. Tas, kas ir buvo daroma. O „LPN“, noriu pabrėžti dar kartą, kad Lietuvos prekybos namai niekaip negalėjo atsigaivinti be Vilniaus miesto savivaldybės buvimo tame projekte. Todėl kad buvo kalba tik apie žemės sklypo skyrimus, o Maskvos miesto vyriausybė tik su Vilniaus miesto savivaldybe galėjo kalbėti. Todėl mes buvome įjungti į šį projektą“. Į klausimą – „Tarybos sprendimų nebuvo?“ – G. Paviržis atsakė:

„Tarybos sprendimo specialiai šiuo klausimu nebuvo“. (2005 m. birželio 15 d. Komisijos posėdžio stenograma)

1.18. 2005 m. liepos 4 d. rašte Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai Vilniaus miesto savivaldybės meras A. Zuokas nurodė, kad Vilniaus miesto savivaldybės ir Maskvos miesto vyriausybės bendradarbiavimas grindžiamas susitarimu dėl bendradarbiavimo įvairiose srityse, pasirašytu 1999 metais ir pratęstu iki 2009 metų, bei šalių patvirtinta 2004–2005 metų darbų programa. 2003-11-28 Maskvos miesto vyriausybės ministras A. Baburinas, remdamasis Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko A. Brazausko vadovaujamos delegacijos susitikimo Maskvoje su Maskvos meru 2003-10-21 protokolu, kreipėsi į Lietuvos Respublikos ambasadorių Rusijos Federacijoje R. Šidlauską, kviesdamas Lietuvos įmones dalyvauti konkurse dėl vietos logistikos centrai ir didmeninei bazei statyti parinkimo, bei prašė informuoti, kas galėtų atstovauti Lietuvos įmonėms iki paraiškų priėmimo konkursui paskutinės dienos – 2003-12-18. Įmones parinkti buvo pavesta Lietuvos Respublikos ambasados ekonomikos atašė (Ūkio ministerijos atstovui Ambasadoje) K. Kažukauskui, kuris parengė atsakymo projektą ir derino, kas galėtų tokį raštą pasirašyti. Vilniaus miesto savivaldybė šio rašto projektą ir informaciją apie tai, jog UAB „Eksimeta“ įsigyja UAB LPN akcijų paketą iš Valstybės turto fondo, taip pat jos ketinimus investuoti į LPN struktūrą bei tolesnę veiklą, gavo iš Ambasados 2003 m. gruodžio mėn. pradžioje. Vilniaus miesto savivaldybės meras taip pat atkreipė dėmesį, kad Vilniaus miesto savivaldybės 2003 m. gruodžio 15 d. įgaliojimas UAB „Eksimeta“ praktiškai pasibaigė 2004 m. spalio mėnesį, kai Vilniaus miesto savivaldybė nesutiko pasirašyti sutarties projekto, kurį ši bendrovė parengė. (2005 m. liepos 4 d. Vilniaus miesto savivaldybės meras A. Zuoko rašto Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai kopija)

1.19. 2005 m. liepos 14 d. sprendimu Nr. KS-20 Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, remdamasi tuo, kad A. Zuoko privačių interesų ir turto deklaracijose bei juridinių asmenų registre nėra duomenų, kad A. Zuokas ar jo šeimos nariai turėtų bendrovės „Eksimeta“ akcijų ar kitų verslo santykių su šia bendrove, nusprendė, jog nėra pakankamai duomenų, kad Vilniaus miesto savivaldybės meras A. Zuokas, pasirašydamas 2003 m. gruodžio 15 d. raštą Maskvos miesto vyriausybės ministrui A. Baburinui ir 2004 m. sausio 21 d. raštą Maskvos merui J. Lužkovui dėl įgaliojimo UAB „Eksimeta“ atstovauti Lietuvos verslininkams ir koordinuoti didmeninės prekybos logistikos komplekso statybos Maskvoje klausimus, būtų pažeidęs Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimus.

2. Komisija, atsižvelgdama į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, pateikia toki aplinkybių vertinimą:

2.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė įtraukė UAB LPN į privatizuojamų objektų sąrašą, nors Vyriausybė nebuvo suformavusi šios bendrovės įstatinio kapitalo ir buvo neperregistravusi įstatų, kaip tai turėjo būti padaryta laikantis Rusijos Federacijos 1996 m. balandžio 22 d. įstatymo Nr. 39-FZ, per 3 mėnesius nuo bendrovės įstatų patvirtinimo dienos (t. y. nuo 2002 m. spalio 4 d.), o Ūkio ministerija nebuvo perdavusi bendrovės LPN akcijų valstybės įmonei Valstybės turto fondui.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekvienas privatizavimo objekto valdytojas Vyriausybės nustatyta tvarka privalo pateikti dokumentus ir kitą informaciją apie privatizavimo objektą Turto fondui ar (ir) potencialiems pirkėjams.

Tokia tvarka buvo patvirtinta 1998 m. birželio 16 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 728 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų perdavimo valstybės įmonei Valstybės turto fondui tvarkos“. Šios tvarkos 1.1 punkte *inter alia* nustatyta, kad ministerijos uždarujų akcinių bendrovių akcijas ir kitus su šių akcijų valdymu susijusius dokumentus (ministerijų ir kitų valstybės institucijų priimtus sprendimus, įsakymus, įgaliojimus, akcininkų susirinkimų bei stebėtojų tarybos (valdybos) posėdžių protokolus, įmonių balansus, privatizavimo programų rengimo dokumentus ir susirašinėjimo, susijusio su įmone, dokumentus) perduoda valstybės įmonei Valstybės turto fondui.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 9 straipsnio, galiojusio akcijų įtraukimo į privatizuojamų objektų sąrašą metu, 1 dalyje buvo nustatyta, kad privatizavimo objektą vertina Turto fondas ar jo sudaryta komisija, į kurią įtraukiami asmenys, turintys kvalifikacinius turto vertintojų pažymėjimus, arba konkurso tvarka Turto fondo parinkti apmokami turto vertintojai.

Komisija mano, kad uždaroji akcinė bendrovė „LPN“ turėjo būti įtraukta į Vyriausybės patvirtintą privatizavimo objektų sąrašą tik Ūkio ministerijai perdavus bendrovės „LPN“ akcijas VĮ Valstybės turto fondui Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo ir 1998 m. birželio 16 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 728 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų perdavimo valstybės įmonei Valstybės turto fondui tvarkos“ nustatyta tvarka.

2.2. Ūkio ministerija, perdavimo–priėmimo aktu perdavusi Turto fondui bendrovės „LPN“ akcijas, šiuo aktu kaip dokumentą, patvirtinantį nuosavybės teises į akcijas, perdavė 2001 m. gruodžio 31 d. balansą, tačiau neperdavė akcijų sertifikato.

1998 m. birželio 16 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 728 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų perdavimo valstybės įmonei Valstybės turto fondui tvarkos“ 1.7.2 punkte nustatyta, kad įmonių akcijos ir kiti šio nutarimo 1.1 punkte nurodyti dokumentai Turto fondui turi būti perduodami pagal Turto fondo nustatytos formos perdavimo aktą kartu pateikiant akcijų sertifikatus arba kitus nuosavybės teisę įrodančius dokumentus (kai perduodamos uždaryjū akcinių bendrovių akcijos).

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija mano, kad 2001 m. gruodžio 31 d. balanso perdavimas VI Valstybės turto fondui negalėjo būti pagrindas prilyginti šio dokumento perdavimą akcijų sertifikatui ar kitam nuosavybės teises į akcijas patvirtinančiam dokumentui.

2.3. Sutarties dėl UAB LPN akcijų pirkimo–pardavimo 3 punkte nurodyta, kad ši sutartis sudaryta pagal pirkėjo 2003 m. gruodžio 2 d. paraišką dalyvauti viešame aukcione ir Privatizavimo komisijos 2003 m. spalio 30 d. sprendimu (protokolas Nr. 346) aprobuotą objekto privatizavimo programą.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad objekto privatizavimo programa – dokumentas, kuriame nurodyta:

- 1) objekto pavadinimas ir privatizavimo būdas;
- 2) privatizavimo terminai;
- 3) privatizavimo objekto trumpa charakteristika (įstatinis kapitalas arba vertė, valstybei ar savivaldybei tenkančių akcijų nominali vertė, įstatinio kapitalo rentabilumas, gamybos apimtis ar metinė apyvarta, darbuotojų skaičius, pagrindinės veiklos pobūdis, geografinė padėtis, informacija apie valstybės ar savivaldybės kontroliuojamos įmonės produkcijos ar paslaugų dalį rinkoje ir trečiųjų asmenų teises į tokią įmonę);
- 4) privatizavimo sąlygos.

Komisija atkreipia dėmesį, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė į privatizavimo sąrašą buvo įtraukusi uždaryjū akcinę bendrovę „LPN“, kurios kodas, nurodytas Vyriausybės nutarime, yra 1000000, įstatinis kapitalas – 200 litų, o valstybės įmonė Valstybės turto fondas sudarė sutartį dėl АОЗТ „Торговый дом Литвы“ (UAB LPN),

kurios kodas, nurodytas sutartyje, yra 1027700351953, įstatinis kapitalas – 1795 Rusijos rubliai, įsigijimo kaina – 52 000 litų.

Atsižvelgdama į tai, Komisija mano, kad valstybės įmonė Valstybės turto fondas, sudarydama bendrovės „LPN“ akcijų pirkimo–pardavimo sutartį ir nurodydama ne tokį uždarosios akcinės bendrovės „LPN“ kodą ir įstatinį kapitalą, uždarosios akcinės bendrovės UAB LPN akcijas pardavė, pažeisdama 2003 m. kovo 27 d. Lietuvos Vyriausybės nutarimą Nr. 375 „Dėl LRV 1998 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“.

Antra vertus, Komisija atkreipia dėmesį, kad valstybės įmonės Valstybės turto fondo direktorius P. Milašauskas, pasirašydamas akcijų perdavimo–priėmimo aktą, pažymėjo, kad iš pateiktų VI Valstybės turto fondui dokumentų neįmanoma spręsti, koks yra UAB LPN įstatinis kapitalas, kiek akcijų perima iš Ūkio ministerijos Valstybės turto fondas, kokia yra vienos akcijos nominali vertė, todėl Komisija turi pagrindo manyti, kad valstybės įmonės Valstybės turto fondo direktorius, nežinodamas vieno iš būtinų duomenų objektui privatizuoti – įstatinio kapitalo dydžio, neteisėtą sandorį dėl uždarosios akcinės bendrovės „LPN“ akcijų pardavimo sudarė tyčia. Iš Komisijai pateiktų asmenų paaiškinimų matyti, kad VI Valstybės turto fondas pardavė Rusijos Federacijoje registruotos įmonės, kuri savo veiklos nevykdė ir negalėjo vykdyti, akcijas. Pagal savo ekonominę ir teisinę padėtį tokia įmonė negalėjo plėtoti jokios ūkinės veiklos, taip pat įsigyti turto, juo labiau prisiimti kokių nors įsipareigojimų. Šitaip UAB „Eksimeta“ 2003 m. gruodžio 23 d. įsigijo neveikiančios Rusijos Federacijos jurisdikcijai priklausančios įmonės akcijas.

2.4. Komisija atkreipia dėmesį, kad Vilniaus miesto savivaldybės mero 2004 m. sausio 21 d. ir 2003 m. gruodžio 15 d. raštai yra parengti ant Vilniaus miesto savivaldybės mero blankų, tačiau neturi registracijos numerių.

Pagrindinius dokumentų rengimo, tvarkymo ir valdymo reikalavimus, kurie taikomi valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, taip pat kitų subjektų, įgaliotų atlikti viešojo administravimo funkcijas, rašytiniams ir jiems prilygintiems dokumentams, susijusiems su tų įstaigų veikla, nustato 2001 m. gruodžio 28 d. Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 88 patvirtintos Raštvedybos taisyklės, kurių 11.1 punkte nustatyta, kad dokumentų registracijos žurnale ir dokumente įrašomi šie duomenys: dokumento registracijos eilės numeris, registravimo data.

Minėtų taisyklių 5 punkte nustatyta, kad už įstaigos raštvedybos organizavimą ir kontrolę yra atsakingas įstaigos vadovas ar kitas teisės aktų suteiktus įgaliojimus turintis asmuo, o 1 punkte nustatyta, kad raštvedybos organizavimo tikslai yra ne tik laiku ir kokybiškai parengti dokumentus, tvarkyti ir valdyti dokumentus taip, kad būtų užtikrintas greitas priėjimas prie visų turimų dokumentų, bet ir išsaugoti dokumentus reikiamą laiką, kad būtų užtikrinti įstaigos veiklos įrodymai ir su įstaigos veikla susijusių fizinių ir juridinių asmenų teisės, bei užtikrinti skaidrią, efektyvią veiklą, administravimo ir atsiskaitymo gebėjimus.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija pažymi, kad Vilniaus miesto savivaldybės meras yra viešojo administravimo subjektas, privalantis užtikrinti, jog jo pasirašyti raštai būtų registruoti laikantis Raštvedybos taisyklių.

2.5. Susirašinėjimo tarp Vilniaus miesto savivaldybės vadovų ir Maskvos miesto vadovų raštuose minimas įgaliojimas, kurį Vilniaus miesto savivaldybė išdavė UAB „Eksimeta“ dalyvauti paskelbtame miesto konkurse parenkant investuotojus didmeninės prekybos maisto produktais komplekso statybos projekto realizavimui Lianozovo ir Dmitrovskij sklypuose, esančiuose Maskvoje.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.137 straipsnio 1 dalis numato, kad įgaliojimu laikomas rašytinis dokumentas, asmens (įgaliotojo) duodamas kitam asmeniui (įgaliotiniui) atstovauti įgaliotojui nustatant ir palaikant santykius su trečiaisiais asmenimis. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.140 straipsnio 1 dalį juridinio asmens duodamą įgaliojimą pasirašo jo vadovas ir ant įgaliojimo dedamas to juridinio asmens antspaudas, jeigu jis antspaudą privalo turėti. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.141 straipsnis nurodo, kad juridiniam asmeniui įgaliojimas gali būti duodamas tiksliai sudaryti tokius sandorius, kuriuos jis turi teisę sudaryti pagal savo steigimo dokumentus.

Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.35 straipsnio 1 dalį Vilniaus miesto savivaldybė yra juridinis asmuo. Išduodama įgaliojimą UAB „Eksimeta“, ji turėjo išduoti rašytinės formos dokumentą, pasirašytą Vilniaus miesto savivaldybės mero ir patvirtintą Vilniaus miesto savivaldybės antspaudu. Įgaliojime turėjo būti nurodyta, kokiems konkreitiems veiksams duodamas įgaliojimas. Tokius reikalavimus atitinkančio dokumento, Komisijos gautais duomenimis, nebuvo.

2.6. Vilniaus miesto savivaldybė, neturėdama Lietuvos Respublikos Vyriausybės oficialaus įgaliojimo ar pavedimo, perėmė Lietuvos Respublikos Vyriausybės funkcijas derybose dėl Lietuvos prekybos namų steigimo, nes šis klausimas nebuvo svarstomas

2003 m. spalio mėnesį vykusio Lietuvos Respublikos premjero ir Maskvos mero J. Lužkovo susitikimo Maskvoje metu.

2.7. Komisija atkreipia dėmesį, kad 2005 m. liepos 14 d. sprendimu Nr. KS-20 Vyriausioji tarnybinės etikos komisija nusprendė, jog nėra pakankamai duomenų, kad Vilniaus miesto savivaldybės meras A. Zuokas, pasirašydamas 2003 m. gruodžio 15 d. raštą Maskvos miesto vyriausybės ministrui A. Baburinui ir 2004 m. sausio 21 d. raštą Maskvos merui J. Lužkovui dėl įgaliojimo UAB „Eksimeta“ atstovauti Lietuvos verslininkams ir koordinuoti didmeninės prekybos logistikos komplekso statybos Maskvoje klausimus, būtų pažeidęs Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimus, ir mano, kad nėra pagrindo teigti, kad Vilniaus miesto savivaldybės meras Artūras Zuokas protegavo UAB „Eksimeta“.

2.8. Komisija taip pat atkreipia dėmesį, kad Vilniaus miesto savivaldybės meras Artūras Zuokas Maskvos miesto merą apie tai, kad UAB „Eksimeta“ privatizavo bendrovę „LPN“, informavo 2003 m. gruodžio 15 d., t. y. aštuoniomis dienomis anksčiau, negu buvo pasirašyta VĮ Valstybės turto fondo ir uždarosios akcinės bendrovės „Eksimeta“ sutartis dėl UAB LPN akcijų perleidimo bendrovei „Eksimeta“, ir penkiolika dienų anksčiau, negu buvo pasirašytas minėtų akcijų perdavimo–priėmimo aktas.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje privatizavimas apibrėžiamas kaip valstybės ir savivaldybių turto (akcijų ar kito turto) perdavimas potencialių pirkėjų nuosavybėn pagal šiame įstatyme nustatyta tvarka sudarytus privatizavimo sandorius, taip pat valstybės ar savivaldybės kontrolės perdavimas valstybės ar savivaldybės kontroliuojamose įmonėse, kai iš papildomų įnašų išplatinama nauja akcijų emisija. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4. 49 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad daikto (turto) įgijėjas nuosavybės teisę į daiktus (turta) įgyja nuo jų perdavimo įgijėjui momento, jeigu įstatymai ar sutartis nenustato ko kita.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija pažymi, kad nei įstatymuose, nei sutartyje nebuvo nustatytas kitoks UAB „Eksimeta“ nuosavybės teisių į akcijas įgijimo momentas negu nurodytasis Civiliniame kodekse, todėl mano, kad Vilniaus miesto savivaldybės meras Artūras Zuokas, pranešdamas Maskvos miesto merui apie tai, kad bendrovė „Eksimeta“ privatizavo UAB LPN 2003 m. gruodžio 15 d., pateikė klaidingą informaciją, kadangi bendrovė „LPN“ dar nebuvo perduota bendrovės „Eksimeta“ nuosavybėn.

3. Komisija, atsižvelgdama į pateiktą aplinkybių vertinimą, vadovaudamasi Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi, teikia šias išvadas:

3.1. Komisija, remdamasi šių išvadų II skyriaus 2.1 ir 2.2 punktuose pateiktu aplinkybių vertinimu, mano, kad Ūkio ministerija, neperduodama VI Valstybės turto fondui bendrovės „LPN“ akcijų sertifikato, ir Vyriausybė, įtraukdama uždarąją akcinę bendrovę „LPN“ (Turto fondui neperduotą valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą) į Vyriausybės nutarimą Nr. 728, pažeidė Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymą ir 1998 m. birželio 16 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą Nr. 728.

3.2. Komisija, remdamasi šių išvadų II skyriaus 2.3 punkte pateiktu aplinkybių vertinimu, mano, kad yra pagrindas daryti išvadą, jog Valstybės turto fondas organizavo bendrovės „LPN“ privatizavimą nesilaikydamas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje nustatytų reikalavimų, taikomų privatizavimo procedūrai.

3.3. Komisija, remdamasi šių išvadų II skyriaus 2.4 punkte pateiktu aplinkybių vertinimu, daro išvadą, kad Vilniaus miesto savivaldybės meras Artūras Zuokas, neužtikrindamas, kad jo pasirašytiems raštams būtų suteiktas registracijos numeris, pažeidė 2001 m. gruodžio 28 d. Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 88 patvirtintų Raštvedybos taisyklių 1, 1.11 ir 5 punktus.

3.4. Vilniaus miesto savivaldybės meras Artūras Zuokas ir galimai Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotojas Gediminas Paviržis, pateikdami klaidingą informaciją apie tai, kad bendrovė „Eksimeta“ įsigijo bendrovę „LPN“, ir nurodydami, kad bendrovė „Eksimeta“ yra įgaliota Vilniaus miesto savivaldybės dalyvauti paskelbtame miesto konkurse parenkant investuotojus didmeninės prekybos maisto produktais komplekso statybos projekto realizavimui Lianozovo ir Dmitrovskij sklypuose, siekė palankių sprendimų bendrovei „Eksimeta“, t. y. ją protegavo.

3.5. Komisija neturi duomenų apie tai, kad, be Vilniaus miesto savivaldybės mero ir Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotojo, kiti Vilniaus miesto savivaldybės tarybos nariai ar savivaldybės valstybės tarnautojai protegavo bendrovę „Eksimeta“.

3.6. Komisija, remdamasi šių išvadų II skyriaus 2.5 ir 2.6 punktuose pateiktu aplinkybių vertinimu, daro išvadą, kad Vilniaus miesto savivaldybės meras Artūras Zuokas neturėjo Lietuvos Respublikos Vyriausybės oficialaus įgaliojimo ar pavedimo derybose dėl Lietuvos prekybos namų steigimo, taip pat pasinaudojo savo, kaip

savivaldybės mero, tarnybine padėtimi suteikdamas įgaliojimą uždarajai akcinei bendrovei „Eksimeta“ atstovauti savivaldybės interesams derybose dėl žemės sklypų mainų su Maskvos miesto vyriausybe ir galimai viršijo mero įgaliojimus.

4. Atsižvelgdama į pateiktas išvadas, vadovaudamasi Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo 8 straipsnio 2 dalimi, Komisija siūlo Seimui:

4.1. Kreiptis į Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą ir prašyti atlikti ikiteisminį tyrimą dėl sprendimų dėl uždarnosios akcinės bendrovės „LPN“ akcijų perleidimo uždarajai akcinei bendrovei „Eksimeta“ teisėtumo.

4.2. Kreiptis į Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją dėl valstybės įmonės Valstybės turto fondo direktoriaus Povilo Milašausko veiksmų ir sprendimų, susijusių su uždarnosios akcinės bendrovės „LPN“ akcijų perleidimo bendrovei „Eksimeta“, atitikties Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įtvirtintiems principams vertinimo.

4.3. Kreiptis į Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigą dėl Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko veiksmų derybose dėl Lietuvos prekybos namų steigimo, taip pat įgaliojimo suteikimo uždarajai akcinei bendrovei „Eksimeta“ atstovauti savivaldybės interesams derybose dėl žemės sklypų mainų su Maskvos miesto vyriausybe teisėtumo įvertinimo.

III

Analizuodama Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimo perleisti 60,8 ha žemės sklypą tarp Ozo, Kalvarių, Šiaurinės ir Geležinio Vilko gatvių naudotis užstatymo teise uždarajai akcinei bendrovei „Ogmios astra“ pramogų centrai atitiktį teisės aktams, tarnybinės etikos bei viešųjų ir privačių interesų derinimo principams, Komisija:

2005 m. birželio 3, 7, 9, 10, 15, 16, 21, 22, 23, 29, liepos 5, 12, rugpjūčio 25, rugsėjo 7, 13, 15, 20, 22, spalio 6, 12, 18 dienomis vykusiuose posėdžiuose išanalizavo 2005 m. gegužės – birželio mėnesiais LNK, BTV, TV3 ir LTV televizijų, informacijos agentūrų BNS ir ELTA, dienraščių „Lietuvos rytas“, „Respublika“ paskelbtą informaciją,

susipažino su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimu Nr. 1381 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. liepos 30 d. nutarimo Nr. 895 „Dėl valstybinės žemės sklypų suteikimo naudotis Vilniaus miesto tarybai“ pakeitimo ir žemės sklypo perdavimo Vilniaus miesto savivaldybei valdyti patikėjimo teise“, 2003 m. gruodžio 17 d. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 01A-41-188 „Dėl

sutarties su UAB „Ogmios astra“ pramogų centru redakcijos patvirtinimo“, 2004 m. gegužės 12 d. Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje raštu Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai dėl Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimo Nr. 01A-41-188 „Dėl sutarties su UAB „Ogmios astra“ pramogų centru redakcijos patvirtinimu“ ir juo patvirtinto sutarties projekto atitikties teisės aktams, 2004 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 770 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimu Nr. 1381 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. liepos 30 d. nutarimo Nr. 895 „Dėl valstybinės žemės sklypų suteikimo naudotis Vilniaus miesto tarybai“ pakeitimo ir žemės sklypo perdavimo Vilniaus miesto savivaldybei valdyti patikėjimo teise“ pakeitimo“, 2004 m. spalio 8 d. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos, UAB „Ogmios astra“ pramogų centras“ ir UAB „Molibėja“ trišalės sutarties dėl minėto sklypo dalies užstatymo teisių perleidimo UAB „Molibėja“, 2004 m. gruodžio 29 d. Vilniaus miesto tarybos sprendimu Nr. 1-624 „Dėl susitarimo dėl 2004-08-10 sutarties vykdymo tvirtinimo“, patvirtinto susitarimo dėl 2004 m. rugpjūčio 10 d. sutarties vykdymo kopija, 2005 m. sausio 11 d. Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje teikimu Vilniaus miesto savivaldybės tarybai ir Vilniaus miesto savivaldybės merui „Dėl 2004 m. gruodžio 29 d. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-624 patvirtinto susitarimo dėl 2004 m. rugpjūčio 10 d. sutarties vykdymo“, 2005 m. kovo 23 d. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-712, 2005 m. birželio 27 d. Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje raštu Nr. 2-165 Komisijai,

išklausė Vilniaus miesto savivaldybės merą Artūrą Zuoką.

1. Komisija, atsižvelgdama į pateiktą informaciją ir asmenų paaiškinimus, tyrė šias aplinkybes:

1.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimu Nr. 1381 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. liepos 30 d. nutarimo Nr. 895 „Dėl valstybinės žemės sklypų suteikimo naudotis Vilniaus miesto tarybai“ pakeitimo ir žemės sklypo perdavimo Vilniaus miesto savivaldybei valdyti patikėjimo teise“ nutarė perduoti Vilniaus miesto savivaldybei patikėjimo teise valdyti 60,8 ha žemės sklypą tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurinės ir Geležinio Vilko gatvių, suformuotą pagal Vilniaus miesto valdybos 1998 m. gruodžio 30 d. sprendimą Nr. 2519V „Dėl sklypo tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurinės bei Geležinio Vilko gatvių ribų ir dydžio nustatymo“ (Vilniaus miesto valdybos 1999 m. gegužės 27 d. sprendimo Nr. 979V ir 2000 m. balandžio 13 d. sprendimo Nr. 789V redakcija), nustatydamą, kad šio nutarimo 2 punkte nurodytas žemės sklypas yra kitos

paskirties žemė, naudojama Vilniaus pramogų parkui ir universaliai arenai statyti ir eksploatuoti. (*Žin.*, 2002, Nr. [87-3746](#))

1.2. 2003 m. gruodžio 17 d. sprendimu Nr. 01A-41-188 „Dėl sutarties su UAB „Ogmios astra“ pramogų centru redakcijos patvirtinimo“ Vilniaus miesto savivaldybės taryba patvirtino sutarties su UAB „Ogmios astra“ pramogų centru projektą, kuriame buvo numatyta, jog tam, kad būtų pasiektas sutarties tikslas – sudaryti geresnes sąlygas tenkinti Vilniaus miesto gyventojų reikmes ir organizuoti poilsį, pagal Vilniaus miesto savivaldybės patvirtintą šios teritorijos detalų planą (su)tvarkyti (užstatyti, įrengti ir eksploatuoti) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimu Nr. 1381 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. liepos 30 d. nutarimo Nr. 895 „Dėl valstybinės žemės sklypų suteikimo naudotis Vilniaus miesto tarybai“ pakeitimo ir žemės sklypo perdavimo Vilniaus miesto savivaldybei valdyti patikėjimo teise“ Vilniaus miesto savivaldybei patikėjimo teise skirtą 608844 kv. m žemės sklypą tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurinės bei Geležinio Vilko gatvių, šiame žemės sklype sėkmingai ir tinkamai pastatant, įrengiant bei eksploatuojant pramogų parko kompleksą, – Vilniaus miesto savivaldybė terminuotai iki 2099 m. spalio 20 d. suteikia Įmonei žemės sklypo užstatymo teisę – tai yra teisę naudotis žemės sklypu tam, kad pagal detalų planą būtų galima tinkamai pastatyti, įrengti ir eksploatuoti žemės sklype pramogų parką bei organizuoti ir vykdyti sutarties prieduose ir teritorijos detaliajame plane numatytą, investicinę veiklą, būtiną Sutarties tikslui pasiekti (įskaitant, bet neapsiribojant: teisę kaip atitinkamam žemės sklypo naudotojui įregistruoti šias žemės sklypo naudotojo teises atitinkamuose valstybiniuose registruose bei jomis naudotis, teisę rengti, derinti, teikti bei gauti visus pramogų parko statybai, įrengimui ir eksploatacijai reikalingus dokumentus, teisę statyti, įrengti, eksploatuoti bei valdyti nuosavybės teise žemės sklype pramogų parką, teisę žemės sklype organizuoti ir vykdyti investicinę veiklą, būtiną Sutarties tikslui pasiekti). (*Šaltinis: Vilniaus miesto savivaldybės interneto svetainė <http://www.vilnius.lt>, interneto puslapis <http://kristoforas.tic.lt/VA/doc.aspx?id=21042450>*)

1.3. 2004 m. gegužės 12 d. rašte Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje, išanalizavęs Vilniaus miesto savivaldybės tarybos nario A. Baranausko prašymą ištirti 2003 m. gruodžio 17 d. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimo Nr. 01A-41-188 „Dėl sutarties su UAB „Ogmios astra“ pramogų centru redakcijos patvirtinimo“ ir juo patvirtinto sutarties projekto atitiktį teisės aktams, nurodė, kad, sprendžiant užstatymo teisės suteikimo leistinumą, turi būti atsižvelgiama tiek į Civilinio kodekso ketvirtosios knygos IX skyriaus normas, tiek į

savivaldybės, kaip patikėtinio, įgaliojimus, tiek į viešosios nuosavybės objektų specifiką. Vyriausybės atstovas konstatavo, kad savivaldybė, kaip valstybės turto patikėtinė, privalo paisyti Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nustatytų apribojimų. Šio įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad patikėtinis neturi teisės priimti sprendimų, susijusių su turto perleidimu kitų asmenų nuosavybėn ar su daiktinių teisių suvaržymu. Užstatymo teisė yra vienas iš tokių suvaržymų. Tokį patikėtinio teisių apribojimą patvirtina ir Civilinio kodekso 4.163 straipsnio nuostata, kad užstatymo teisė nustatoma žemės savininko ir užstatymo teisės turėtoju tampančio asmens susitarimu. Be to, patys disponavimo viešąja nuosavybe būdai irgi yra riboti. Galimybė suteikti užstatymo teisę valstybiniame žemės sklype nėra numatyta. (2004 m. gegužės 12 d. Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje rašto Nr. 3-821 Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Civilinių bylų skyriaus vyriausiajai prokurorei D. Aleknavičienei kopija)

1.4. Vyriausybė 2004 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 770 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimo Nr. 1381 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. liepos 30 d. nutarimo Nr. 895 „Dėl valstybinės žemės sklypų suteikimo naudotis Vilniaus miesto tarybai“ pakeitimo ir žemės sklypo perdavimo Vilniaus miesto savivaldybei valdyti patikėjimo teise“ pakeitimo“ Vilniaus miesto savivaldybei neatlygintinai nuosavybėn perdavė Vilniaus pramogų parkui ir universaliai arenai statyti ir eksploatuoti.

1.5. 2004 m. spalio 8 d. Vilniaus miesto savivaldybės taryba, UAB „Ogmios astra“ pramogų centras“ ir UAB „Molibėja“ pasirašė trišalę sutartį dėl minėto sklypo dalies užstatymo teisių perleidimo UAB „Molibėja“. Šia sutartimi UAB „Molibėja“ neatlygintinai įgijo teisę iki 2009 m. spalio 20 d. naudotis 0,84 ha ploto žemės sklypo dalies užstatymo teise BMW komerciniam salonui pastatyti, įrengti ir eksploatuoti.

1.6. 2004 m. gruodžio 29 d. Vilniaus miesto savivaldybės taryba priėmė sprendimą Nr. 1-624 „Dėl susitarimo dėl 2004-08-10 sutarties vykdymo tvirtinimo“, kuriuo patvirtino susitarimą dėl 2004 m. rugpjūčio 10 d. sutarties vykdymo. Šio susitarimo 2 straipsnyje, be kita ko, buvo nustatyta, kad planuojama zona, skirta gyvenamiesiems statiniams su jų atviromis zonomis bei jiems reikalingiems infrastruktūriniais inžineriniais bei kitokio pobūdžio statiniams, sistemoms, įrenginiams, įrengimams ir želdiniams, atitinkamai pažymėta susitarimo priede Nr. 1. (Sutarties 2.2.2 punktą vii papunktis)

1.7. 2005 m. sausio 11 d. Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje teikime Vilniaus miesto savivaldybės tarybai ir Vilniaus miesto savivaldybės merui „Dėl 2004 m. gruodžio

29 d. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-624 patvirtinto susitarimo dėl 2004 m. rugpjūčio 10 d. sutarties vykdymo“ nurodė, kad minėto susitarimo 2 straipsnio 2.2.2 punkto vii papunkčio nuostata „planuojama zona, skirta gyvenamiesiems statiniams su jų atviromis zonomis bei jiems reikalingiems infrastruktūriniais inžineriniais bei kitokio pobūdžio statiniams, sistemoms, įrenginiams, įrengimams ir želdiniams“ prieštarauja Lietuvos Respublikos teisės aktams.

Šiame teikime nurodyta, kad Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 8 punkte įtvirtintas savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo principas įpareigoja savivaldybės institucijas ir kitus savivaldybės viešojo administravimo subjektus, kad jų veikla bei visais klausimais priimami sprendimai atitiktų įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimu Nr. 1381 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. liepos 30 d. nutarimo Nr. 895 „Dėl valstybinės žemės sklypų suteikimo naudotis Vilniaus miesto tarybai“ nutarė perduoti Vilniaus miesto savivaldybei patikėjimo teise valdyti 60,8 ha žemės sklypą tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurinės ir Geležinio Vilko gatvių, suformuotą pagal Vilniaus miesto valdybos 1998 m. gruodžio 30 d. sprendimą Nr. 2519V „Dėl sklypo tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurinės bei Geležinio Vilko gatvių ribų ir dydžio nustatymo“ (Vilniaus miesto valdybos 1999 m. gegužės 27 d. sprendimo Nr. 979V ir 2000 m. balandžio 13 d. sprendimo Nr. 789V redakcija), nustatydamą, kad šio nutarimo 2 punkte nurodytas žemės sklypas yra kitos paskirties žemė, naudojama Vilniaus pramogų parkui ir universaliai arenai statyti ir eksploatuoti. Vilniaus miesto savivaldybė, numatydamą vieną iš pramogų parko zonų skirti ne nurodytai paskirčiai, o gyvenamiesiems statiniams, pažeidė minėtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą.

Šiame teikime buvo suformuluotas siūlymas merui artimiausiame tarybos posėdyje teikti svarstyti 2004 m. gruodžio 29 d. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-624 patvirtinto susitarimo dėl 2004 m. rugpjūčio 10 d. sutarties vykdymo 2 straipsnio 2.2.2 punkto vii papunkčio panaikinimo klausimą.

1.8. 2005 m. kovo 23 d. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-712, kuriuo savivaldybės taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. sausio 20 d. bendru įsakymu Nr. 3D-37/D1-40 „Dėl Pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties žemės naudojimo būdų turinio, žemės sklypų naudojimo pobūdžių sąrašo ir jų turinio patvirtinimo“, nustatė, kad teritorijos tarp J. Kazlausko, Kalvarijų, Ozo ir Geležinio Vilko gatvių žemės

rekreacinio naudojimo būdo teritorija tapo komercinės paskirties objektų naudojimo būdo teritorija.

1.9. 2005 m. birželio 27 d. rašte Nr. 2-165 Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje, atsakydamas į Komisijos klausimą, ar Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje tikrino Vilniaus miesto savivaldybės tarybos administracinių aktų (2003-12-17 sprendimo Nr. 01A-41-188 „Dėl sutarties su UAB „Ogmios astra“ pramogų centru redakcijos patvirtinimo“; 2004-12-29 sprendimo Nr. 1-624 „Dėl susitarimo dėl 2004-08-10 sutarties vykdymo tvirtinimo“; 2005-03-23 sprendimo Nr. 1-712 „Dėl teritorijos tarp J. Kazlausko, Kalvarijų, Ozo ir Geležinio Vilko gatvių žemės naudojimo būdo“; 2005-03-23 sprendimo Nr. 1-754 „Dėl teritorijos tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurinės ir Geležinio Vilko gatvių detaliojo plano tvirtinimo“) bei trišalės sutarties, sudarytos 2004 m. rugpjūčio 20 d. tarp Vilniaus miesto savivaldybės tarybos, UAB „Ogmios astra“ pramogų centro ir UAB „Ozo arena“, atitiktį Žemės įstatymo 16, 17 ir 18 straipsniams, 2002 m. rugsėjo 3 d. Vyriausybės nutarimo Nr. 1381 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. liepos 30 d. nutarimo Nr. 895 „Dėl valstybinės žemės sklypų suteikimo naudotis Vilniaus miesto tarybai“ 2 punktui, atkreipė dėmesį, kad:

1) teisėje „perleidimo“ terminas vartojamas įvardyti sandorius, kuriuos įvykdžius pasibaigia buvusio savininko nuosavybės teisės į tam tikrą turtą;

2) užstatymo teisės suteikimas negali būti prilyginamas nuosavybės teisių į sklypą perleidimui;

3) teisės normos turi būti aiškinamos ir taikomos sistemiškai, t. y. atsižvelgiant ne tik į kitas to paties akto, bet ir į kitų teisės aktų normas bei jų tarpusavio santykius;

4) savivaldybė ir valstybė yra atskiri (ir skirtingi) civilinės teisės subjektai (juridiniai asmenys), todėl sąvokos „viešoji nuosavybė“, „valstybės nuosavybė“, „savivaldybės nuosavybė“ nėra tapačios. Tiek valstybės, tiek savivaldybės nuosavybė yra viešoji nuosavybė, tačiau šios dvi nuosavybės rūšys pasižymi savais ypatumais, tai, kad šių nuosavybės formų valdymą, jų naudojimą ir disponavimą jomis reglamentuojančios normos dėstomos atskiruose skyriuose nėra atsitiktumas. Todėl teisės normomis, reglamentuojančiomis vieną viešosios nuosavybės rūšį, negalima remtis vertinant teisinius santykius, susijusius su kitos rūšies nuosavybe. Tiek teisės teorija, tiek pozityvioji teisė grindžiama taisykle, kad specialiųjų teisės normų, t. y. bendrųjų taisyklių išimtis numatančių normų, neleidžiama taikyti pagal analogiją (Civilinio kodekso 1.8 straipsnio 3 dalis). Žemės įstatymo 5 straipsnio 2 dalies nuostata „kiti sandoriai dėl valstybinės žemės negali būti sudaromi“ yra būtent specialioji teisės norma, taikoma valstybinei žemei.

Žemės įstatymo III skyriuje „Savivaldybių žemė“ minėto imperatyvaus draudimo nėra. Civilinis kodeksas, kurio normos pagal 1.3 straipsnį turi viršenybę prieš kitus civilinės teisės šaltinius (išskyrus Konstituciją), numato savininko teisę sandoriu nustatyti užstatymo teisę savo žemėje ir nenustato jokių išimčių, susijusių su savivaldybių žeme (4 knygos IX skyrius). Pabrėžtina, kad disponavimas žeme, jos valdymas ir naudojimas ja yra civilinės teisės reguliavimo dalykas. Pastaroji, priešingai negu viešoji teisė, grindžiama principu „galima viskas, kas tiesiogiai neuždrausta“. Draudimai turi būti išreikšti imperatyviomis teisės normomis. Tik jei sandoris prieštarautų tokioms imperatyvioms teisės normoms, jį būtų galima laikyti niekiniu ir reikalauti taikyti sandorio negaliojimo pasekmes (Civilinio kodekso 1.78 straipsnis, 1.80 straipsnis);

5) Vyriausybės atstovas yra teisėsaugos institucija ir savo įgaliojimus jis privalo įgyvendinti, tik kai yra įstatymų numatyti pagrindai, ir tik įstatymų numatytais formomis. Visos įstatyme numatytos jo reagavimo priemonės turi būti motyvuotos teisiškai, jos negali remtis politinio, ekonominio ar kitokio tikslingumo kriterijais;

6) valstybės institucijos nėra atleistos nuo teisminių išlaidų, todėl, pareiškusios teisiškai nepagrįstą ieškinį ir dėl to pralaimėjusios bylą, jos privalėtų atlyginti minėtas išlaidas – ne tik pakenktų valstybės įvaizdžiui, bet ir padarytų jai finansinę žalą.

2. Komisija, atsižvelgdama į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, pateikia tokią aplinkybių vertinimą:

2.1. Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad minėti sprendimai priimti įsigaliojus 2004 m. vasario 10 d. Žemės įstatymo redakcijai, kurioje reglamentuoti trys savivaldybių žemės perleidimo būdai:

- 1) patikėjimo teise (Žemės įstatymo 16 straipsnis);
- 2) panaudos teise (Žemės įstatymo 17 straipsnis);
- 3) nuomos teise (Žemės įstatymo 18 straipsnis).

Žemės įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad savivaldybėms nuosavybės teise priklausantys žemės sklypai savivaldybės tarybos sprendimais gali būti perduodami patikėjimo teise savivaldybių įmonėms ir įstaigoms savivaldybių funkcijoms atlikti.

Žemės įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad savivaldybių žemė gali būti perduodama panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai naudotis Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nurodytiems subjektams, t. y. valstybės institucijoms, savivaldybėms, miškų urėdijoms, valstybinių rezervatų direkcijoms, valstybinių parkų direkcijoms, kitoms iš valstybės ar savivaldybių biudžetų išlaikomoms įstaigoms, tradicinėms religinėms bendruomenėms ir bendrijoms, viešosioms įstaigoms, veikiančioms pagal Viešųjų įstaigų

įstatymą, kai bent vienas iš jų dalininkų yra valstybės ar savivaldybės institucija, viešosioms įstaigoms, turinčioms Švietimo ir mokslo ministerijos leidimus (licencijas) mokyti, taip pat kitiems Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 13 straipsnyje nurodytiems subjektams, kuriems savivaldybės turtas (statiniai ar įrenginiai) panaudos pagrindais perduotas neatlygintinai naudotis, gali būti perduodami panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai naudotis žemės sklypai, reikalingi šiems statiniams ar įrenginiams eksploatuoti – socialinės įmonės statusą turintiems juridiniams asmenims, labdaros ir paramos organizacijoms bei fondams, visuomeninėms organizacijoms, asociacijoms, asociacijų sąjungoms ir politinėms partijoms, valstybės ir savivaldybių įmonėms, organizuojančioms orlaivių skrydžius bei eksploatuojančioms oro uostus, kitiems subjektams, jei tai nustatyta įstatymuose arba tarptautinėse sutartyse.

Žemės įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad savivaldybėms nuosavybės teise priklausantys žemės sklypai išnuomojami savivaldybių tarybų nustatyta tvarka.

Komisija pažymi, kad UAB „Ogmios astra“ pramogų centras yra ne savivaldybės įmonė ar įstaiga, o privati uždaroji akcinė bendrovė, žemės sklypas bendrovei „Ogmios astra“ pramogų centrui buvo ne išnuomotas, o suteiktas neatlygintinai, tačiau ši bendrovė nepatenka į jokią iš minėtų subjektų, kuriems savivaldybės žemė gali būti suteikta naudotis neatlygintinai, t. y. patikėjimo ar panaudos teise, kategoriją; tuo metu, kai Vilniaus miesto savivaldybės taryba, UAB „Ogmios astra“ pramogų centras“ ir UAB „Molibėja“ pasirašė trišalę sutartį dėl minėto sklypo dalies užstatymo teisių perleidimo UAB „Molibėja“ (2004 m. spalio 8 d.), Žemės įstatyme buvo nustatytas baigtinis savivaldybės žemės perleidimo pagrindų sąrašas.

2.2. Konstitucijos 120 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad savivaldybės pagal Konstitucijos bei įstatymų apibrėžtą kompetenciją veikia laisvai ir savarankiškai. Tai reiškia, kad įstatymų leidėjas turi teisę ir pareigą, atsižvelgdamas į Konstitucijoje tiesiogiai įtvirtintą išimtinę savivaldybių kompetenciją, apibrėžti savivaldybių tarybų ir joms atskaitingų vykdomųjų organų kompetenciją. (*Konstitucinio Teismo 2004-02-11 sprendimas*)

Savivaldybės institucijos, kaip ir valstybės institucijos, gali priimti sprendimus tik neviršydamos savo kompetencijos, taigi ir sprendimus dėl civilinių sandorių sudarymo jos gali priimti tik tokius, kuriuos leidžia įstatymas.

Vietos savivaldos įstatymo 34 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad savivaldybių turto sandarą ir įsigijimo būdus, šio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarką

nustato Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymai, Vyriausybės nutarimai ir savivaldybių tarybų sprendimai. Nurodyto įstatymo 7 straipsnio 15 punkte nurodyta, kad savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės ir kito turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo yra savivaldybės priskirtoji (ribotai savarankiška) funkcija. Todėl nurodyto įstatymo 17 straipsnio 26 punkte nustatyta, kad savivaldybės taryba priima sprendimus dėl disponavimo savivaldybei nuosavybės teise priklausančiu turto, nustato šio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarką, išskyrus atvejus, kai ji nustatyta įstatymuose. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad savivaldybės taryba, kaip savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto savininko funkcijas įgyvendinanti institucija (Vietos savivaldos įstatymo 34 straipsnio 2 dalis), priimdama sprendimus dėl savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto, turi laikytis įstatymų ir kitų teisės aktų.

Žemės nuosavybės, valdymo ir naudojimo santykius reglamentuoja Žemės įstatymas. Šiame įstatyme nustatyta, kad savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės savininko teises įgyvendina savivaldybės taryba (Žemės įstatymo 14 straipsnis). Savivaldybei nuosavybės teise gali būti perduota tik ta valstybės žemė, kuri reikalinga savivaldybių funkcijoms atlikti (Žemės įstatymo 15 straipsnis).

Žemės įstatyme nurodytos savivaldybės žemės sandorių rūšys: pirkimas–pardavimas, mainai, nuoma, panauda, servitutai. Savivaldybių žemė gali būti perduota patikėjimo teise tik savivaldybių įmonėms ir įstaigoms ir tik savivaldybių funkcijoms atlikti. Žemės įstatymas nenumato, kad savivaldybės žemė gali būti suvaržyta tokia daiktine teise, kaip užstatymo teisė, ir nenustato tokio suvaržymo tvarkos.

Manytume, kad savivaldybės taryba negali priimti sprendimo dėl daiktinių teisių į savivaldybės žemę nustatymo, išskyrus patikėjimo teisę. Savivaldybės taryba turi disponuoti savivaldybei nuosavybės teise priklausančia žeme tik Žemės įstatymo nustatyta tvarka, nes savivaldybės turtas yra ne privati, bet viešoji nuosavybė. Tai, kad Žemės įstatymas nenumato kitų daiktinių teisių negu patikėjimo teisė į savivaldybės žemę nustatymo, turėtų būti laikoma disponavimo savivaldybės žeme ypatumu, bet ne prieštaravimu Civilinio kodekso normoms.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Žemės įstatymo 5 straipsnio 2 dalį kiti žemės sandoriai su valstybės žeme, negu nurodyta Žemės įstatyme, negali būti sudaromi, jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip. Taigi užstatymo teisė į valstybės žemę pagal galiojančius įstatymus negali būti suteikta. Jeigu būtų pritarta nuomonei, kad savivaldybės taryba gali sudaryti ir kitus žemės sandorius, negu nustato Žemės įstatymas, t. y. kad ji gali nustatyti užstatymo teisę, tai reikštų, kad savivaldybėms suteikti platesni įgaliojimai disponuoti

viešąją nuosavybę negu valstybės institucijoms. O tai jau galėtų reikšti, kad savivaldybės – teritorinės bendruomenės viešasis interesas būtų priešpriešinamas visos valstybinės bendruomenės – tautos viešajam interesui, kurį pagal savo kompetenciją garantuoja valstybės institucijos. Taip gali būti pažeistas savivaldybės ir valstybės interesų derinimo principas.

Antra vertus, Konstitucinis Teismas 2002-12-24 nutarimo konstatuojamojoje dalyje pažymėjo, kad „įstatymu apibrėžiant savivaldybių kompetenciją ir organizuojant valstybės valdymą savivaldybės teritorijoje būtina paisyti Konstitucijoje įtvirtintų savivaldybių savarankiškumo ir veiklos laisvės pagal Konstitucijoje bei įstatymuose apibrėžtą kompetenciją, taip pat savivaldybių ir valstybės interesų derinimo principų. Tad Konstitucijoje įtvirtinto savivaldybių ir valstybės interesų derinimo principo negalima priešpriešinti konstituciniams savivaldybių savarankiškumo ir veiklos laisvės pagal Konstitucijoje ir įstatymuose apibrėžtą kompetenciją principams.“

2.3. Komisija atkreipia dėmesį, kad sklypų, kuriuos savivaldybė minėtais sprendimais nusprendė perleisti privatiems juridiniams asmenims, paskirtis neatitinka 2004 m. birželio 21 d. nutarimo Nr. 770 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimo Nr. 1381 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. liepos 30 d. nutarimo Nr. 895 „Dėl valstybinės žemės sklypų suteikimo naudotis Vilniaus miesto tarybai“ pakeitimo ir žemės sklypo perdavimo Vilniaus miesto savivaldybei valdyti patikėjimo teise“ pakeitimo“ 2 punkte nustatytos žemės sklypo paskirties, ir todėl mano, kad Vilniaus miesto savivaldybės taryba, minėtais sprendimais sudarydama galimybes privatiems juridiniams asmenims naudoti žemės sklypus kitai paskirčiai negu nustatytoji 2004 m. birželio 21 d. nutarimo Nr. 770 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimo Nr. 1381 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. liepos 30 d. nutarimo Nr. 895 „Dėl valstybinės žemės sklypų suteikimo naudotis Vilniaus miesto tarybai“ pakeitimo ir žemės sklypo perdavimo Vilniaus miesto savivaldybei valdyti patikėjimo teise“ pakeitimo“ 2 punkte, sudarė prielaidą pažeisti minėtą Vyriausybės nutarimą ir sklypus naudoti ne viešiesiems, o privatiems interesams tenkinti.

2.4. Komisija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad Vilniaus miesto savivaldybės tarybos nariai yra asmenys, kurie laikytini Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo 3 straipsnyje nustatytų asmenų, dirbančių valstybinėje tarnyboje, prievolių subjektais. Šiame straipsnyje nustatyta, kad viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo:

- 1) nešališkai, sąžiningai ir tinkamai atlikti tarnybines pareigas;

- 2) įstatymų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto;
- 3) nesinaudoti pareigomis asmeninei naudai gauti;
- 4) priimdami sprendimus, vadovautis įstatymais ir visų asmenų lygybės principu;
- 5) nesinaudoti ir neleisti naudotis tarnybine ar kita su savo veikla susijusia informacija kitokia tvarka ir mastu, nei nustato įstatymai;
- 6) nesinaudoti ir neleisti naudotis jokia valstybės nuosavybe, taip pat ir valstybei nuomojama nuosavybe, kitokiai nei tarnybinei veiklai.

3. Komisija, vadovaudamasi Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi ir remdamasi šių išvadų III skyriaus 2.1, 2.2 ir 2.3 punktuose pateiktu aplinkybių vertinimu, teikia išvadą, kad Vilniaus miesto savivaldybės taryba įgyvendino įgaliojimus pasirašyti sutartį, kuria uždarajai akcinei bendrovei „Molibėja“ buvo suteikta teisė neatlygintinai naudotis žemės sklypu, ir priėmė sprendimą patvirtinti susitarimo dėl 2004 m. rugpjūčio 10 d. sutarties vykdymo redakciją, pažeisdama 2004 m. birželio 21 d. nutarimą Nr. 770 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimo Nr. 1381 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. liepos 30 d. nutarimo Nr. 895 „Dėl valstybinės žemės sklypų suteikimo naudotis Vilniaus miesto tarybai“ pakeitimo ir žemės sklypo perdavimo Vilniaus miesto savivaldybei valdyti patikėjimo teise“ pakeitimo“, nes numatė galimybę jai nuosavybės teise priklausančio žemės sklypo dalį naudoti ne pagal paskirtį, kuriai šis sklypas buvo perduotas savivaldybei nuosavybės teise.

4. Vadovaudamasi Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo 8 straipsnio 2 dalimi, Komisija siūlo kreiptis į Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją, kad būtų nustatyta, ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narių veiksmais nebuvo pažeisti Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo 3 straipsnyje įtvirtinti principai.

IV

Analizuodama Vilniaus miesto savivaldybės administracijos veiksmų, susijusių su skolų UAB „Rubicon apskaitos sistemos“ padengimo Vilniaus miesto savivaldybei priklausančiu nekilnojamuoju turtu, atitiktį teisės aktams,

Komisija 2005 m. birželio 3, 7, 9, 10, 15, 16, 21, 22, 23, 29, liepos 5, 12, rugpjūčio 25, rugsėjo 7, 13, 15, 20, 22, spalio 6, 12, 18, 21 dienomis vykusiuose posėdžiuose susipažino ir išanalizavo 2005 m. gegužės – birželio mėnesiais LNK, BTV, TV3 ir LTV

televizijų, informacijos agentūrų BNS ir ELTA paskelbtą ir dienraščių „Lietuvos rytas“, „Respublika“, „Lietuvos aidas“, „Vakaro žinios“ straipsniuose pateiktą informaciją,

susipažino su Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Ekonomikos departamento Turto valdymo ir privatizavimo skyriaus 2000-11-28 protokolo Nr. 60 „Dėl privatizavimo objekto viešo aukciono“ ir 2000-11-17 pažymos Nr. 60 „Dėl savivaldybės turto privatizavimo viešo aukciono būdu dalyvių“ kopijomis, Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2001-03-14 sprendimo Nr. 245 „Dėl atsiskaitymo už privatizuojamą turtą, įskaitant priešpriešinį vienaarūšį reikalavimą“ kopija, 2001-03-22 UAB „Rubicon Prodimpeksas“ ir UAB „Hedžas“ reikalavimo perleidimo sutarties kopija, 2001-03-26 UAB „Hedžas“ pranešimo Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Ekonomikos departamento Turto valdymo ir privatizavimo skyriui dėl priešpriešinio vienaarūšio reikalavimo įskaitymo kopija, 2001-04-10 privatizavimo objekto (akcijų) nuosavybės teisės perdavimo–priėmimo akto ir šio akto priedo Nr. 1 kopijomis, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Ekonomikos departamento Turto valdymo ir privatizavimo skyriaus 2003-04-17 privatizavimo objekto viešo aukciono protokolo Nr. 12-14-67 ir 2003-04-17 savivaldybės turto privatizavimo viešo aukciono būdu dalyvių pažymos Nr. 12-14-66 kopijomis, 2003-06-05 Vilniaus miesto savivaldybės tarybos ir UAB „Arkoveta“ sutarties Nr. 12-10-117 „Dėl privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo“ kopija, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos 2003-06-13 privatizavimo objekto (ilgalaikio materialiojo turto) nuosavybės teisės perdavimo–priėmimo akto Nr. 12-10-127 kopija, 2003-07-22 UAB „Rubicon apskaitos sistemos“ ir UAB „Arkoveta“ reikalavimo perleidimo sutarties kopija, UAB „Arkoveta“ 2003-07-28 pranešimo Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Ekonomikos departamento direktoriui V. Jakui ir Teisės departamento direktoriui J. Elzbergui „Dėl prievolės pasibaigimo įskaitymu“ kopija, 2003-10-17 sutarties Nr. 12-10-117 „Dėl privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo“ papildymo kopija, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2003-11-27 įsakymo Nr. 01A-66-V-1191 „Dėl Švietimo skyriaus skolos UAB „Rubicon apskaitos sistemos“ patvirtinimo“ kopija,

išklausė Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotoją A. Vakarina, Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotoją G. Paviržį, buvusį Specialiųjų tyrimų tarnybos direktorių V. Junoką, Vilniaus miesto savivaldybės merą A. Zuoką,

išnagrinėjo Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius valstybės ir savivaldybių turto privatizavimą, valstybės ir savivaldybių turto valdymą, naudojimą bei

disponavimą juo, bei atitinkamas Civilinio kodekso normas, reglamentuojančias prievolių pabaigą,

tyrė šias aplinkybes:

1.1. 2000 m. lapkričio 28 d. vykusio privatizavimo objekto viešo aukciono metu uždaroji akcinė bendrovė „Hedžas“ (toliau – UAB „Hedžas“) viešame aukcione, pasiūlusi didžiausią kainą – 5 100 100 Lt ir sumokėjusi 100 tūkst. Lt pradinį įnašą, įsigijo uždaroją akcinę bendrovę „Vilniaus kinas“ (toliau – UAB „Vilniaus kinas“), esančią Gedimino pr. 5a, Vilniuje. Pradinė privatizavimo objekto pardavimo kaina buvo 2 100 000 Lt, viešame aukcione dalyvavo 6 potencialūs pirkėjai. (*Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Ekonomikos departamento Turto valdymo ir privatizavimo skyriaus 2000-11-28 protokolo Nr. 60 „Dėl privatizavimo objekto viešo aukciono“ ir 2000-11-17 pažymos Nr. 60 „Dėl savivaldybės turto privatizavimo viešo aukciono būdu dalyvių“ kopijos*)

1.2. 2001 m. kovo 14 d. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 245 buvo nuspręsta leisti, kad ūkio subjektų prievolė apmokėti už įsigyjamą Vilniaus miesto savivaldybei nuosavybės teise priklausančią ir įstatymų nustatyta tvarka privatizuojamą turtą pasibaigtų įskaitant priešpriešinį vienarūšį reikalavimą tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 245 straipsnio pagrindu. Minėtu sprendimu taip pat buvo nustatyta, kad įskaityti galima tik tas Vilniaus miesto savivaldybės skolas, kurių suderinimo dokumentai yra pasirašyti atitinkamų savivaldybės padalinių vadovų bei ūkio subjektų, kuriems yra skolinga Vilniaus miesto savivaldybė, vadovų ir patvirtinti Vilniaus miesto savivaldybės valdybos. To paties sprendimo 3.1 punktu Vilniaus miesto savivaldybės tarybos privatizavimo komisija buvo įgaliota įrašyti į Savivaldybės nuosavybės teise priklausančio turto privatizavimo programos sąlygas, kad ūkio subjektų prievolė apmokėti už įsigyjamą Vilniaus miesto savivaldybei nuosavybės teise priklausančią ir įstatymų nustatyta tvarka privatizuojamą turtą gali pasibaigti įskaitant priešpriešinį vienarūšį reikalavimą tuo metu galiojusio CK 245 straipsnio pagrindu. (*Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2001-03-14 sprendimo Nr. 245 „Dėl atsiskaitymo už privatizuojamą turtą, įskaitant priešpriešinį vienarūšį reikalavimą“ kopija*)

1.3. 2001 m. kovo 22 d. buvo pasirašyta reikalavimo perleidimo sutartis, kuria perleidėjas – uždaroji akcinė bendrovė „Rubicon Prodimpeksas“ – už 5 000 000 Lt mokestį perleido UAB „Hedžas“ visus savo reikalavimus Vilniaus miesto savivaldybės atžvilgiu dėl 5 000 156, 58 Lt Vilniaus miesto savivaldybės skolos, susidariusios Vilniaus miesto Švietimo skyriaus įstaigų šilumos ūkio darbų sutarties Nr. 01/98 pagrindu, ir su

šiais reikalavimais susijusias teises. (2001-03-22 UAB „Rubicon Prodimpeksas“ ir UAB „Hedžas“ reikalavimo perleidimo sutarties kopija)

1.4. 2001 m. kovo 26 d. UAB „Hedžas“ direktoriaus R. Bukausko pasirašytu pranešimu Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Ekonomikos departamento Turto valdymo ir privatizavimo skyriaus vedėjui K. Šimui buvo pranešta apie priešpriešinio vienaarūšio reikalavimo įskaitymą. Atsižvelgiant į tai, kad UAB „Hedžas“ turi reikalavimo teisę Vilniaus miesto savivaldybės atžvilgiu dėl 5 000 156, 58 Lt skolos, o šios skolos grąžinimo terminas yra pasibaigęs, vadovaujantis tuo metu galiojusio CK 245 straipsniu ir 2001-03-14 Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimo Nr. 245 1, 2.1 ir 2.2 punktais, UAB „Hedžas“ vienašališkai pranešė apie savo 5 000 100 Lt skolos Vilniaus miesto savivaldybei ir UAB „Hedžas“ priešpriešinio vienaarūšio 5 000 156, 58 Lt dydžio reikalavimo Vilniaus miesto savivaldybės atžvilgiu įskaitymą. (2001-03-26 UAB „Hedžas“ pranešimo Vilniaus miesto savivaldybės Ekonomikos departamento Turto valdymo ir privatizavimo skyriui dėl priešpriešinio vienaarūšio reikalavimo įskaitymo kopija)

1.5. 2001 m. balandžio 10 d. Vilniaus miesto savivaldybės taryba, atstovaujama Ekonomikos departamento Turto valdymo ir privatizavimo skyriaus vedėjo K. Šimo, vadovaudamasi 2001 m. vasario 19 d. privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo sutartimi Nr. 60-2000, ir UAB „Hedžas“ pasirašė 3 023 paprastųjų vardinių UAB „Vilniaus kinas“ akcijų, kurių kiekvienos nominali vertė yra 100 Lt, perdavimo–priėmimo aktą. (2001-04-10 privatizavimo objekto (akcijų) nuosavybės teisės perdavimo–priėmimo akto kopija)

2001 m. balandžio 10 d. perdavimo–priėmimo akto priedu Nr. 1 Vilniaus miesto savivaldybė ir UAB „Hedžas“ patvirtino, kad UAB „Hedžas“ prievolė sumokėti Vilniaus miesto savivaldybei 5 000 100 Lt pagal privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo sutartį pagal tuo metu galiojusio CK 245 straipsnį ir Vilniaus miesto savivaldybės prievolė sumokėti UAB „Hedžas“ 5 000 100 Lt padengiant pagal Vilniaus miesto Švietimo skyriaus įstaigų šilumos ūkio darbų sutartį Nr. 01/98 atsiradusį įsiskolinimą taip pat atitinkamai pasibaigė priešpriešinio vienaarūšio reikalavimo įskaitymu. (2001-04-10 privatizavimo objekto (akcijų) nuosavybės teisės perdavimo–priėmimo akto priedo Nr. 1 kopija)

1.6. Administracinės patalpos (plotas 355,75 kv. m, 3 aukštų mūrinio pastato 1 aukšte), Odminių g. 3, Vilniuje, buvo parduotos 2003 m. balandžio 17 d. vykusio privatizavimo objekto viešo aukciono metu. Privatizavimo objekto pradinė pardavimo kaina buvo nustatyta 1 100 000 Lt, viešame aukcione dalyvavo 3 potencialūs pirkėjai, iš

kurių viešą aukcioną laimėjo UAB „Arkoveta“, pasiūlusi didžiausią – 1 601 000 Lt – kainą. (*Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Ekonomikos departamento Turto valdymo ir privatizavimo skyriaus 2003-04-17 privatizavimo objekto viešo aukciono protokolo Nr. 12-14-67 ir 2003-04-17 savivaldybės turto privatizavimo viešo aukciono būdu dalyvių pažymos Nr. 12-14-66 kopijos*)

1.7. 2003 m. birželio 5 d. buvo pasirašyta Vilniaus miesto savivaldybės tarybos, atstovaujamos laikinai einančio Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pareigas A. Juocevičiaus, ir UAB „Arkoveta“ sutartis Nr. 12-10-117 „Dėl privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo“. Šios sutarties 2 punkte buvo nustatyta, kad pardavėjas – Vilniaus miesto savivaldybės taryba parduoda ir įsipareigoja perduoti pagal nuosavybės teisės perdavimo–priėmimo aktą pirkėjo – UAB „Arkoveta“ nuosavybėn 355,75 kv. m bendro ploto administracines patalpas, esančias Odminių g. 3, Vilniuje. Sutartis buvo sudaryta pagal pirkėjo 2003 m. balandžio 17 d. paraišką dalyvauti viešame aukcione ir Privatizavimo komisijos 2003 m. vasario 12 d. sprendimu aprobuotą objekto privatizavimo programą bei 2003 m. balandžio 17 d. UAB „Arkoveta“ laimėjus viešą aukcioną. (*2003-06-05 sutarties Nr. 12-10-117 „Dėl privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo“ kopija*)

2003 m. birželio 13 d. Vilniaus miesto savivaldybės taryba ir UAB „Arkoveta“ pasirašė 355,75 kv. m bendro ploto administracinių patalpų, esančių Odminių g. 3, Vilniuje, perdavimo–priėmimo aktą, kuris taip pat patvirtino, kad pirkėjas sumokėjo 25 proc. privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo sutartyje nurodytos pirkimo kainos, iš viso 400 250 Lt, ir įsipareigojo įvykdyti sutartyje nurodytas privatizavimo sąlygas. (*Vilniaus miesto savivaldybės administracijos 2003-06-13 privatizavimo objekto (ilgalaikio materialiojo turto) nuosavybės teisės perdavimo–priėmimo akto Nr. 12-10-127 kopija*)

1.8. 2003 m. liepos 22 d. buvo pasirašyta reikalavimo perleidimo sutartis, kuria perleidėjas – UAB „Rubicon apskaitos sistemos“ perleido įgijėjui – UAB „Arkoveta“ galiojantį reikalavimą, t. y. Vilniaus miesto savivaldybės 1 200 750 Lt įsiskolinimą perleidėjui, o įgijėjas įsipareigojo perimti reikalavimą sutartyje nustatytais sąlygomis ir tvarka. (*2003-07-22 UAB „Rubicon apskaitos sistemos“ ir UAB „Arkoveta“ reikalavimo perleidimo sutarties kopija*)

1.9. 2003 m. liepos 28 d. UAB „Arkoveta“ pranešimu Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Ekonomikos departamento direktoriui V. Jakui ir Teisės departamento direktoriui J. Elzbergui buvo pareikšta apie UAB „Arkoveta“ reikalavimo į

Vilniaus miesto savivaldybės 1 200 750 Lt sumą ir Vilniaus miesto savivaldybės reikalavimo į UAB „Arkoveta“ 1 200 750 Lt sumą įskaitymus. Tokio pranešimo pateikimo dieną priešpriešinių vienaarūšių reikalavimų įskaitymu pasibaigė UAB „Arkoveta“ pinigine prievolė Vilniaus miesto savivaldybei ir Vilniaus miesto savivaldybės pinigine prievolė UAB „Arkoveta“ dėl pirmiau nurodytos sumos. *(2003-07-28 pranešimo Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Ekonomikos departamento direktoriui V. Jakui ir Teisės departamento direktoriui J. Elzbergui „Dėl prievolės pasibaigimo įskaitymu“ kopija)*

1.10. 2003 m. spalio 17 d. pardavėjas – Vilniaus miesto savivaldybės taryba ir pirkėjas – UAB „Arkoveta“ sudarė 2003 m. birželio 5 d. sutarties Nr. 12-10-117 „Dėl privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo“ papildymą, kuriuo, vadovaujantis Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2001-03-14 sprendimu Nr. 245 „Dėl atsiskaitymo už privatizuojamą turtą, įskaitant priešpriešinį vienaarūšį reikalavimą“, UAB „Arkoveta“ 2003-07-28 pranešimu „Dėl prievolės pasibaigimo įskaitymu“ ir Privatizavimo komisijos 2003-09-09 protokolu Nr. 12-11-05 nustatė taikyti administracinėms patalpoms Odminių g. 3, Vilniuje, atsiskaitymui priešpriešinį vienaarūšį reikalavimų įskaitymą. *(2003-10-17 sutarties Nr. 12-10-117 „Dėl privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo“ papildymo kopija)*

2003 m. lapkričio 27 d. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. 01A-66-V-1191 „Dėl Švietimo skyriaus skolos UAB „Rubicon apskaitos sistemos“ patvirtinimo“ Kultūros, švietimo ir sporto departamento Švietimo skyrius buvo įpareigotas įskaityti 1 200 750 Lt kaip gautą finansavimą iš Savivaldybės privatizavimo fondo lėšų naudojimo 2003 m. sąmatos, dengiant UAB „Arkoveta“ kreditinį įsiskolinimą. Tuo pačiu sprendimu Ekonomikos departamento Biudžeto ir finansų skyrius buvo įpareigotas įskaityti 1 200 750 Lt į Privatizavimo fondo pajamas už privatizuotą turtą, parduotą UAB „Arkoveta“, šią sumą užskaitant Kultūros, švietimo ir sporto departamento Švietimo skyriaus finansavimą įsiskolinimams dengti pagal Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2003-02-19 sprendimu Nr. 792 patvirtintą Privatizavimo fondo lėšų naudojimo 2003 m. sąmatą. *(Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2003-11-27 įsakymo Nr. 01A-66-V-1191 „Dėl Švietimo skyriaus skolos UAB „Rubicon apskaitos sistemos“ patvirtinimo“ kopija)*

1.11. Vilniaus miesto savivaldybės mero 2005 m. birželio 28 d. rašte Nr. A51-6938-(3.1-TPD-6) į Komisijos 2005 m. birželio 21 d. raštu Nr. 215-S-10 Vilniaus miesto savivaldybei pateiktą klausimą dėl skolinio įsipareigojimo atsiradimo UAB „Rubicon

apskaitos sistemos“ ir UAB „Vilniaus kinas“ bei pastato Odminių g. 3 perleidimo Vilniaus miesto savivaldybės meras A. Zuokas atsakė, kad nei „Vilniaus“ kino teatras, nei pastatas Odminių g. 3, taip pat joks kitas turtas už skolas privatiems subjektams nebuvo perleistas. Visi savivaldybei priklausantys objektai privatizuojami (perleidžiami kitų asmenų nuosavybėn) viešo aukciono būdu. Savivaldybės taryba priėmė sprendimą atsiskaityti už privatizuojamą turtą taikant vienaarūšio priešpriešinio skolinio reikalavimo įskaitymą savivaldybei. UAB „Vilniaus kinas“ akcijų pardavimas vyko viešame aukcione vadovaujantis Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo nustatyta tvarka. Tai paliudijo ir Komisijos apklausoje dalyvavęs Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotojas A. Vakarinas.

1.12. 2005 m. birželio 29 d. Komisijos posėdyje vykusios apklausos metu A. Zuokas detaliau paaiškino, kad aukcionas dėl „Vilniaus“ kino teatro įvyko 2000 m. lapkričio 28 d., t. y. faktiškai po savaitės, kai A. Zuokas buvo išrinktas Vilniaus miesto savivaldybės meru. Akcijų paketo kaina buvo 2,1 mln. Lt, taip pat tuometinės įmonės kreditiniai įsiskolinimai siekė apie 3 mln. Lt. Laimėjo UAB „Hedžas“, kuri yra įmonių grupės „Rubicon group“ įmonė ir kuri pasiūlė didžiausią sumą palyginti su kitais dalyviais, t. y. 5,1 mln. Lt. Analogiška situacija, pasak mero, buvo su pastatu Odminių gatvėje, kurį, laimėjusi aukcioną, įsigijo didžiausią kainą pasiūlusi UAB „Arkoveta“.

1.13. Komisija išsiaiškino, kad 2001 m. lapkričio 16 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas priėmė sprendimą byloje Nr. I¹-1119/01 pagal pareiškėjo Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje pareiškimą atsakovui Vilniaus miesto savivaldybės tarybai dėl norminio pobūdžio akto – sprendimo Nr. 245 – teisėtumo. Teismo sprendimas buvo paskelbtas 2002 m. vasario 7 d. „Valstybės žiniuose“ (Nr. 13-503). Minėtos dienos „Valstybės žiniuose“ paskelbto teismo sprendimo rezoliucinėje dalyje buvo nurodyta, kad sprendimo Nr. 245 1, 2, 3.2 ir 4 punktai pripažįstami prieštaraujančiais Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo (toliau – Privatizavimo įstatymas) 21 straipsnio 6 daliai ir Civilinio kodekso (galiojančio nuo 2001-07-01) 6.126 straipsnio 4 daliai, o 3.1 punktas pripažįstamas prieštaraujančiu Privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 4 daliai.

Tačiau Komisija atkreipė dėmesį, kad vėliau, 2002 m. vasario 16 d., buvo paskelbtas Vilniaus apygardos administracinio teismo 2001 m. lapkričio 16 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁽¹⁾-1119/01 dėl sprendimo Nr. 245 teisėtumo, kuriuo minėto sprendimo 3.1 punktas pripažintas prieštaraujančiu Privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 4

daliai, o jo 1, 2, 3.2, 4 ir 5 punktai pripažinti teisėtais ir prašymo dalis dėl jų panaikinimo atmesta („Valstybės žinios“, 2002, Nr. 16-627).

Atsižvelgdama į tai, kad oficialiai paskelbti skirtingi sprendimai vienoje tuo pačiu numeriu pažymėtoje administracinėje byloje, Komisija 2005 m. spalio 29 d. raštu Nr. 215-s-51 kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą, prašydama pateikti informaciją, kuris iš „Valstybės žiniuose“ paskelbtų sprendimų administracinėje byloje Nr. I⁽¹⁾-1119/01 yra tikrai priimtas ir ar priimtojo sprendimo tekstas yra toks, koks jis paskelbtas viename iš minėtųjų „Valstybės žinių“ leidinių. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2005 m. lapkričio 7 d. rašte Nr. 144 paaiškino, kad Teismas paštu išsiuntė minėtoje byloje priimto sprendimo patvirtintą kopiją „Valstybės žinių“ redakcijai, o jos paprašytas, vėliau – ir elektroniniu paštu. Tačiau, kaip paaiškėjo vėliau, elektroniniu paštu buvo išsiųstas ne teismo priimtas, o darbinis sprendimo variantas, kurį, nesulaukusi paprastu paštu siūsto sprendimo ir nesulyginusi jo su dokumentu, „Valstybės žinių“ redakcija paskelbė 2002 m. vasario 7 d. „Valstybės žiniuose“ (Nr. 13-503). Be to, Teismas paaiškino, kad dėl šio sprendimo paskelbimo Vilniaus apygardos administraciniame teisme 2002 m. buvo atliktas tarnybinis tyrimas, kurio metu nustatyta, kad „Valstybės žinių“ redakcija negalėjo paskelbti teismo sprendimo negavusi jo rašytinio teksto, o Teismo darbuotojoms, siuntusioms teismo sprendimo tekstus „Valstybės žinių“ redakcijai, buvo paskirtos tarnybinės nuobaudos – įspėjimas žodžiu.

Teismas patvirtino, kad jo priimtas sprendimas buvo paskelbtas „Valstybės žinių“ Nr. 16-627, o sprendimo paskelbimas „Valstybės žiniuose“ Nr. 13-503 laikomas negaliojančiu. Šis teismo sprendimas įsiteisėjo 2002 m. sausio 23 d. Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui išnagrinėjus bylą apeliacine tvarka ir priėmus nutartį Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimą palikti nepakeistą.

Komisija, gavusi šį Vilniaus apygardos administracinio teismo paaiškinimą ir susipažinusi su priimtais teismų sprendimais, išsiaiškino tokias bylos aplinkybes.

Ieškovas – Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje prašė ištirti sprendimo Nr. 245 teisėtumą, paaiškindamas, kad šio sprendimo 1 punktas, kuriuo nuspręsta leisti, kad ūkio subjektų prievolė sumokėti už įsigyjamą Vilniaus miesto savivaldybei nuosavybės teise priklausantį ir įstatymų nustatyta tvarka privatizuojamą turtą pasibaigtų įskaitant priešpriešinį vienaarūšį reikalavimą tuo metu galiojusio CK 245 straipsnio pagrindu, prieštarauja kai kurioms Privatizavimo įstatymo nuostatoms.

Vilniaus apygardos administracinis teismas priėjo išvadą, kad sprendimo Nr. 245 1, 2 ir 3.2 punktai nustato galimybę ir taisykles tais atvejais, kai įstatymo nustatyta tvarka

sudarytas privatizavimo sandoris dėl mokėtinoms už įsigytą turtą savivaldybei pagal įstatymą tenkančioms sumoms įskaitymo taikymo pagal CK nustatytas taisykles, o šio sprendimo 3.1 punktas reglamentuoja sprendimus dėl privatizavimo programų sudarymo, t. y. privatizavimo procesą iki subjekto teisės sudaryti privatizavimo sandorį įgijimo.

Teismas motyvavo, kad pagal Privatizavimo įstatymo 2 straipsnį savivaldybių turto privatizavimas galimas už pinigus, t. y. atsiskaityti už privatizuojamą objektą kitu turtu, paslaugomis ir reikalavimo teisės perkėlimu net nėra galimybės. Analizuojami sprendimo punktai atsiskaitymo turtu, paslaugomis ir kitais būdais nenustatė, tačiau nustatė galimybę atsiskaityti įskaitant priešpriešinį vienarūšį reikalavimą. Sprendimu Nr. 245, pasak Teismo, nėra nustatyta, kad galimas kitokio pobūdžio negu vienarūšio priešpriešinio reikalavimo įskaitymas, todėl nėra nustatomas kitoks mokėjimas negu pinigais. Nenustačius kitokio negu pinigais atsiskaitymo būdo, analizuojamos šio sprendimo dalys Privatizavimo įstatymo 2 straipsniui neprieštarauja.

Kadangi Privatizavimo įstatymo 21 straipsnyje nustatyta, kad privatizavimo sandoriui yra taikomos CK nuostatos, jei šiame įstatyme ar privatizavimo sandoryje nenustatyta kitaip, Teismas daro išvadą, kad tuo metu galiojusio CK 245 straipsnio nuostata – prievolė pasibaigia priešpriešinio vienarūšio reikalavimo, kurio terminas yra suėjęs arba kurio terminas nenurodytas ar apibrėžtas, įskaitymu pareikalavimo momentu – gali būti privatizavimo sandoriui taikoma tais atvejais, jei Privatizavimo įstatyme nenustatyta kitaip. Kadangi Įstatymas nustatė tik privalomą atsiskaitymo už privatizuotą turtą būdą pinigais, tačiau nenustatė, kad sudarytą sutartį vykdant negalima įskaityti tarpusavio skolų, o 21 straipsnis nurodė, kad šiam sandoriui gali būti taikomos CK nustatytos taisyklės, todėl, laikantis CK nustatytų taisyklių, atsiskaitymas įskaitymu neprieštarauja Privatizavimo įstatymui.

Vertindamas sprendimo Nr. 245 3.1 punktą, kuris reglamentuoja privatizavimo programų sudarymą, Teismas atkreipė dėmesį, kad tokių programų sudarymas yra aptartas Privatizavimo įstatymo 10 straipsnyje, kurio 5 dalyje nustatyta, kad kitus, negu nustatyta šio straipsnio 4 dalyje, objekto privatizavimo programų sudarymo reikalavimus gali nustatyti Vyriausybė. Vyriausybės 1997 m. gruodžio 31 d. nutarimo Nr. 1503 9.1 punkte nustatyta, kad informaciniame privatizavimo biuletenyje skelbiama objekto privatizavimo programa, tačiau nėra nustatyta, kad į privatizavimo programą turi būti įtraukti papildomi duomenys, negu nurodyta Įstatyme, taip pat ir prievolės sumokėti už įsigytą turtą pasibaigimo tvarka. Savivaldybės tarybai teisė į privatizavimo programą įtraukti kitus, negu Įstatymas numatė, nurodymus įstatymu nėra suteikta. Todėl taryba, priimdama

įpareigojimą Privatizavimo komisijai įtraukti į privatizavimo programą sprendimo 3.1 punktu nustatytas nuostatas, viršijo savo kompetenciją ir šis sprendimo punktas prieštarauja Privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 4 daliai.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, išnagrinėjęs Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2001 m. lapkričio 16 d. sprendimo, 2002 m. sausio 23 d. nutartyje konstatavo, jog Vilniaus apygardos administracinio teismo išvados yra teisingos, pridurdamas tai, kad pagal Privatizavimo įstatymo 2 straipsnį savivaldybių turto privatizavimas galimas tik už pinigus, tačiau ginčijamu atsakovo sprendimu ši įstatymo nuostata ir nėra keičiama. Sprendimu Nr. 245 nustatytas tik atsiskaitymo pinigais prievolės pasibaigimo būdas – įskaitant priešpriešinį vienaarūšį reikalavimą, o tai neprieštarauja minėtai Įstatymo 2 straipsnyje įtvirtintai normai.

Teismas pripažino, kad pirmosios instancijos teismas, vertindamas savivaldybių turto privatizavimo teisinio reglamentavimo mechanizmą, padarė teisingą išvadą, kad tuo metu galiojusio CK 245 straipsnio nuostata gali būti privatizavimo sandoriui taikoma tais atvejais, kai Privatizavimo įstatyme nenustatyta kitaip.

2. Komisija, atsižvelgdama į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, pateikia tokią aplinkybių vertinimą:

2.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė įtraukė UAB „Vilniaus kinas“ į privatizuojamų objektų sąrašą 2000 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 882 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“.

Vadovaujantis tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo (toliau – Privatizavimo įstatymas) 13 straipsniu, buvo pasirinktas UAB „Vilniaus kinas“ privatizavimas viešo aukciono būdu. Viešo aukciono, vykusio 2000 m. lapkričio 28 d., procedūros buvo vykdomos vadovaujantis Privatizavimo įstatymo ir tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 31 d. nutarimo Nr. 1503 „Dėl Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo viešo aukciono būdu nuostatų patvirtinimo“ nuostatomis.

2.2. UAB „Vilniaus kinas“ privatizavimo metu galiojusio Civilinio kodekso 238 straipsnyje buvo numatyta kreditoriaus teisė perleisti reikalavimą kitam asmeniui, jeigu tai neprieštarauja įstatymui ar sutarčiai arba jeigu reikalavimas nėra susijęs su kreditoriaus asmenybe. 2001 m. kovo 22 d. tokią reikalavimo perleidimo sutartį pasirašė perleidėjas – uždaroji akcinė bendrovė „Rubicon Prodimpeksas“ ir UAB „Hedžas“. Šia sutartimi

perleidėjas už 5 000 000 Lt mokestį UAB „Hedžas“ perleido visus perleidėjo reikalavimus Vilniaus miesto savivaldybės atžvilgiu dėl 5 000 156, 58 Lt Vilniaus miesto savivaldybės skolos, susidariusios Vilniaus miesto Švietimo skyriaus įstaigų šilumos ūkio darbų sutarties Nr. 01/98 pagrindu, perleidėjui ir su šiais reikalavimais susijusias perleidėjo teises. Vadovaujantis tuo metu galiojusio Civilinio kodekso 239 straipsniu, sutarties 2 straipsnyje perleidėjas įsipareigojo perduoti UAB „Hedžas“ dokumentus, patvirtinančius perleidėjo reikalavimo teises, ir nedelsdamas informuoti Vilniaus miesto savivaldybę apie reikalavimų perleidimą.

2.3. Vadovaujantis tuo metu galiojusio Civilinio kodekso 238 ir 245 straipsniais bei Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2001 m. kovo 14 d. sprendimu Nr. 245 (toliau – sprendimas Nr. 245), UAB „Hedžas“ 2001 m. kovo 26 d. pranešimu informavo Vilniaus miesto savivaldybę apie priešpriešinio vienarūšio reikalavimo įskaitymą. Tuo pagrindu ir vadovaudamiesi 2001 m. vasario 19 d. privatizavimo pirkimo–pardavimo sutartimi Nr. 60-2000, 2001 m. balandžio 10 d. Vilniaus miesto savivaldybės taryba ir UAB „Hedžas“ pasirašė 3 023 paprastųjų vardinių UAB „Vilniaus kinas“ akcijų perdavimo–priėmimo aktą.

Civilinio kodekso, galiojusio UAB „Vilniaus kinas“ privatizavimo metu, 245 straipsnyje numatyta, kad prievolė pasibaigia priešpriešinio vienarūšio reikalavimo, kurio terminas yra suėjęs arba kurio terminas nenurodytas ar apibrėžtas pareikalavimo momentu, įskaitymu. Vadinasi, prievolė gali pasibaigti įskaitymu, kai: prievolės šalis sieja abipusės teisės ir pareigos, t. y. skolininkas yra ir kreditorius, o kreditorius – ir skolininkas; šalių reikalavimai yra vienarūšiai, t. y. abiejų prievolių dalykas turi būti toks pat; vienas reikalavimas visiškai ar iš dalies atitinka kitą; šalių reikalavimai yra priešpriešiniai.

Kadangi įskaitymas yra vienašalis sandoris, t. y. įskaitymui užtenka vienos šalies pareiškimo, tam, kad būtų įskaityta, kita šalis neprivalo pasisakyti dėl to, ar ji sutinka su įskaitymu, ar ne. Taigi nuo kitos šalies valios galimybė pasinaudoti įskaitymu nepriklauso, tačiau kita šalis turi teisę teisme ginčyti įskaitymo pagrįstumą. UAB „Hedžas“ 2001 m. kovo 26 d. pranešė Vilniaus miesto savivaldybei apie priešpriešinio vienarūšio reikalavimo įskaitymą. Vilniaus miesto savivaldybė, gavusi šį pranešimą, 2001 m. balandžio 10 d. pasirašė UAB „Vilniaus kinas“ akcijų perdavimo–priėmimo aktą. Atsižvelgiant į tai, yra pakankamas pagrindas manyti, kad abi šalys padarė pareiškimus dėl įskaitymo ir prievolių pasibaigimo tokiu būdu.

Be to, atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vadovaujantis tuo metu galiojusio Civilinio kodekso 246 straipsniu, įskaitymas buvo galimas ne visada, nes šiame straipsnyje buvo išvardyti atvejai, kai įskaityti nebuvo galima. Tačiau ši norma pateikė nebaigtinį reikalavimų sąrašą, nes 4 punkte buvo numatyta, kad tiek Civilinis kodeksas, tiek ir kiti įstatymai galėjo numatyti ir kitokius atvejus, kai draudžiama įskaityti. Kadangi šiuo punktu buvo daroma nuoroda į kitus įstatymus, vertinant, ar pirmiau paminėtos prievolės galėjo pasibaigti įskaitymu, reikėtų patikrinti, ar tokio draudimo nenustatė tuo metu galioję valstybės ir savivaldybių turto klausimus reglamentavę teisės aktai. Privatizavimo įstatymas numatė atsiskaitymo už privatizuojamą turtą būdą pinigais, tačiau nebuvo nurodyta, kad, vykdant sudarytą privatizavimo sutartį, negalimas priešpriešinių sutarties šalių piniginių reikalavimų įskaitymas, o įstatymo 21 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad privatizavimo sandoriui taikomos Civilinio kodekso taisyklės.

2.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė įtraukė administracines patalpas, esančias Odminių g. 3, Vilniuje, į privatizuojamų objektų sąrašą vadovaudamasi 2002 m. rugpjūčio 14 d. nutarimu Nr. 1289 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“.

Vadovaujantis tuo metu galiojusio Privatizavimo įstatymo 13 straipsniu, buvo pasirinktas pirmiau nurodytų administracinių patalpų privatizavimas viešo aukciono būdu. Viešo aukciono, vykusio 2003 m. balandžio 17 d., procedūros buvo vykdomos vadovaujantis Privatizavimo įstatymo ir tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 31 d. nutarimo Nr. 1503 „Dėl Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo viešo aukciono būdu nuostatų patvirtinimo“ nuostatomis.

2.5. CK, galiojusio patalpų, esančių Odminių g. 3, Vilniuje, privatizavimo metu, 6.101 straipsnyje buvo numatyta kreditoriaus teisė be skolininko sutikimo perleisti visą reikalavimą ar jo dalį kitam asmeniui, jeigu tai neprieštaruoja įstatymams ar sutarčiai arba jeigu reikalavimas nesusijęs su kreditoriaus asmeniu. Vadovaujantis šia ir kitomis galiojančios CK nuostatomis, 2003 m. liepos 22 d. UAB „Rubicon apskaitos sistemos“ ir UAB „Arkoveta“, pasirašydami reikalavimo perleidimo sutartį, įsipareigojo perleisti ir atitinkamai perimti galiojantį reikalavimą, kurį sudarė Vilniaus miesto savivaldybės 1 200 750 Lt įsiskolinimas UAB „Rubicon apskaitos sistemos“ kaip dalis 1 421 113 Lt Vilniaus miesto savivaldybės įsiskolinimo UAB „Rubicon apskaitos sistemos“. Tokiu būdu UAB „Rubicon apskaitos sistemos“ reikalavimas Vilniaus miesto savivaldybei liko 220 363 Lt.

2.6. Vadovaujantis CK 6.130 ir 6.131 straipsniais, 2003 m. liepos 22 d. reikalavimo perleidimo sutartimi bei 2003 m. birželio 5 d. Privatizavimo objekto pirkimo–pardavimo sutartimi, UAB „Arkoveta“ 2003 m. liepos 28 d. pranešimu Vilniaus miesto savivaldybei pareiškė apie UAB „Arkoveta“ reikalavimo į Vilniaus miesto savivaldybę 1 200 750 Lt sumai ir Vilniaus miesto savivaldybės reikalavimo į UAB „Arkoveta“ 1 200 750 Lt sumai įskaitymus. Tokiu būdu nurodytos sumos dydžiu pasibaigė Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Arkoveta“ abipusės piniginės prievolės.

CK 6.130 straipsnis numato, kad prievolė baigiasi, kai įskaitomas priešpriešinis vienaarūšis reikalavimas, kurio terminas suėjęs arba kurio terminas nenurodytas ar apibūdintas pagal reikalavimo momentą.

2.7. Remiantis Vilniaus apygardos administracinio teismo 2001 m. lapkričio 16 d. sprendimu, priimtu administracinėje byloje Nr. I'-1119/01, darytina išvada, kad leidimas savivaldybei taikyti priešpriešinio vienaarūšio reikalavimo įskaitymą subjektams apmokant už įsigyjamą savivaldybei nuosavybės teise priklausantį ir įstatymų nustatyta tvarka privatizuojamą turtą yra galimas ir teisėtas. Tai patvirtino teismas tame pačiame sprendime pripažindamas sprendimo Nr. 245 1 punktą, nustačiusį galimybę, kai įstatymo nustatyta tvarka nustatomas potencialus pirkėjas, sumokėtinoms už įsigytą turtą savivaldybei sumoms sudarant privatizavimo sutartis taikyti įskaitymą pagal CK nustatytas taisykles, teisėtu.

Tačiau teismas dėl sprendimo Nr. 245 3.1 punkto, kurį pripažino prieštaraujančiu Privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 4 daliai, konstatavo procedūrinius pažeidimus, kuriuos padariusi Vilniaus miesto savivaldybės taryba viršijo savo kompetenciją sprendimų priėmimo dėl privatizavimo programų sudarymo etapu, t. y. privatizavimo proceso metu iki subjekto teisės sudaryti privatizavimo sandorį įgijimo.

3. Išanalizavusi tuo metu galiojusius bei galiojančius valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo klausimus reglamentuojančius teisės aktus, įvertinusi tyrimo metu gautą medžiagą bei nustatytas aplinkybes ir susipažinusi su Vilniaus apygardos administracinio teismo bei Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimais, vadovaudamasi Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi, Komisija teikia išvadą, kad savivaldybės administracija priešpriešinių vienaarūšių reikalavimų įskaitymą, atsiskaitant už savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto privatizavimą sudarius privatizavimo sutartį, taikė vadovaudamasi teisės aktais.

Analizuodama Vilniaus miesto savivaldybės administracijos, Vilniaus apskrities viršininko administracijos ir VĮ Valstybės turto fondo veiksmų, susijusių su piliečių nuosavybės teisės atkūrimu į išlikusią žemę, esančią buvusio Vagovo režinio kaimo (dabar Vismaliukų g., Vilnius) vietoje, bei veiksmų, susijusių su valstybinės žemės sklypų, esančių Vismaliukų g. 28 ir 35, Vilniuje, privatizavimu, atitiktį teisės aktams, tarnybinės etikos bei viešųjų ir privačių interesų derinimo principams, Komisija:

2005 m. birželio 3, 7, 9, 10, 15, 16, 21, 22, 23, 29, liepos 5, 12, rugpjūčio 25, rugsėjo 7, 13, 15, 20, 22, spalio 6, 12, 18, 21 dienomis vykusiuose posėdžiuose susipažino ir išanalizavo valstybės įmonės Valstybės turto fondo 2005-07-08 raštą Komisijai Nr. (34)-3R-2116 „Dėl žemės sklypų, esančių Vismaliukų g. 28 ir 35, Vilniuje“ bei prie šio rašto pridėtų dokumentų kopijas: valstybės įmonės Registrų centro Vilniaus filialo 2003-09-25 pažymėjimo „Apie nekilnojamojo daikto ir daiktinių teisių į jį įregistravimą nekilnojamojo turto registre“; Vilniaus apskrities viršininko administracijos 2003-04-02 pažymos valstybės įmonei Valstybės turto fondui Nr. (31)-1.2-978 „Apie ne žemės ūkio paskirties žemės sklypą, esantį Vismaliukų g. 35, Vilniuje, priskirtą privatizavimo objektui“; Vilniaus apskrities viršininko administracijos 2003-06-23 pažymos valstybės įmonei Valstybės turto fondui Nr. (34)-1.2-1929 „Dėl Vilniaus apskrities viršininko administracijos 2003-04-02 pažymos Nr. (31)-1.2-978 „Apie ne žemės ūkio paskirties žemės sklypą, esantį Vismaliukų g. 35, Vilniuje, priskirtą privatizavimo objektui“ patikslinimo“; žemės įvertinimo metodikos 12 priedo – privatizavimo objektui priskirto žemės sklypo, esančio Vismaliukų g. 35, Vilniuje, vertė; žemės sklypo, esančio Vismaliukų g. 35, Vilniuje, plano; žemės sklypo, esančio Vismaliukų g. 35, Vilniuje, ribų paženklinimo akto; Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2003-05-26 įsakymo Nr. 01A-66-V-260 „Dėl valdybos 2002-10-31 sprendimo Nr. 2075 V „Dėl sklypo Vismaliukų g. 35 ribų ir ploto nustatymo pakeitimo“; Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Miesto plėtros departamento 2003-01-29 rašto Nr. 203-17-161 Vilniaus apskrities viršininko administracijai „Dėl privatizuojamų objektų sklypų ribų dokumentacijos perdavimo“; Vilniaus miesto savivaldybės valdybos 2002-10-31 sprendimo Nr. 2075V „Dėl sklypo Vismaliukų g. 35 ribų ir ploto nustatymo“; žemės įvertinimo metodikos 10 priedo – parduodamos valstybinės ne žemės ūkio paskirčiai (veiklai) žemės sklypo, esančio Vismaliukų g. 35, Vilniuje, vertės priedo dėl inžinerinių statinių; Vilniaus miesto savivaldybės Miesto plėtros departamento 2002-11-20 nustatytas

sandėlių statinių Vismaliukų g. 35 žemės sklypo ribų; valstybei nuosavybės teise priklausančių statinių ir įrenginių perdavimo valstybės įmonei Valstybės turto fondui 2001-05-01 turto perėmimo akto (Vismaliukų g. 35); valstybės įmonės Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro Vilniaus filialo 2003-03-10 pažymėjimo „Apie nekilnojamojo daikto ir daiktinių teisių į jį įregistravimą Nekilnojamojo turto registre“ (Vismaliukų g. 28); Vilniaus apskrities viršininko administracijos 2003-02-19 pažymos Nr. (31)–1.2–524 valstybės įmonei Valstybės turto fondui „Apie ne žemės ūkio paskirties žemės sklypą, esantį Vismaliukų g. 28, Vilniuje, priskirtą privatizavimo objektui; žemės sklypo, esančio Vismaliukų g. 28, Vilniuje, plano; Vilniaus apskrities viršininko 2002-12-23 įsakymo Nr. 5921-01 „Dėl valstybinės žemės sklypo Vismaliukų g. 28, Vilniuje, suformavimo“; žemės įvertinimo metodikos 12 priedo – žemės sklypo, esančio Vismaliukų g. 28, Vilniuje, vertės ir sklypo ribų paženkinimo akto; Vilniaus miesto savivaldybės Miesto plėtros departamento 2001-12-17 rašto Nr. 203-17-2145 Vilniaus apskrities viršininko administracijai „Dėl sklypo Vismaliukų g. 28“ bei šio rašto prieduose išdėstyto žemės sklypo Vismaliukų g. 28 dokumentacijos; Vilniaus miesto savivaldybės valdybos 2001-10-11 sprendimo Nr. 2025V „Dėl sklypo Vismaliukų g. 28 ribų ir dydžio nustatymo“; valstybei nuosavybės teise priklausančių statinių ir įrenginių (Vismaliukų g. 28) perdavimo Valstybės turto fondui turto 2001-02-01 perėmimo akto; taip pat Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2005-07-05 raštą Nr. 4B-(7.3)-973 Komisijai bei pateiktų dokumentų kopijas: Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2005-04-21 rašto Nr. 3B-(7.3)-K-323-393 Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai ir piliečiams M.K.^(*), Z.T., A.T., M.A., V.R., J.L.; piliečių M.K., Z.T., A.T., M.A., V.R., J.L. 2005-03-16 prašymo Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui p. Algirdui Brazauskui „Dėl žemės grąžinimo vilkinimo“; valstybės įmonės Valstybės turto fondo 2005-04-06 rašto Nr. (34)-3R-1036 Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos „Dėl žemės sklypų“; sklypo, į kurį atkuriamos nuosavybės teisės, vietos apžiūrėjimo ir ribų nustatymo akto Nr. 31/03/15-33; Vilniaus apskrities viršininko administracijos Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyriaus 2003-06-10 rašto Nr. 31/03/17-1549 Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriui „Dėl žemės sklypų ribų, ploto ir naudojimo sąlygų nustatymo buvusio Vismaliukų režinio kaimo teritorijoje“ bei rašto priedo; Vilniaus apskrities viršininko administracijos Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyriaus 2004-05-14 rašto Nr. 31/04/17-1605 Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriui „Dėl

*Privačių fizinių asmenų vardai ir pavardės nenurodomi laikantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo.

nuosavybės teisių į žemę atkūrimo Vagovo (Vismaliukų g.) režinio kaimo teritorijoje“; Vilniaus miesto savivaldybės mero 2003-10-20 rašto Nr. 01-34-1983-(3.6) Vilniaus apskrities viršininko administracijos Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyriaus vedėjai J. Riaubiškienei „Dėl nuosavybės teisių į žemę buv. Vismaliukų režinio kaimo teritorijoje atkūrimo ir grąžinimo natūra; Vilniaus apskrities viršininko administracijos Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyriaus 2004-04-23 rašto Nr. 31/04/19-1401 Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui Rimantei Šalaševičiūtei „Dėl informacijos pateikimo“; Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2005-01-19 pažymos Nr. 4D-2004/03-325 „Dėl M.K., Z.T., A.T., M.A., V.R., J.L. 2004-03-08 skundo ištyrimo“; Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2005-03-01 įsakymo Nr. 41-186 „Dėl Gaivos Auglienės tarnybinio nusižengimo tyrimo nutraukimo“; Vilniaus miesto savivaldybės tarybos Komisijai pateiktų dokumentų kopijas: 2002-03-27 pažymėjimo reg. Nr. 10/374738 apie Nekilnojamojo turto registre įregistruotus statinius (butus, patalpas) ir teises į juos (Vismaliukų g. 18); valstybės įmonės Registrų centro Vilniaus filialo 2004-06-21 pažymėjimo „Apie nekilnojamojo daikto ir daiktinių teisių į jį įregistravimą nekilnojamo turto registre“ (Vismaliukų g. 18); 2002-03-29 pažymėjimo reg. Nr. 10/374738 apie Nekilnojamojo turto registre įregistruotus statinius (butus, patalpas) ir teises į juos (Vismaliukų g. 18); valstybės įmonės Registrų centro Vilniaus filialo 2005-05-12 pažymėjimo „Apie nekilnojamojo daikto ir daiktinių teisių į jį įregistravimą nekilnojamo turto registre“ (Vismaliukų g. 18); kai kurių nekilnojamojo turto objektų, perduodamų Vilniaus miesto savivaldybės nuosavybėn, perdavimo–priėmimo 2004-12-28 akto Nr. 2172-01; kai kurių nekilnojamojo turto objektų, perduodamų Vilniaus miesto savivaldybės nuosavybėn, perdavimo–priėmimo 2004-12-24 akto Nr. 2170-01; Vilniaus miesto savivaldybės mero 1992-11-05 potvarkio Nr. 615 „Dėl komunalinių objektų perėmimo į Vilniaus miesto balansą“; Vilniaus apskrities viršininko administracijos 2005-09-12 rašto Nr. (31)-1.2-3182-(3.31) Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai „Dėl nuosavybės teisių atkūrimo“;

išklausė Vilniaus miesto savivaldybės vicemero Algimanto Vakarino, UAB „Šiaurės miestelis“ direktoriaus Simo Rimučio Petrikio, Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos generalinio direktoriaus Kazio Maksvyčio, Vilniaus apskrities viršininko administracijos Žemėtvarkos skyriaus vedėjo pavaduotojos Eglės Bugenytės, valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinio direktoriaus Povilo Milašausko; Vyriausybės atstovo Vilniaus

apskirtyje Jurgio Jurkevičiaus, Vilniaus apskrities viršininko Ginto Gibo, Vilniaus apskrities viršininko pavaduotojų Felikso Kolosausko ir Arvydo Klimkevičiaus, Vilniaus apskrities viršininko administracijos Žemės tvarkymo departamento direktoriaus Juozo Zinkevičiaus paaiškinimų;

išnagrinėjo Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius valstybės įmonės Valstybės turto fondo veiklą, valstybės ir savivaldybių turto privatizavimą, valstybės ir savivaldybių turto valdymą, naudojimą bei disponavimą juo, teritorijų planavimą, valstybinės žemės valdymo nuostatas.

1. Komisija, atsižvelgdama į pateiktą informaciją ir asmenų paaiškinimus, tyrė šias aplinkybes:

1.1. Vismaliukų g., Vilniuje, buvęs karinis poligonas, Vilniaus miesto savivaldybės valdybai perduotas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. spalio 20 d. potvarkiu Nr. 1013p, kuriame nustatyta, jog „įgyvendinant Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl SSRS karinių dalinių bei kitų karinių struktūrų neteisėtai valdomo turto ir sandorių Lietuvos Respublikos teritorijoje“, pavesti Vilniaus miesto savivaldybės valdybai neatlygintinai perimti buvusios SSRS aukštosios radioelektronikos karo mokyklos mokomojo poligono Vilniuje, Vismaliukų gatvėje, katilinę, dujų sandėlį, valymo įrenginius ir garažus“.

1.2. 1998-08-25 Vilniaus miesto 1-asis apylinkės teismas išnagrinėjo civilinę bylą Nr. 2⁽²⁾-4939 ir nustatė juridinę reikšmę turintį faktą, kad F. T. paveldėjo po J. T. mirties 2 ha žemės Vagovo kaime (dabar Vismaliukų g., Vilniaus apskrityje) ir nuosavybės teise valdė juos iki 1940 m. žemės nacionalizacijos. Juridinis faktas nustatytas piliečių M. K., Z. T., J. T., M. A., V. R., J. L. nuosavybės teisėms į buvusio savininko F. T. žemę atkurti. (*Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2005-01-19 pažymos Nr. 4D-2004/03-325 „Dėl M. K., Z. T., A. T., M. A., V. R., J. L. 2004-03-08 skundo ištyrimo“ kopija*).

1.3. Vilniaus miesto savivaldybės valdyba 2000-04-27 sprendimu Nr. 923V „Dėl žemės sklypo Vismaliukų g. 17 ribų ir ploto tvirtinimo“, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057 „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų“ ir atsižvelgdama į parengtą ir suderintą žemės sklypo ribų projektą, nusprendė patvirtinti Vismaliukų g. 17 individualios namų valdos 1760 kv. m žemės sklypo, neatlygintinai suteiktino atkuriant nuosavybės teises į žemę J. T., ribas.

1.4. Vilniaus miesto savivaldybės valdyba 2000-08-10 sprendimu Nr. 1598V „Dėl žemės sklypo Vismaliukų g. 13 ribų ir ploto tvirtinimo“, vadovaudamasi Lietuvos

Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057 „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų“ ir atsižvelgdama į parengtą ir suderintą žemės sklypo ribų projektą, nusprendė patvirtinti Vismaliukų g. 13 individualios namų valdos 3333 kv. m žemės sklypo ribas (2000 kv. m dalį valdos savininkė M. A. išpirko pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995-07-17 nutarimą Nr. 987, kita dalis M. A. neatlygintinai suteikta atkuriant nuosavybės teises į žemę M. A.).

1.5. Vyriausybės 2001 m. kovo 26 d. nutarimu Nr. 325 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“ prie valstybei nuosavybės teise priklausančių privatizavimo objektų priskirti Vismaliukų g. 28, Vilniuje, esantys sandėliai (plotas 610,04 kv. m ir 588,75 kv. m).

1.6. Vilniaus miesto savivaldybės valdyba 2001-10-11 priėmė sprendimą Nr. 2025V „Dėl sklypo Vismaliukų g. 28 ribų ir dydžio nustatymo“ ir nustatė, kad sandėlių statinių Vismaliukų g. 28 sklypas yra 1800 kv. m dydžio, bei nusprendė siūlyti Vilniaus apskrities viršininko administracijai parduoti šį žemės sklypą. Šį Vilniaus miesto savivaldybės valdybos sprendimą pasirašė meras Artūras Zuokas.

1.7. Vyriausybės 2002 m. balandžio 5 d. nutarimu Nr. 465 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 228 „Dėl Privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“ valstybei nuosavybės teise priklausančių privatizavimo objektų sąrašas papildytas Vismaliukų g. 35, Vilniuje, esančiu kontrolės punktu (plotas 20,58 kv. m) ir 6 sandėliais (plotas 4223,49 kv. m).

1.8. Vilniaus miesto savivaldybės valdyba 2002-10-31 priėmė sprendimą Nr. 2075V „Dėl sklypo Vismaliukų g. 35 ribų ir ploto nustatymo“ ir nustatė, kad sandėlių statinių Vismaliukų g. 35 sklypas yra 28462 kv. m ploto, bei nusprendė siūlyti Vilniaus apskrities viršininko administracijai parduoti šį žemės sklypą. Šį Vilniaus miesto savivaldybės valdybos sprendimą pasirašė mero pirmasis pavaduotojas Algimantas Vakarinas.

1.9. Laikinai einantis Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pareigas Algimantas Juocevičius 2003-05-26 pasirašė įsakymą Nr. 01A-66-V-260, kuriuo pakeitė Vilniaus miesto savivaldybės valdybos 2002 m. spalio 31 d. sprendimą Nr. 2075V „Dėl sklypo Vismaliukų g. 35 ribų ir ploto nustatymo“, ir vietoj buvusio nustatyto 28462 kv. m žemės sklypo ploto nustatė 28356 kv. m žemės sklypo plotą.

1.10. Vilniaus apskrities viršininkas Gediminas Adolfas Paviržis 2003-04-02 pažymoje valstybės įmonei Valstybės turto fondui Nr. (31)-1.2-978 „Apie ne žemės ūkio paskirties žemės sklypą, esantį Vismaliukų g. 35, Vilniuje, priskirtą privatizavimo objektui“ pažymi, kad valstybinės žemės sklypas, esantis Vismaliukų g. 35, teiktinas nuomoti arba parduoti.

1.11. Vilniaus apskrities viršininkas Gediminas Adolfas Paviržis 2003-02-19 pažymoje Nr. (31)-1.2-524 valstybės įmonei Valstybės turto fondui „Apie ne žemės ūkio paskirties žemės sklypą, esantį Vismaliukų g. 28, Vilniuje, priskirtą privatizavimo objektui“ pažymi, kad valstybinės žemės sklypas, esantis Vismaliukų g. 28, teiktinas nuomoti arba parduoti.

1.12. Vilniaus apskrities viršininko administracijos Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyriaus (toliau – Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyrius) vedėja Jūratė Riaubiškienė 2003-06-10 raštu Nr. 31/03/17-1549 kreipėsi į Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktorių nustatyti gražinamos natūra žemės sklypų ribas, plotą ir naudojimo sąlygas buvusio Vagovo (dabar Vismaliukų g.) režinio kaimo teritorijoje.

1.13. Valstybės įmonė Valstybės turto fondas pažymi, kad privatizavimo objektai, esantys Vismaliukų g. 28 ir Vismaliukų g. 35, Vilniuje, buvo privatizuoti viešo aukciono būdu 2003-07-11 ir 2003-12-05. Žemės sklypų, priskirtų šiems privatizavimo objektams, pardavimo sutartys pasirašytos 2003-10-21 ir 2004-04-22. *(Valstybės įmonės Valstybės turto fondo 2005-04-06 raštas Nr. (34)-3R-1036 Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos „Dėl žemės sklypų“).*

1.14. Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotojas Algimantas Vakarinas 2003-10-20 raštu Nr. 01-34-1983-(3.6) informavo Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyriaus vedėją Jūratę Riaubiškienę, kad buvusio Vagovo režinio kaimo teritorijoje, nurodytoje kartografiniame plane, įstatymų nustatyta tvarka gali būti suformuoti žemės sklypai nuosavybės teisėms atkurti ir žemei gražinti natūra. Rašte prašoma pateikti informaciją apie kartografuotoje režinio kaimo teritorijoje esančių statinių savininkus, jų naudojamų namų valdų žemės plotus ir ar šių namų valdų savininkai yra padavę prašymus įsigyti nuosavybės valstybinės žemės sklypus, taip pat patikslinti minėto kaimo bei su juo besiribojančių kaimų ribas.

1.15. Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyriaus vedėja Jūratė Riaubiškienė 2004-05-14 raštu Nr. 31/04/17-1605 pateikė Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriui informaciją apie kartografuotoje kaimo teritorijoje esančių

statinių savininkus, kurie nori susigrąžinti naudojamą namų valdas, taip pat pateikė patikslintas iki 1940 m. nacionalizacijos buvusio Vagovo režinio kaimo ribas. Rašte nurodė, kad sklypų ribos, plotas ir naudojimo sąlygos nenustatytos 2 namų valdų žemės sklypams (Vismaliukų g. 47 ir Vismaliukų g. 38).

1.16. Vilniaus apskrities viršininko administracijos 2005-09-12 rašte Nr. (31)-1.2-3182-(3.31) „Dėl nuosavybės teisių atkūrimo“ pažymima, kad Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyrius apie Vagovo režinio kaimo teritorijoje suprojektuotus piliečiams natūra grąžintinus žemės sklypus iki šiol nėra gavęs.

1.17. Komisija pažymi, kad jai pateiktoje Seimo kontrolierės R. Šalaševičiūtės, ištyrusios piliečių M. K., Z. T., A.T., M. A., V. R. ir J. T. skundą dėl Vilniaus apskrities viršininko administracijos Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyriaus ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Miesto plėtros departamento biurokratizmo sprendžiant M. K., Z. T., A.T., M. A., V. R. ir J. T. teisių į žemę, esančią buvusiam Vagovo režiniame kaime (dabar Vismaliukų g. Vilniuje), atkūrimo klausimą, pažymoje atkreiptas dėmesys, kad minėtas Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotojo raštas Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyriui ir Vilniaus apskrities viršininko administracijos raštas Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriui buvo siunčiami pažeidžiant minėto 1997-09-29 nutarimo Nr. 1057 „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų“ (redakcija nuo 2002-09-19, kurioje pradėta kalbėti apie režinę sistemą) 106 punkte nustatytus terminus, t. y. ne atitinkamai per 20 dienų ir mėnesį, o atitinkamai per keturis mėnesius ir aštuonis mėnesius, ir padarė išvadą, kad Vilniaus apskrities viršininko administracijos Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyriaus vedėjos Jūratės Riaubiškienės ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Miesto plėtros departamento Žemės duomenų administravimo skyriaus Duomenų tvarkymo poskyrio vedėjos G. Auglienės veiksmuose yra biurokratizmo, t. y. veikos, kai, užuot sprendus reikalus iš esmės, laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.), kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai.

2. Komisija, atsižvelgdama į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, pateikia toki aplinkybių vertinimą:

2.1. Komisija atkreipia dėmesį, kad pirmiau minėti veiksmai buvo atliekami galiojant 1997-09-29 nutarimui Nr. 1057 „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų“ (redakcija nuo 2002-09-19, kurioje pradėta kalbėti apie režinę sistemą). Šio nutarimo 106 punkte nustatyta, kad piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į žemę, esančią miestuose, nagrinėja turto buvimo vietos žemėtvarkos skyrius. Savivaldybė per mėnesį nuo žemėtvarkos skyriaus prašymo pateikimo žemėtvarkos skyriui pagal nustatytą tvarką patvirtintus teritorijos detaliuosius planus pateikia informaciją kartografinėje medžiagoje apie laisvą (neužstatytą) žemę, kuri pagal šio įstatymo 12 straipsnio 3 punktą nepriskirta valstybės išperkamai žemei, o tuo atveju, kai teritorijos detalūs planas nepatvirtintas arba jo nėra, – apie nesuplanuotas miesto teritorijas. Žemės sklypai nekartografuojami toje miesto teritorijos dalyje, kurioje buvo režinė sistema, čia nustatoma kaimo riba, plotas ir savininkų skaičius. Laisva (neužstatytą) žemė šioje teritorijoje gražinama natūra piliečiams proporcingai turėtajam žemės plotui. Žemėtvarkos skyrius per 20 darbo dienų pateikia savivaldybės vykdomajai institucijai ten, kur likusi režijų sistema, – kartografuoto kaimo ribas, plotą, piliečiams tenkančias proporcingai turėtajam žemės plotui žemės dalis, su lydraščiu ir prašo savivaldybės vykdomosios institucijos: suformuoti žemės sklypų ribas, per mėnesį organizuoti žemės sklypų kadastrinius matavimus (nustatant žemės sklypų ribų posūkio taškus ir riboženklių koordinates valstybinėje geodezinių koordinacijų sistemoje) ir parengti žemės sklypų planus; pasiūlyti žemės sklypų specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, numatytas Vyriausybės 1992 m. gegužės 12d. nutarime Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (Žin., 1992, Nr. [22-652](#)); pasiūlyti urbanistinius – architektūrinius apribojimus ir sąlygas; nustatyti žemės sklypų pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį, naudojimo būdą ir pobūdį, pateikti pasiūlymą dėl žemės servitūtų nustatymo.

Komisija taip pat atkreipia dėmesį, kad piliečių aptarnavimą viešojo administravimo ir kitose institucijose reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-09-25 nutarimu Nr. 1491 patvirtinta piliečių ir kitų asmenų aptarnavimo viešojo administravimo ir kitose institucijose pavyzdinė tvarka. Pagal šiuos teisės aktus piliečio prašymo nagrinėjimas negali tęstis ilgiau kaip 30 dienų, jei įstatymo nenustatyta kitaip.

Konstitucinis Teismas 2000 m. vasario 23 d., 2001 m. liepos 12 d., 2002 m. lapkričio 25 d., 2003 m. sausio 24 d., 2003 m. kovo 4 d. nutarimuose yra konstatavęs, kad

Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas, be kitų reikalavimų, suponuoja ir tai, kad turi būti užtikrintos žmogaus teisės ir laisvės, kad visos valstybės valdžią įgyvendinančios ir kitos valstybės institucijos turi veikti remdamosi teise ir paklusdamos teisei, kad Konstitucija turi aukščiausią teisinę galią ir kad visi teisės aktai turi atitikti Konstituciją. Neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas. Neužtikrinus teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise.

Konstitucinis Teismas *inter alia* 2001 m. liepos 12 d. nutarime konstatavo, kad teisinio saugumo principas – vienas iš esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų, reiškiantis valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti teisinių santykių subjektų teises, taip pat įgytas teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius.

Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 4 d. nutarime *inter alia* konstatuota, kad teisėtų lūkesčių apsaugos principas suponuoja valstybės, taip pat valstybės valdžią įgyvendinančių bei kitų valstybės institucijų pareigą laikytis valstybės prisiimtų įsipareigojimų. Šis principas taip pat reiškia įgytų teisių apsaugą, t. y. asmenys turi teisę pagrįstai tikėtis, kad jų pagal galiojančius įstatymus ar kitus teisės aktus, neprieštaraujančius Konstitucijai, įgytos teisės bus išlaikytos nustatytą laiką ir galės būti realiai įgyvendinamos. Konstitucijoje įtvirtinti teisinio reguliavimo principai ir visų pirma konstitucinis teisinės valstybės principas draudžia nepagrįstai pabloginti asmens teisinę padėtį, paneigti įgytas teises, ignoruoti asmens teisėtus interesus. Paneigiant teisinį tikrumą, stabilumą, teisėtų lūkesčių apsaugą būtų pažeistas konstitucinis teisinės valstybės principas.

Konstitucinis Teismas 1996 m. lapkričio 12 d. nutarime konstatavo, kad, priimdamas įstatymą „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“, įstatymų leidėjas rėmėsi koncepcija, kad privatinės nuosavybės teisės konstitucinis institutas jau yra atstatytas ir kad jis turi būti realiai įgyvendintas. Kartu buvo priimta nuostata, kad okupacijos metu pažeistų nuosavybės teisių gynimas reiškia, jog atkuriamos teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą visų pirma grąžinant jį natūra. Tik kai dėl atitinkamų sąlygų, išvardytų įstatyme, neįmanoma grąžinti turto natūra, jis kompensuojamas buvusio savininko pasirenkamais Įstatyme nustatytais būdais.

2.2. 2001 m. spalio 11 d., vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 260 patvirtinta Naudojamų valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos ne žemės ūkio paskirčiai (veiklai) tvarka (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. vasario 20 d. nutarimo Nr. 180 redakcija), Vilniaus miesto savivaldybės valdyba nusprendė nustatyti sandėlių statinių žemės sklypo, esančio Vismaliukų g. 28, plotą, siūlyti Vilniaus apskrities viršininko administracijai šį sklypą parduoti, patvirtinti sklypo naudotojui išduodamą pažymą apie sklypo savininko (nuomininko) žemės naudojimo teisės apribojimus bei siūlyti sklypo naudotojui su Miesto plėtros departamento parengtu sklypo ribų planu kreiptis į Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyrių dėl sklypo pirkimo–pardavimo sutarties sudarymo.

2003 m. vasario 19 d. Vilniaus apskrities viršininko administracija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. lapkričio 3 d. nutarimu Nr. 1335 „Dėl ne žemės ūkio paskirties žemės sklypų, priskirtų privatizavimo objektams pardavimo bei nuomos“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 18 d. nutarimo Nr. 1427 „Dėl privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“ 1.4.2 punktu, pažyma apie ne žemės ūkio paskirties žemės sklypą, esantį Vismaliukų g. 28, Vilniuje, priskirtą privatizavimo objektui, pritarė Vilniaus miesto savivaldybės valdybos 2001-10-11 sprendimui Nr. 2025V.

Komisija atkreipia dėmesį, kad pagal Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (galiojusio 2003-05-01–2004-04-03) nuostatas privaloma atlikti detalų planavimą, t. y. savivaldybės teritorijos dalių planavimą žemės sklypo naudojimo ir veiklos jame plėtojimo sąlygoms, teisėms ir prievolėms nustatyti, pakeisti arba panaikinti, kai yra numatyta statyba, rekonstrukcija arba griovimas; žemės sklypų arba jų grupių formavimas, jų vietos, ploto ar ribų keitimas ir kt.

Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo (galiojusio 2002-03-05–2004-11-01) 10 straipsnyje nustatyta, jog privatizavimo objektų sąrašą VĮ Valstybės turto fondo teikimu tvirtina Vyriausybė. Į privatizavimo objektų sąrašą pagal šį įstatymą negali būti įtrauktas Lietuvos Respublikai išimtinė nuosavybės teise priklausantis turtas, savivaldybių gyvenamosios patalpos (išskyrus avarinius gyvenamuosius namus, iš kurių išskeldinti gyventojai ir jiems neterminuotai išnuomos kitos gyvenamosios patalpos, ir jei tie avariniai namai išbraukti iš gyvenamųjų patalpų apskaitos dokumentų) ir turtas, į kurį Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka pretenduoja atkurti nuosavybės teisę fiziniai asmenys ir religinės bendruomenės.

2.3. 2003 m. gruodžio 23 d. Vilniaus apskrities viršininkas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.109 straipsniu, Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 30 straipsnio 4 dalies 4 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-12-18 nutarimo Nr. 1427 „Dėl privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos patvirtinimo“ 23.3.4 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1427 „Dėl privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“ ir remdamasis Vilniaus miesto savivaldybės valdybos 2002-10-11 sprendimu Nr. 2025V, įsakymu dėl valstybinės žemės sklypo Vismaliukų g. 28, Vilniuje, nustatė valstybinės žemės sklypo, esančio Vismaliukų g. 28, Vilniuje, plotą, pagrindinę tikslinę naudojimo paskirtį, nominalią indeksuotą kainą bei pavedė Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyriui nustatyta tvarka įregistruoti valstybinės žemės sklypą, esantį Vismaliukų g. 28, Vilniuje, Nekilnojamojo turto registre.

2002 m. spalio 31 d., vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 260 patvirtinta Naudojamų valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos ne žemės ūkio paskirčiai (veiklai) tvarka (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. vasario 20 d. nutarimo Nr. 180 redakcija), Vilniaus miesto savivaldybės valdyba nusprendė nustatyti sandėlių statinių žemės sklypo, esančio Vismaliukų g. 35, plotą, siūlyti Vilniaus apskrities viršininko administracijai šį sklypą parduoti arba išnuomoti devyniasdešimt devyneriems metams, patvirtinti sklypo naudotojui išduodamą pažymą apie sklypo savininko (nuomininko) žemės naudojimo teisės apribojimus, siūlyti sklypo naudotojui su Miesto plėtros departamento parengtu sklypo ribų planu ne vėliau kaip per tris mėnesius kreiptis į Vilniaus miesto savivaldybės Žemėtvarkos skyrių dėl sklypo pirkimo–pardavimo arba nuomos sutarties sudarymo, o 2002 m. gegužės 26 d. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktorius pakeitė Vilniaus miesto savivaldybės valdybos 2002 m. spalio 31 d. sprendimą Nr. 2075V, priimdamas sprendimą sumažinti sklypo, esančio Vismaliukų g. 35, plotą.

2003 m. balandžio 2 d. Vilniaus apskrities viršininko administracija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. lapkričio 3 d. nutarimu Nr. 1335 „Dėl ne žemės ūkio paskirties žemės sklypų, priskirtų privatizavimo objektams pardavimo bei nuomos“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 18 d. nutarimo Nr. 1427 „Dėl privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“ 1.4.2 punktu, pažyma apie ne žemės ūkio paskirties žemės sklypą, esantį Vismaliukų g. 35, priskirtą privatizavimo objektui, pritarė Vilniaus miesto savivaldybės valdybos sprendimui Nr. 2075V, o 2003 m. birželio 23 d. Vilniaus

apskritis viršininko administracija iš dalies pakeitė 2003 m. balandžio 2 d. pažymą, atsižvelgdama į tai, kad 2002 m. gegužės 26 d. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktorius pakeitė Vilniaus miesto savivaldybės valdybos 2002 m. spalio 31 d. sprendimą Nr. 2075V, priimdamas sprendimą sumažinti sklypo, esančio Vismaliukų g. 35, plotą.

2003 m. balandžio 22 d. valstybės įmonė Valstybės turto fondas pagal 2003 m. balandžio 2 d. Vilniaus apskrities viršininko administracijos pažymą Nr. (31)-1.2-978 ir 2003 m. birželio 23 d. valstybės įmonės Registrų centro Vilniaus filialo pažymą Nr. (31)-1.2-1929, valdydamas žemės sklypą patikėjimo teise, su viešą aukcioną laimėjusia AB „Ukmergės statyba“, sudarė žemės sklypo, esančio Vismaliukų g. 35, pirkimo–pardavimo sutartį Nr. 357Ž-03, o 2003 m. spalio 3 d. valstybės įmonė Valstybės turto fondas pagal 2002 m. gruodžio 23 d. įsakymą Nr. 5921-01, Vilniaus miesto savivaldybės valdybos 2001 m. spalio 11 d. sprendimą Nr. 2025V, valdydamas žemės sklypą patikėjimo teise, su viešą aukcioną laimėjusia UAB „Ineturas“ sudarė valstybinės žemės sklypo, esančio Vismaliukų g. 28, Vilniuje, pirkimo–pardavimo sutartį Nr. 217Ž-03.

2005 m. liepos 12 d. Komisijos posėdyje valstybės įmonės Valstybės turto fondo direktorius P. Milašauskas paaiškino, kad tai buvo eilinis privatizavimas. Privatizavimo pagrindas – Vyriausybės 2001-03-26 nutarimas Nr. 325 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“, kuriame Vismaliukų g. 28 esantys du sandėliai (vieno plotas 610,04 kv. m, kito – 588,75 kv. m) buvo priskirti valstybei nuosavybės teise priklausančiais privatizavimo objektais. Buvo rengiama privatizavimo programa, kreiptasi į savivaldybę bei apskrities viršininko administraciją dėl dokumentų. Buvo suformuotas 18 arų žemės sklypas. Tie sandėliai 2003-07-11 įvykusiame aukcione buvo parduoti. Vismaliukų g. 35 esantys kontrolės punktas (plotas 20,58 kv. m) ir 6 sandėliai (plotas 4223,49 kv. m) buvo įtraukti į valstybei nuosavybės teise priklausančių privatizavimo objektų sąrašą Vyriausybės 2002-04-04 nutarimu Nr. 465 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 228 „Dėl Privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“, prie jo taip pat buvo suformuotas 2,8356 ha sklypas. Ir objektai, ir žemė buvo parduoti 2003-12-05 aukcione.

P. Milašauskas, Komisijos paklaustas, kuo remdamasis VĮ Valstybės turto fondas vykdė žemės sklypų, esančių Vismaliukų g. 28 ir 35, Vilniuje, privatizavimo procesą, paaiškino, kad šiuo atveju VĮ Valstybės turto fondas vadovavosi Žemės įstatymu, Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymu ir 2000 m. lapkričio 3 d. Lietuvos

Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1335 „Dėl ne žemės ūkio paskirties žemės sklypų, priskirtų privatizavimo objektams, pardavimo bei nuomos“ ir 1997 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1427 „Dėl privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“.

2005 m. liepos 12 d. posėdyje Vilniaus apskrities viršininko administracijos Žemėtvarkos skyriaus vedėjo pavaduotoja E. Bugenytė paklausta, kokių pagrindų buvo suformuoti žemės sklypai, esantys Vismaliukų g. 28 ir 35, Vilniuje, paaiškino, kad žemės sklypai, esantys Vismaliukų g. 28 ir 35, Vilniuje, buvo suformuoti laikantis 2000 m. lapkričio 3 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 1335 „Dėl ne žemės ūkio paskirties žemės sklypų, priskirtų privatizavimo objektams, pardavimo bei nuomos“ ir 1997 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 18 d. nutarimo Nr. 1427 „Dėl privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“. Paklausta, ar Žemėtvarkos skyriaus pareigūnai privalo nuvažiuoti į vietą tam, kad nustatytų parduodamų viešame aukcione pastatų vertę, pavaduotoja E. Bugenytė atsakė, kad ji neprivalo, o turtą turi įvertinti tas, kas parduoda, t. y. VĮ Valstybės turto fondas.

Komisija atkreipia dėmesį, kad ir Vilniaus apskrities viršininkas, ir Vilniaus miesto savivaldybės valdyba sprendimus suformuoti valstybinės žemės sklypus, esančius Vismaliukų g. 28 ir 35, priėmė galiojant Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 17 straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostatai, kad savivaldybių valdybos (pagal sklypų funkcinę paskirtį) detaliuosius planus privalo rengti tada, kai yra numatytas žemės sklypų arba jų grupių formavimas, jų vietos, ploto ar ribų keitimas (2002 m. spalio 12 d. įstatymo Nr. VIII-2041 redakcija).

Komisija taip pat atkreipia dėmesį, kad sprendimai suformuoti valstybinės žemės sklypus buvo priimti galiojant 2000 m. lapkričio 3 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 1335 „Dėl ne žemės ūkio paskirties žemės sklypų, priskirtų privatizavimo objektams, pardavimo bei nuomos“ ir 1997 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 18 d. nutarimo Nr. 1427 „Dėl privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“ (Žin., 2000, Nr. [95-2991](#)) 1.1 punktui, jog, privatizuojant valstybei ar savivaldybėms nuosavybės teise priklausančią nekilnojamąjį turtą – pastatus, įrenginius ir kitus statinius (toliau – privatizavimo objektai) pagal Lietuvos Respublikos savivaldybių turto privatizavimo įstatymą, kartu su privatizavimo objektu turi būti parduodami ar išnuomojami (viešuose aukcionuose ar įsigyjant objektą nuomos su išsipirkimu būdu) ne žemės ūkio paskirties žemės sklypai, kurių reikia

privatizavimo objektams eksploatuoti ir kurių ribos bei plotai pažymėti detaliuosiuose planuose, žemės sklypų planuose.

Komisija pažymi, kad Nacionalinės žemės tarnybos prie Ūkio ministerijos atsakyme dėl piliečių M. K., Z. T., A. T., M. A., V. R., J. L. prašymo pateikta išvada, jog viešuose aukcionuose parduoti minėti valstybinės žemės sklypai buvo suformuoti atliekant kadastrinius matavimus, tačiau nepažymint sklypų ribų detaliajame ar specialiuosiuose planuose, ir kad nagrinėjama atvejais valstybinės žemės sklypų formavimas neatitiko pardavimo metu galiojusių teisės aktų nuostatų.

Komisija taip pat pažymi, kad Vilniaus miesto savivaldybės valdyba minėtu sprendimu nustatė žemės sklypo, esančio Vismaliukų g. 28, plotą remdamasi miesto generalinio plano, t. y. bendrojo planavimo dokumento, ištrauka, o Vilniaus apskrities viršininkas nustatė minėto žemės sklypo ribas, remdamasis žemės sklypo planu, kuris pagal Teritorijų planavimo įstatymo nuostatas nelaikomas teritorijų planavimo dokumentu.

3. Komisija, vadovaudamasi Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi, daro šias išvadas:

3.1. Komisija, remdamasi šių išvadų V skyriaus 2.1 punkte pateiktu aplinkybių vertinimu, daro išvadą, kad Vilniaus apskrities viršininko ir Vilniaus apskrities viršininko administracijos pareigūnų neveikimu nebuvo atsižvelgta į piliečių teisėtą lūkesčių apsaugos principą, į nuosavybės neliečiamumo principą, kuris reiškia, jog nuosavybės subjektui yra garantuojama teisė reikalauti, kad kiti asmenys nepažeistų jo nuosavybės teisių. Vilniaus miesto savivaldybės pareigūnai nevykdė 1997-09-29 Vyriausybės nutarimo Nr. 1057 nuostatų ir tuo neužtikrino piliečių teisinio saugumo principo.

3.2. Komisija, remdamasi šių išvadų V skyriaus 2.2 punkte pateiktu aplinkybių vertinimu, daro išvadą, kad Vilniaus miesto savivaldybė bei Vilniaus apskrities viršininkas nesilaikė Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo, Teritorijų planavimo įstatymo nuostatų bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. lapkričio 3 d. nutarimo Nr. 1335 „Dėl ne žemės ūkio paskirties žemės sklypų, priskirtų privatizavimo objektams pardavimo bei nuomos“ nuostatų.

3.3. Komisija, remdamasi šių išvadų V skyriaus 2.3 punkte pateiktu aplinkybių vertinimu, daro išvadą, kad Vilniaus miesto savivaldybė, neparengusi buvusio Vismaliukų poligono teritorijos detalaus plano ir todėl be teisės aktuose nustatyto pagrindo suformavusi tam tikro dydžio žemės sklypus pastatams, esantiems Vismaliukų g. 28 ir Vismaliukų g. 35, eksploatuoti, pažeidė IV skyriaus 2.3

punkte nurodytus teisės aktus. Komisija mano, kad Vilniaus apskrities viršininkas, pritardamas Vilniaus miesto savivaldybės valdybos 2001-10-11 sprendimui Nr. 2025V „Dėl sklypo Vismaliukų g. 28 ribų ir dydžio nustatymo“ ir 2002-10-31 sprendimui Nr. 2075V „Dėl sklypo Vismaliukų g. 35 ribų ir ploto nustatymo“, nesilaikė IV skyriaus 2.3 punkte nurodytų teisės aktų nuostatų.

Komisijos nuomone, VĮ Valstybės turto fondas, vykdydamas pastatų, esančių Vismaliukų g. 28 ir Vismaliukų g. 35, bei juos eksploatuoti skirtų žemės sklypų pardavimą, neatsižvelgė į Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo nuostatas, kad į privatizavimo objektų sąrašą pagal šį įstatymą negali būti įtrauktas turtas, į kurį Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka pretenduoja atkurti nuosavybės teisę fiziniai asmenys.

3.4. Komisija, remdamasi šių išvadų V skyriaus 2.1, 2.2, 2.3 punktuose pateiktu aplinkybių vertinimu, daro išvadą, kad Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje nevykdė Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo šiam pareigūnui nustatytų įgaliojimų.

4. Vadovaudamasi Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo 8 straipsnio 2 dalimi, Komisija siūlo:

4.1. Vyriausybės atstovui Vilniaus apskrityje griežčiau kontroliuoti, kaip Vilniaus miesto savivaldybė laikosi Konstitucijos ir įstatymų bei kaip vykdo Vyriausybės sprendimus, ir nustačius, kad savivaldybės administravimo subjekto priimtas teisės aktas neatitinka įstatymų ar Vyriausybės nutarimų, imtis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatyme nustatytų teisinių priemonių;

4.2. Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai įvertinti, ar valstybės įmonės Valstybės turto fondo direktoriaus veiksmai vykdant pastatų, esančių Vismaliukų g. 28 ir Vismaliukų g. 35, bei pastatams eksploatuoti priskirtos žemės pardavimą atitinka tarnybinės etikos bei viešųjų ir privačių interesų derinimo principus;

4.3. Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai įvertinti, ar nebuvo pažeistas viešasis interesas privatizuojant Vismaliukų g. 28 ir Vismaliukų g. 35 esančius pastatus.

4.4. Atkreipti Lietuvos Respublikos Vyriausybės dėmesį į Vyriausybės atstovo įstatymo nustatytų įgaliojimų vykdymo kontrolę.

Analizuodama, ar Specialiųjų tyrimų tarnybos, Generalinės prokuratūros ir Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vadovai ar specialistai žinojo apie:

a) Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko ir kitų Vilniaus miesto savivaldybės politikų bei valstybės tarnautojų veiksmus, kurie žiniasklaidoje buvo vertinami kaip uždarnosios akcinės bendrovės „Eksimeta“ protegavimas Maskvos miesto vyriausybėje;

b) Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimus perleisti 60,8 ha žemės sklypą tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurinės ir Geležinio Vilko gatvių naudotis užstatymo teise uždarajai akcinei bendrovei „Ogmios astra“ pramogų centrui;

c) Vilniaus miesto savivaldybės administracijos veiksmus, susijusius su skolų bendrovei „Rubicon apskaitos sistemos“ padengimu Vilniaus miesto savivaldybei priklausančiu nekilnojamuoju turtu;

d) Vilniaus miesto savivaldybės administracijos, Vilniaus apskrities viršininko administracijos ir VĮ Valstybės turto fondo veiksmus, susijusius su valstybinės žemės sklypų, esančių Vismaliukų g. 28 ir 35, Vilniuje, bei veiksmus, susijusius su piliečių nuosavybės teisės į išlikusią žemę, esančią buvusio Vagovo režinio kaimo (dabar Vismaliukų g., Vilnius) vietoje,

kokių priemonių šios institucijos ėmėsi šiems faktams ištirti ir užkardyti; ar Specialiųjų tyrimų tarnybos, Generalinės prokuratūros ir Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vadovai ar specialistai ėmėsi priemonių šiems faktams ištirti, Komisija:

2005 m. birželio 3, 7, 9, 10, 15, 16, 21, 22, 23, 29, liepos 5, 12, rugpjūčio 25, rugsėjo 7, 13, 15, 20, 22, spalio 6, 12, 18, 21 dienomis vykusiuose posėdžiuose, susipažino su Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2005-06-27 Komisijai pateiktu raštu Nr.25/04-20-2970 „Dėl informacijos pateikimo“; Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2005-07-14 Komisijai pateiktu raštu Nr.8.2.-1701(02) „Dėl informacijos pateikimo“; Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2005-09-14 Komisijai pateiktu raštu Nr.8.2-2250(01) „Dėl susipažinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga“; Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2005-06-23 Komisijai pateiktu raštu Nr.4-1-1783 „Dėl informacijos pateikimo“; Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2005-07-21/22 Komisijai pateiktu raštu Nr.4-1-2192,

išklausė Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus Romualdo Boreikos, laikinai ėjusio generalinio prokuroro pareigas Vytauto Barkausko, generalinio prokuroro pavaduotojo Gintaro Jasaičio, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus Povilo Malakauskio, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos Vilniaus valdybos viršininko Vaido Skirmanto, Vilniaus miesto savivaldybės mero Artūro Zuoko paaiškinimus.

1. Komisija, atsižvelgdama į pateiktą informaciją ir asmenų paaiškinimus, tyrė šias aplinkybes:

1.1. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie VRM nėra pradėjusi ar nutraukusi ikiteisminių tyrimų dėl UAB „Eksimeta“, UAB „Lietuvos prekybos namai“, UAB „Šiaurės miestelis“ ir UAB „Rubicon apskaitos sistemos“ neteisėtos veiklos. (*Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2005-06-27 raštas Komisijai Nr.25/04-20-2970 „Dėl informacijos pateikimo“*)

1.2. Komisijos posėdyje dalyvavęs Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktorius (toliau – FNTT direktorius) Romualdas Boreika teigė, kad nuo praėjusių metų birželio 20 d. Generalinės prokuratūros nutarimu buvo sudaryta speciali tyrimo grupė, kuriai buvo pavesta atlikti UAB „Rubicon apskaitos sistemos“ ūkinės finansinės veiklos tyrimą. Be to, šiuo metu yra atliekami trys tyrimai dėl labdaros gavimo ir galimo pinigų plovimo trijuose paramos fonduose, susijusiuose su UAB „Rubicon apskaitos sistemos“. Taip pat FNTT tiria „Rubicon group“ įmonių grupei priklausančių ofšorinių įmonių finansinę veiklą. FNTT direktorius paaiškino, kad dėl UAB „Eksimeta“ ir UAB „Lietuvos prekybos namai“ jokių ikiteisminių tyrimų nėra ir nebuvo pradėta, o dėl UAB „Šiaurės miestelis“ veiklos ikiteisminio tyrimo medžiaga perduota Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriui.

1.3. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba 2004-03-04 pradėjo ikiteisminį tyrimą baudžiamojoje byloje dėl bendrovių, priklausančių „Rubicon group“ įmonių grupei. Ši baudžiamoji byla 2004-09-16 buvo perduota Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai. Dėl UAB „Eksimeta“, UAB „Lietuvos prekybos namai“ ir UAB „Šiaurės miestelis“ ikiteisminiai tyrimai Specialiųjų tyrimų tarnyboje nebuvo atliekami. (*Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2005-06-23 raštas Komisijai Nr.4-1-1783 „Dėl informacijos pateikimo“*)

1.4. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktorius (toliau – STT direktorius) Povilas Malakauskas Komisijos posėdžio metu patvirtino, kad šiuo metu STT

neatlieka nė vieno ikiteisminio tyrimo, susijusio su korupcija savivaldybėse. Visos bylos šiuo metu yra Generalinėje prokuratūroje arba teismuose.

Paklaustas, ar STT imasi nusikalstamos veikos užkardymo priemonių, STT direktorius teigė, kad užkardymas pasireiškia tuo, kad ten, kur yra pakankamos sąlygos tyrimui pradėti, o dabar pagal naują Baudžiamojo proceso kodeksą, iš esmės kiekvienu atveju jį galima pradėti, tyrimai yra pradedami. Procedūros, kaip yra pradedamas operatyvinis arba ikiteisminis tyrimas, yra aiškios.

STT direktorius pažymėjo, jog Vilniaus savivaldybėje problemų yra nemažai. Jis paminėjo šias problemas: dėl Ozo arenos ir pramogų parko – STT aptiko pažeidimų ir perdavė medžiagą prokuratūrai, prokuratūra – Vyriausybei, tačiau Vyriausybė į tai neatsižvelgė ir priėmė Vyriausybės 2004 m. birželio 21 d. nutarime Nr. 770 išdėstytą sprendimą (Žin., 2004, Nr. [98-3645](#)); dėl šilumos tinklų nuomos – STT atliko tyrimą ir medžiagą perdavė Viešųjų pirkimų tarnybai, du kartus kreipėsi į Valstybės kontrolę, kuri po antro karto numatė auditą šių metų gruodžio mėnesį; paslaugų pirkimas iš bendrovės „Rubicon šventus“ taip pat yra įvertintas ir medžiaga perduota Seimo Antikorupcijos komisijai. Kalbant apie ikiteisminius tyrimus šioje srityje, STT nuo 2003 m. iki 2005 m. pradėjo dešimt ikiteisminių tyrimų, iš jų keturi yra nutraukti, penki yra pabaigti, o kaltinamieji aktai su bylos medžiaga yra perduoti į teismą.

Komentuodamas situaciją, kodėl tam tikrais atvejais nevykdomas ikiteisminis tyrimas, STT direktorius paaiškino, kad, jo nuomone, „kur įmanoma susitvarkyti be baudžiamosios bylos, pradžioje reikėtų taip ir susitvarkyti“. Jo teigimu, STT dažnai pradeda operatyvinį tyrimą, kuris dėl vienu ar kitu priežasčių nevirsta ikiteisminiu tyrimu. Dažnai operatyvinio tyrimo metu surenkama medžiaga, kurios nepakanka baudžiamajai bylai, tačiau ji akivaizdžiai rodo tam tikrus pareigūnų daromus nusižengimus, už kuriuos būtų galima atleisti juos iš darbo. Tačiau šia prasme operatyvinių duomenų STT neturi teisės panaudoti nusižengimų užkardyme, nes tai nėra reglamentuota teisės normomis ir galėtų pažeisti žmogaus teises. STT direktorius išreiškė abejonę, kad gal kartais neverta kelti baudžiamosios bylos, jei žmogus atlieka netęstinius nusikalstamus veiksmus, t. y. tik vieną kartą padaro nusikalstamą veiką, o kartais gal ir verta. Tai yra labai sudėtingas klausimas, susijęs su žmogaus teisėmis, todėl operatyvinė arba žvalgybinė veikla naudojant specialiąsias priemones turi būti atliekama tik ypatingais arba išskirtiniais atvejais, kai daromas rimtas nusikaltimas.

STT direktorius pripažino, kad prokuratūrai operatyvinę medžiagą, susijusią su korupcijos tyrimu Vilniaus miesto savivaldybėje, perdavė trimis etapais, kad neperduota tik ta dalis, kuri neturi nieko bendro su šiuo tyrimu.

STT Vilniaus valdybos viršininkas Vaidas Skirmantas paaiškino, kad operatyviniai veiksmai tiriant korupciją Vilniaus miesto savivaldybėje buvo atliekami ir prieš pradėdant ikiteisminį tyrimą. Kadangi šiais klausimais, dėl kurių buvo atliekamas operatyvinis tyrimas, piliečių pareiškimų nebuvo, vadinasi, STT pagal piliečių pareiškimą dėl kažkokios nusikalstamos veikos šiuo klausimu ikiteisminio tyrimo pradėti negalėjo. Buvo atliekamas ikiteisminis tyrimas ir vykdoma telekomunikacijų tinklais stabdoma informacijos kontrolė, kiti veiksmai, tačiau tam, kad, klausantis telefoninių pokalbių, būtų galima pradėti ikiteisminį tyrimą, reikia, kad darbuotojas jaustų, kad tos medžiagos, tų pokalbių jau pakanka tarnybiniam pranešimo surašymui dėl ikiteisminio tyrimo pradžios. Kitu atveju, tos operatyvinės informacijos atskleisti ir panaudoti galimybių nėra, nes Operatyvinės veiklos įstatyme parašyta, kad operatyvinės veiklos metu gauta informacija gali būti atskleista tik baudžiamajame procese ir tik tais atvejais, kurių niekas nedetalizuoja.

1.5. Lietuvos Respublikos generalinėje prokuratūroje vyksta ikiteisminis tyrimas baudžiamajame byloje Nr. 07-1-505-04 dėl UAB „Rubicon“ darbuotojų veiksmų, turinčių Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 182 straipsnio 2 dalyje, 184 straipsnio 2 dalyje, 203 straipsnio 1 dalyje, 216 straipsnyje, 220 straipsnio 1 dalyje, 222 straipsnyje, 227 straipsnio 2 dalyje numatytų nusikaltimų požymių, t. y. dėl didelės vertės svetimo turto įgijimo apgaule, patikėto turto iššvaistymo, neteisėtos juridinio asmens veiklos, nusikalstamu būdu įgytų pinigų legalizavimo, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ir turtą pateikimo, apgaulingo buhalterinės apskaitos tvarkymo. (*Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2005-07-14 raštas Komisijai Nr.8.2.-1701(02) „Dėl informacijos pateikimo“*)

1.6. Laikinais ėjęs generalinio prokuroro pareigas Vytautas Barkauskas paklaustas, kodėl Generalinėje prokuratūroje taip ilgai trunka pradėtas ikiteisminis tyrimas, atsakė, kad įrodymai yra renkami Baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka, jie turi būti patvirtinti, o patvirtinimas susijęs su specialistų išvadomis. Paklaustas, ar šiame ikiteisminiame tyrime yra pateikti kokie nors kaltinimai Vilniaus miesto savivaldybės merui Artūriui Zuokui, pareigūnas atsakė, kad šiame ikiteisminiame tyrime įtariamųjų asmenų, kuriems būtų pareikšti įtarimai, šiandien nėra, atlikus UAB „Rubicon“ apskaitos sistemos patikrinimą, pažeidimų nenustatyta. Pareigūnas teigė, kad šiuo metu

Generalinėje prokuratūroje atliekamas vienas ikiteisminis tyrimas pagal ne mažiau kaip keturis Baudžiamojo kodekso straipsnius. Vytautas Barkauskas nurodė, jog tyrimas užsitęsė, nes yra labai daug informacijos, kurią reikia tikrinti, didelės darbo apimtys. Pareigūnas pasakė, kad, iki kada turi būti užbaigtas ikiteisminis tyrimas Generalinėje prokuratūroje, terminų nėra nustatyta. Jei nebus nustatyti kalti asmenys, tyrimas gali tęstis tol, kol sueis apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas.

Komisijos posėdžio metu Komisijos nariams pareiškus pastabas dėl ilgo tyrimo, generalinio prokuroro pavaduotojas Gintaras Jasaitis sutiko, jog tokios pastabos yra pakankamai pagrįstos. Tyrimo laikotarpis ilgas dėl ūkinių finansinių baudžiamųjų bylų sudėtingo tyrimo bei dėl ilgo teismo proceso. Kaip pavyzdį būtų galima paminėti Vilmanto Drėmos bylą, kuri buvo nagrinėta apie 1 metus. Šioje baudžiamojoje byloje kaip įrodymas buvo nagrinėjamos minėtos kompiuterio optinės magnetinės laikmenos. Atlikdama konkrečius tyrimus prokuratūra turi atsižvelgti į teismų praktiką. Todėl, jeigu teismas pasako, kad tokiu būdu surinkti ikiteisminio tyrimo duomenys negali būti pripažįstami įrodymais, tai prokuratūros pareikšti kaltinimai, remiantis tokiais įrodymais, bus neveiksmingi.

Kalbėdamas apie „juodosios buhalterijos“ lenteles, rastas kompiuterio optinėse magnetinėse laikmenose, generalinio prokuroro pavaduotojas Gintaras Jasaitis pažymėjo, jog baudžiamojoje byloje Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos specialistams atliekant patikrinimą tų duomenų, kurie buvo fiksuoti lentelėse, buvo patikrinti visi mokėjimo pavedimai. Ir tai, kas yra fiksuota lentelėse, sutampa su faktinėmis aplinkybėmis, su tais įvykiais, kurie buvo atvaizduoti ir legaliuose buhalteriniuose dokumentuose. Tik gavus patį specialistų išvadų aktą, buvo pastebėta, kad revizoriai apie tai pačiame akte nieko nepasisakė. Todėl Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos revizoriams buvo duotas dar vienas pavedimas, kad šie momentai atsispindėtų jų tyrimo akte. Atsakymas dar nėra gautas.

Kalbant apie šių duomenų iš kompiuterio optinių magnetinių laikmenų paėmimą, pažymėtina tai, kad specialistai yra pasisakę, kad šie duomenys nėra klastoti, jie yra paimti teisėtai. Tolesnis jų panaudojimas baudžiamajame procese yra įmanomas. Tai dalis baudžiamosios bylos, kuri apima Vilmanto Drėmos baudžiamąją bylą. Ji yra nagrinėjama Lietuvos apeliaciniame teisme. Priėmus sprendimus bus aišku, kaip tie duomenys vėl bus įvertinti. Dirba ir Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos pareigūnai. Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnams yra pavesta atlikti 2001–2004 metų „Rubicon group“ grupės įmonių

piniginių lėšų judėjimo analizę, siekiant išsiaiškinti, dėl ko lėšos buvo pervedamos į ofšorines kompanijas.

Generalinio prokuroro pavaduotojas Gintaras Jasaitis pažymėjo, kad prokuratūra prevencinės veiklos nevykdo. Apie tai, kokią informaciją savo laiku fiksavo Specialiųjų tyrimų tarnyba, prokuratūra sužinojo tada, kada prokuratūrai buvo perduota medžiaga. Prokuratūra pradėjo veikti, kada gavo baudžiamajam persekiojimui medžiagą.

Iki pradėdant ikiteisminį tyrimą Generalinėje prokuratūroje, STT, Gintaro Jasaičio teigimu, savarankiškai pradėjo operatyvinę bylą, nes ji turi tokią prerogatyvą be prokuroro leidimo. Pareigūnas minėjo, kad prokurorai turi ribotas galimybes kontroliuoti specialiųjų tarnybų atliekamus slaptuosius veiksmus. Gintaro Jasaičio manymu, visos slaptos priemonės turi būti vykdomos remiantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso normomis, o ne atskirais įstatymais, nes priešingu atveju kyla problemų dėl įrodymų vertinimo teismuose.

Generalinio prokuroro pavaduotojas Gintaras Jasaitis paminėjo tokius veiksmus, kuriuos prokuratūra vykdė baudžiamojo persekiojimo srityje, po to kai gavo informaciją iš STT. 2002 metais STT pradėjo operatyvinį tyrimą. Po dvejų metų operatyvinio tyrimo 2004 metų pradžioje buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas. Prokuratūra iki 2004 metų faktiškai jokių priemonių imtis ir negalėjo, nes operatyvinio tyrimo dalykas buvo Specialiųjų tyrimų tarnyboje. Nuo 2004 metų prokuratūra pradėjo vadovauti tiems tyrimams, kurie buvo vykdomi STT Vilniaus valdyboje. Iš šitų tyrimų buvo išskirtos kelios baudžiamosios bylos: Vilmanto Drėmos byla buvo perduota teismui, viena byla buvo nutraukta, nes Seimas neleido patraukti Seimo narių baudžiamojon atsakomybėn, trečia byla dėl „Rubicon group“ įmonių grupės ūkinės finansinės veiklos patikrinimo šiuo metu yra dar tirama Generalinėje prokuratūroje.

Kita sritis, kurioje irgi buvo dirbama, tai civiliniai procesai. 2004 m. balandžio 13 d. Seimo Antikorupcijos komisija kreipėsi į generalinį prokurorą ir perdavė Vilniaus miesto savivaldybės tarybos nario Algio Baranausko prašymą ištirti Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimą bei Vilniaus miesto savivaldybės ir UAB „Ogmios astra“ pramogų centro sutarties dėl žemės sklypo, esančio tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurinės ir Geležinio Vilko gatvių, teisėtumą. Generalinės prokuratūros Civilinių bylų skyriuje išnagrinėjus surinktą medžiagą buvo nuspręsta, kad prokuroras turėtų teisinį pagrindą teikti ieškinį teisme dėl minėtos sutarties, kurioje yra kalbama apie sklypą 60,8 ha ploto tarp Ozo ir Kalvarijų gatvių. Tačiau 2004 m. birželio 21 d. Vyriausybei priėmus nutarimą Nr. 770 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimo Nr. 1381

„Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. liepos 30 d. nutarimo Nr. 895 „Dėl valstybinės žemės sklypų suteikimo naudotis Vilniaus miesto tarybai“ pakeitimo ir žemės sklypo perdavimo Vilniaus miesto savivaldybei valdyti patikėjimo teise“ pakeitimo“ dėl šių aplinkybių pasikeitimo prokurorui pagrindo pareikšti ieškinį nebeliko.

2005 m. sausio 7 d. Generalinėje prokuratūroje buvo gautas Seimo nario Henriko Žukausko prašymas įvertinti Vilniaus miesto savivaldybės priimtų administracinių aktų bei sutarčių, susijusių su Ozo g. 11 esančio 60 ha ploto sklypo žemės naudojimu, teisėtumą. Vyko tyrimas, ir ieškinys buvo pareikštas Vilniaus apygardos teismui. Šiuo atveju jį nagrinėja teisėjas Dainius Rinkevičius. Išnagrinėjęs prokuroro ir Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje ieškinius, 2005 m. spalio 18 d. teisėjas sprendimu prokuroro ieškinį atmetė, motyvuodamas tuo, kad ginčijamu aktu ir sandoriu nebuvo pažeisti nei viešasis interesas, nei galiojantys teisės aktai. Bet 2005 m. lapkričio 8 d. prokuroras pateikė apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo minėto sprendimo, ir lapkričio 10 d. Vilniaus apygardos teismas priėmė tą skundą ir bylą išsiuntė nagrinėti Lietuvos apeliaciniam teismui. Rezultato kol kas nėra.

Taip pat šių metų lapkričio mėnesį buvo gauta informacija iš Viešųjų pirkimų tarnybos dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos vykdyto supaprastinto konkurso vandens pramogų parko paslaugoms pirkti ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto departamento su UAB „Marela“ sudarytos paslaugų sutarties. Šiuo metu prokuratūroje yra renkama medžiaga ir bus priimtas sprendimas dėl to, ar ginčyti tokį sprendimą civilinio proceso, ar administracinių bylų teisenos nustatyta tvarka.

1.7. Vilniaus miesto savivaldybės meras Artūras Zuokas, Komisijos posėdžio metu kalbėdamas apie Vilniaus miesto savivaldybės sprendimų dėl 60,8 ha žemės sklypo tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurinės ir Geležinio Vilko gatvių teisėtumą, teigė, kad Ozo pramogų ir poilsio parko sutarties ir visų su ja susijusių veiksmų teisėtumą įvairiais laikotarpiais tyrė keturiolika įvairiausių institucijų: Specialiųjų tyrimų tarnyba, Generalinė prokuratūra (du kartus), ekonominė policija, Lietuvos Respublikos Vyriausybė bei atskiri Vyriausybės kanceliarijos struktūriniai padaliniai, Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje, Nacionalinė žemės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija ir jai priklausančios atskiros tarnybos, Vilniaus apskrities viršininko administracija, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų tarnyba, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba bei

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė. Nė viena iš pirmiau paminėtų institucijų nenustatė jokių esminių sutarties ar kitų priimtų dokumentų pažeidimų.

Atsakydamas į Komisijos narių pateikiamus klausimus, Vilniaus miesto savivaldybės meras Artūras Zuokas tvirtino, kad Vilniaus miesto apylinkės bei Vilniaus apygardos teismų kolegijos šiuos žiniasklaidoje pateikiamus duomenis kaip įrodymus atmetė, o Generalinės prokuratūros atstovai, Seime atsakinėdami į Seimo narių paklausimus dėl „Abonento“, teigė, kad „šiuo metu prokuratūroje nėra nė vienos bylos, susijusios su Artūru Zuoku“.

Kalbėdamas apie Vilniaus miesto savivaldybei priklausančios UAB „Šiaurės miestelis“ galimų veiklos pažeidimų bei dėl UAB „Šiaurės miestelis“ turto išvaistymo meras teigė, kad pagal Vilniaus miesto savivaldybės kontrolierių patikrinimo metu nustatytus faktus, jog neteisėtai už tarpininkavimą išnuomojant žemės sklypą buvo pervesta galimai su buvusiais UAB „Šiaurės miestelis“ administracijos vadovais susijusiai įmonei daugiau negu milijonas litų, buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas. Meras teigė, kad Vilniaus apygardos prokuratūra atlieka ikiteisminį tyrimą dėl UAB „Šiaurės miestelis“ administracijos vadovų veiklos.

Pasisakydamas dėl atsiskaitymo už privatizuojamą turtą, įskaitant priešpriešinį vienaarūšį reikalavimą, meras teigė, kad 2001-03-28 Vilniaus miesto savivaldybės taryba priėmė sprendimą, kuriuo patvirtino atsiskaitymo už privatizuojamą turtą, įskaitant priešpriešinį vienaarūšį reikalavimą, tvarką. Ši Tarybos patvirtinta tvarka Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovo apskričiai iniciatyva buvo ginčijama teisme. Vilniaus apygardos teismas 2001-11-16 nusprendė Tarybos sprendimą pripažinti neprieštaraujančiu Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymui.

1.8. Pagal Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo 3 straipsnio 3 dalį Specialiųjų tyrimų tarnyba yra operatyvinės veiklos subjektas. Įstatymo 5 straipsnyje yra išvardyti operatyvinės veiklos uždaviniai, t. y. nusikalstamų veikų prevencija; nusikalstamų veikų išaiškinimas, taip pat rengiančių, darančių ar padariusių nusikalstamas veikas asmenų nustatymas. Įstatymo 10–13 straipsniuose nurodytas prokuratūros vaidmuo operatyvinėje veikloje. Pagal Įstatymo 21 straipsnį operatyvinės veiklos subjektų operatyvinius veiksmus koordinuoja ir jų teisėtumą kontroliuoja generalinis prokuroras ar jo įgaliotas generalinio prokuroro pavaduotojas, apygardų prokuratūrų vyriausieji prokurorai bei šių prokurorų įgalioti vyriausiųjų prokurorų pavaduotojai, rengdami motyvuotus teikimus, sankcionuodami arba atsisakydami sankcionuoti veiksmus, gaudami informaciją apie veiksmų atlikimo eigą ir rezultatus.

Remdamasi Lietuvos Respublikos specialiujų tyrimų tarnybos įstatymo 8 straipsnio 1 punktu, Specialiujų tyrimų tarnyba vykdo operatyvinę veiklą, siekdama atkleisti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas ir užkirsti joms kelią, 8 straipsnio 2 punkte nustatyta, kad STT atlieka ikiteisminį tyrimą dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų. 14 straipsnio 2 punkte nustatyta, kad STT pareigūnas, gavęs pranešimą ar pareiškimą apie rengiamą, daromą nusikaltimą ar kitokį teisės pažeidimą arba būdamas įvykio liudininkas, privalo imtis neatidėliotinų priemonių užkirsti kelią rengiamam arba daromam nusikaltimui ar kitam teisės pažeidimui, įvykio vietai apsaugoti ir liudininkams nustatyti.

Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 2 straipsnio 2 dalies 3 punkte nustatyta, kad prokuratūra kontroliuoja ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiklą baudžiamajame procese.

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – LR BPK) 164 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ikiteisminį tyrimą organizuoja ir jam vadovauja prokuroras. Prokuroras gali nuspręsti pats atlikti ikiteisminį tyrimą ar jo dalį. Pagal LR BPK 165 straipsnio 1 dalį STT yra ikiteisminio tyrimo įstaiga. Pagal LR BPK 166 straipsnio 1 dalies 2 punktą ikiteisminis tyrimas pradedamas, jei prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas patys nustato nusikalstamos veikos požymius ir surašo tarnybinių pranešimą. Pagal LR BPK 169 straipsnio 1 dalį prokuroras, gavęs pranešimą apie padarytą nusikalstamą veiką arba pats nustatęs nusikalstamos veikos požymius, pradeda ikiteisminį tyrimą. Pagal to paties straipsnio 2 dalį pradėjęs ikiteisminį tyrimą, prokuroras arba pats atlieka visus reikalingus ikiteisminio tyrimo veiksmus, arba tai padaryti paveda ikiteisminio tyrimo įstaigoms. Pagal LR BPK 171 straipsnio 1 dalį, kai ikiteisminio tyrimo įstaiga pati nustato nusikalstamos veikos požymius, ikiteisminio tyrimo pareigūnas tuoj pat pradeda ikiteisminį tyrimą ir kartu apie tai praneša prokurorui. Pagal LR BPK 172 straipsnio 2 dalį ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnas privalo vykdyti visus prokuroro nurodymus bei prokuroro nustatytu laiku pranešti šiam apie ikiteisminio tyrimo eigą. Pagal LR BPK 220 straipsnio 2 dalį prokuroras teismui perduoda tik tą bylos medžiagą, kuri gali būti reikalinga nagrinėjant bylą.

Pagal pirmiau nurodytų teisės aktų nuostatas ikiteisminio tyrimo pareigūnas, operatyvinėmis priemonėmis užfiksavęs galimai nusikalstamas veikas, privalo tarnybiniu pranešimu kreiptis į įstaigos vadovą, o šis – nedelsdamas pradėti ikiteisminį tyrimą. Tuo pat metu turi būti imamasi visų įstatymų numatytų priemonių nutraukti veiksmus, kuriais rengiamasi padaryti nusikalstamą veiką arba daromą veiką nutraukti. Joks įstatymas

ikiteisminio tyrimo pareigūnui nesuteikia teisės skirstyti veikas į rimtas ir nerimtas, taip pat spręsti, verta ar neverta pradėti ikiteisminį tyrimą. Joks įstatymas neleidžia pasyviai nusikalstamos veikos stebėti, neužkertant jai kelio, taip pat kelio žalingiems padariniams atsirasti. Taip pat pagal pirmiau nurodytų įstatymų reikalavimus negalima situacija, kai, stebint ikiteisminio tyrimo pareigūnui, atliekama veika, kurios vėliau nebeįmanoma įrodyti dėl jos fiksavimo ne laiku. Šių įstatymų reikalavimų laisvas traktavimas negalimas jokio lygio ikiteisminio tyrimo pareigūnams.

Prokuratūra, iš esmės sankcionuodama operatyvinius veiksmus, negali apie juos nežinoti, taip pat ji privalo domėtis tokių veiksmų eiga ir rezultatais. Jei, atliekant operatyvinių veiksmų kontrolę, prokuroras pats nustato nusikalstamos veikos požymius, jis privalo pradėti ikiteisminį tyrimą. Dar 2002 metais pradėjus operatyvinius veiksmus tiriamų veikų atžvilgiu, nei STT, nei prokuratūra nesiėmė jokių priemonių tokiems veiksams nutraukti, todėl iš esmės ikiteisminis tyrimas buvo pradėtas 2004 metais tik atsiradus šių veikų rezultatams. BPK 2 straipsnis nurodo, kad prokuroras ir ikiteisminio tyrimo įstaigos kiekvienu atveju, kai paaiškėja nusikalstamos veikos požymių, privalo pagal savo kompetenciją imtis visų įstatymų numatytų priemonių, kad per trumpiausią laiką būtų atliekamas tyrimas ir atskleista nusikalstama veika.

Tiek prokuratūros, tiek ikiteisminio tyrimo pareigūnų teigimu, Generalinėje prokuratūroje atliekamas ikiteisminis tyrimas yra didelės apimties, ir visapusiškas bylos ištyrimas reikalauja daug laiko, taip pat pastangų, todėl dėl visų galimos nusikalstamos veikos epizodų gali sueiti senaties terminas. Iš Komisijai duotų paaiškinimų akivaizdu, kad jei tyrimas tokioje byloje bus vykdomas be jokio konkretaus plano, taip pat nekoordinuojant veiksmų tarp atskirų institucijų bei esant nepakankamai prokuratūros kontrolei, tokia situacija realiai tikėtina. Tačiau įstatymas suteikia teisę prokuratūrai išskirti iš bylos ir perduoti teismui tik tuos epizodus, kuriuos prokuroras mano esant pakankamai įrodytais, nenutraukiant visos bylos tyrimo. Tokiu būdu niekuo nepateisinami vieno iš prokuratūros atstovų tvirtinimai Komisijai, kad byla galimai bus tiriama tol, kol sueis senaties terminas. Kadangi vyksta ikiteisminis tyrimas dėl sunkių nusikaltimų, todėl pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 95 straipsnio 1 dalies d punktą senaties terminas yra 10 metų nuo veiksmų atlikimo dienos.

2. Komisija, atsižvelgdama į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, pateikia tokią aplinkybių vertinimą:

2.1. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie VRM tyrė UAB „Šiaurės miestelis“ veiklą. Šiuo metu ikiteisminio tyrimo medžiaga yra perduota Vilniaus

miesto vyriausiojo policijos komisariato Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriui. Be to, atliekamas tyrimas dėl labdaros gavimo ir galimo pinigų plovimo trijuose paramos fonduose, susijusiuose su UAB „Rubicon apskaitos sistemos“, bei tiriama „Rubicon group“ įmonių grupei priklausančių ofšorinių įmonių finansinė veikla;

2.2. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie VRM nėra pradėjusi ar nutraukusi ikiteisminių tyrimų dėl UAB „Eksimeta“ ir UAB „Lietuvos prekybos namai“;

2.3. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba bei Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra nėra pradėjusios ar nutraukusios ikiteisminių tyrimų dėl UAB „Eksimeta“, UAB „Lietuvos prekybos namai“ ir UAB „Šiaurės miestelis“;

2.4. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba 2004-03-04 pradėjo ikiteisminį tyrimą dėl bendrovių, priklausančių „Rubicon group“ įmonių grupei, ir ši ikiteisminio tyrimo medžiaga 2004-09-16 buvo perduota Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai;

2.5. Lietuvos Respublikos generalinėje prokuratūroje vyksta ikiteisminis tyrimas baudžiamojoje byloje Nr. 07-1-505-04 dėl UAB „Rubicon“ darbuotojų veiksmų, turinčių Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 182 straipsnio 2 dalyje, 184 straipsnio 2 dalyje, 203 straipsnio 1 dalyje, 216 straipsnyje, 220 straipsnio 1 dalyje, 222 straipsnyje, 227 straipsnio 2 dalyje numatytų nusikaltimų požymių.

3. Komisija, atsižvelgdama į pateiktą aplinkybių vertinimą, vadovaudamasi Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi, teikia šias išvadas:

3.1. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie VRM žinojo spaudoje paskelbtus ir Komisijoje tiriamus faktus apie UAB „Šiaurės miestelis“ veiklą, juos ištyrė ir ikiteisminio tyrimo medžiagą perdavė toliau tirti Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriui. Taip pat ši tarnyba žinojo spaudoje paskelbtus ir Komisijoje tiriamus faktus apie „Rubicon group“ įmonių grupės finansinę veiklą ir šiuo metu atlieka ikiteisminį „Rubicon group“ įmonių grupei priklausančių įmonių finansinės veiklos tyrimą, tačiau FNTT nežinojo spaudoje paskelbtų ir Komisijoje tiriamų faktų apie UAB „Eksimeta“, UAB „Lietuvos prekybos namai“ bei valstybinės žemės sklypų privatizavimą buvusio Vismaliukų poligono teritorijoje ir nesiėmė teisinių priemonių spaudoje paskelbtiems ir Komisijoje nagrinėtiems faktams iširti ir užkardyti;

3.2. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba bei Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra dėl UAB „Eksimeta“, UAB „Lietuvos prekybos namai“, UAB „Šiaurės miestelis“ bei valstybinės žemės sklypų privatizavimo buvusio Vismaliukų poligono teritorijoje nesiėmė teisinių priemonių spaudoje paskelbtiems ir Komisijoje nagrinėtiems faktams ištirti ir užkardyti, tačiau šios institucijos žinojo spaudoje paskelbtus ir Komisijoje tiriamus faktus dėl Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimų perleisti 60,8 ha žemės sklypą tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurinės ir Geležinio Vilko gatvių naudotis užstatymo teise UAB „Ogmios astra“ pramogų centrui, dėl „Rubicon group“ įmonių grupės neaiškios ūkinės finansinės veiklos bei dėl korupcijos Vilniaus miesto savivaldybėje ir ėmėsi teisinių priemonių šiems spaudoje paskelbtiems ir Komisijoje nagrinėtiems faktams ištirti ir užkardyti;

3.3. Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra turėjo pareikšti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 49 straipsnio tvarka civilinį ieškinį dėl 60,8 ha žemės sklypo tarp Ozo, Kalvarijų, Šiaurės ir Geležinio Vilko gatvių naudotis užstatymo teise perleidimo UAB „Ogmios astra“ pramogų centrui, tačiau nurodytos priemonės buvo nepakankamos, kadangi nebuvo tiriama, ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos, Vilniaus apskrities viršininko administracijos tarnautojai ir Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje tinkamai atliko savo pareigas gindami viešąjį interesą ir užtikrindami disponavimo valstybės ir savivaldybių turtu teisėtumą;

3.4. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba nuo 2002 metų turėjo informacijos apie „Rubicon group“ įmonių grupės vadinamąją „juodąją buhalteriją“, kadangi tuo metu vykdė operatyvinę veiklą. Tačiau Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba nesiėmė pakankamų priemonių nusikalstamai veiklai nutraukti ir fiksuoti iki pat 2004 metų, kai buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas. Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra šią veiklą tiria nuo 2004 metų. Dėl nepakankamo ir neefektyvaus abiejų teisėsaugos institucijų bendradarbiavimo Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra nėra perėmusi visų duomenų apie Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos tiriamas veikas.

4. Atsižvelgdama į pateiktas išvadas, Komisija siūlo Seimui:

4.1. atsižvelgti į teisėsaugos institucijų pareigūnų pasiūlymus ir tobulinti Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo, Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo ir Baudžiamojo proceso kodekso nuostatas;

4.2. kreiptis į Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą su prašymu planingai vykdyti šių bylų ikiteisminį tyrimą koordinuojant veiksmus tarp atskirų institucijų ir užtikrinant tam pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių;

4.3. kreiptis į Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą su prašymu ištirti valstybinės žemės buvusio Vismaliukų poligono teritorijoje bei joje esančių pastatų atitekimo UAB „Šiaurės miestelis“ aplinkybes bei šio proceso, taip pat ir sklypų, esančių Vismaliukų g. 28 ir 35, suformavimo bei jų privatizavimo atitiktį Lietuvos Respublikos teisės aktams;

4.4. kreiptis į Lietuvos Respublikos Vyriausybę, kad ji įvertintų Vilniaus apskrities viršininko administracijos pareigūnų, klaidingai informavusių Komisiją apie valstybinės žemės, esančios buvusio Vismaliukų karinio poligono teritorijoje, priklausymą Vilniaus miesto savivaldybei, taip pat imtis skubių veiksmų, kad valstybinė žemė Vismaliukų gatvėje būtų grąžinta natūra teisėtiems savininkams ir būtų sprendžiamas asmenų, atsakingų už žemės Vismaliukų gatvėje grąžinimą natūra, atsakomybės klausimas;

4.5. siūlyti Valstybinei mokesčių inspekcijai atlikti „Rubicon group“ įmonių grupei priklausančių įmonių sumokėtų mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo kontrolę;

4.6. pavesti Seimo valdybai sudaryti iš žinybų atstovų darbo grupę Operatyvinės veiklos įstatymo nuostatomis tobulinti, kad būtų aiškiai reglamentuotas specialiųjų priemonių naudojimas operatyvinio tyrimo metu, šių priemonių naudojimo ir operatyvinio tyrimo medžiagos saugojimo terminai.